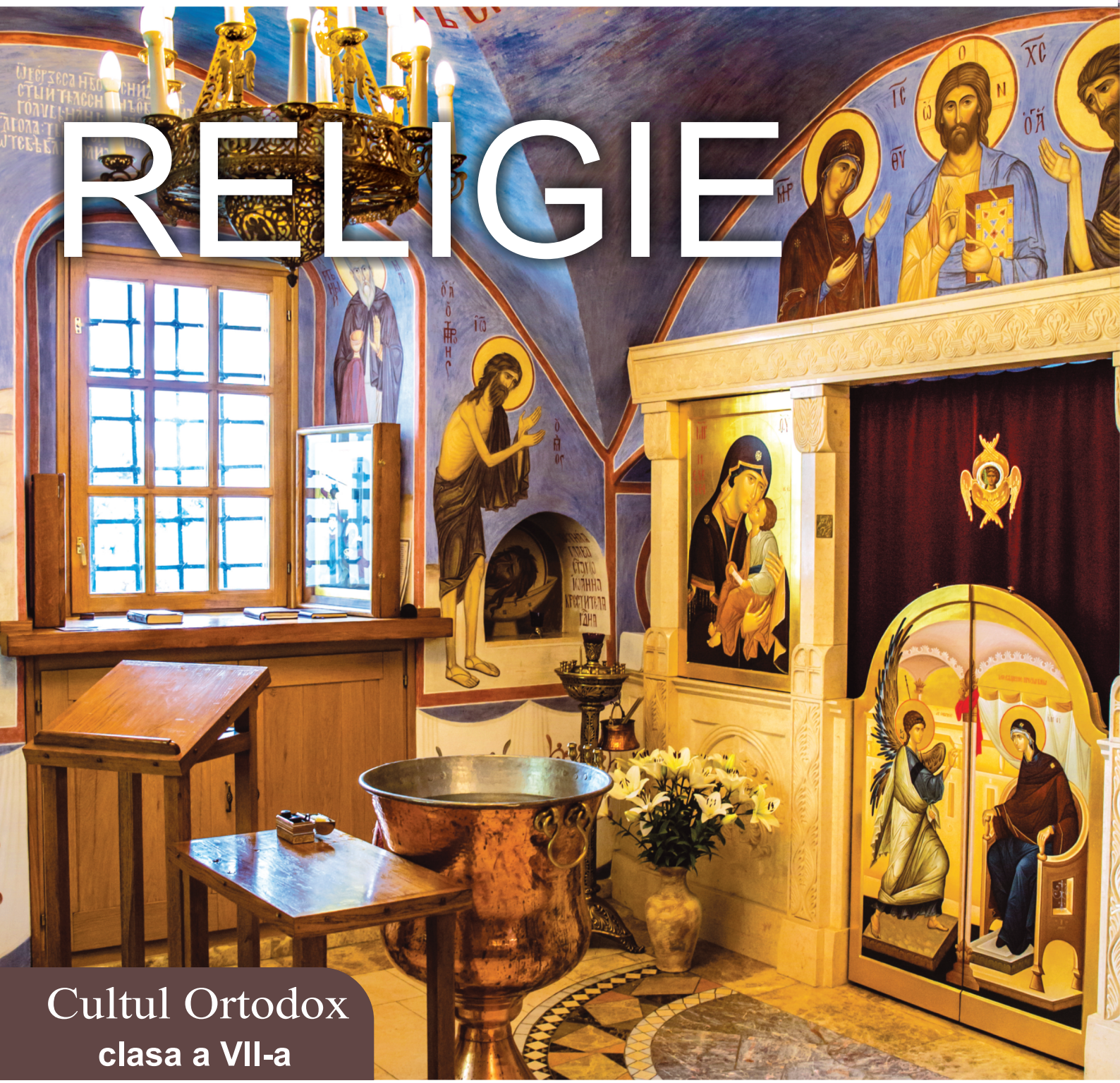
MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

CRISTIAN ALEXA SORINA CIUCĂ GHEORGHE DOGARU DRAGOŞ IONIŢĂ MIRELA ŞOVA

RELIGIE

Cultul Ortodox

clasa a VII-a

EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ S.A.

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației Naționale.
Acest manual este aprobat prin Ordinul Ministrului Educației Naționale
nr. 5103/03.09.2019 și este realizat în conformitate cu Programa școlară aprobată prin
Ordinul Ministrului Educației Naționale cu nr. 3393/28.02.2017.

*116.111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

CRISTIAN ALEXA SORINA CIUCĂ GHEORGHE DOGARU DRAGOŞ IONIŢĂ MIRELA ŞOVA

RELIGIE

Cultul ortodox

Manual pentru clasa a VII-a

EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ S.A.

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:						
Anul	Numele elevului care a primit manualul	Clasa	Şcoala	Anul şcolar	Starea manualului*	
					la primire	la returnare
1.						
2.						
3.						
4.						

* Starea manualului se va înscrie folosind termenii: nou, bun, îngrijit, nesatisfăcător, deteriorat.
Cadrele didactice vor controla dacă numele elevului este scris corect.
Elevii nu trebuie să facă niciun fel de însemnări pe manual.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Religie: cultul ortodox : manual pentru clasa a VII-a / Cristian Alexa, Sorina Ciucă, Gheorghe Dogaru, Dragoş Ioniță, Mirela Şova. - Bucureşti: EdituraDidactică şi Pedagogică, 2019
ISBN 978-606-31-1024-5
I. Alexa, Cristian
II. Ciucă, Sorina
III. Dogaru, Gheorghe
...

28

© E.D.P. 2019. Toate drepturile asupra acestei ediţii sunt rezervate Editurii Didactice şi Pedagogice, Bucureşti. Orice preluare, parţială sau integrală, a textului sau a materialului grafic din această lucrare, se face numai cu acordul scris al editurii.
© Cristian Alexa, Sorina Ciucă, Gheorghe Dogaru, Dragoş Ioniță, Mirela Şova

Consultant ştiinţific: dr. Vasile Timiş
Referent preuniversitar: Daniela Stan

EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ, S.A.
Str. Spiru Haret nr. 12, sector 1, cod 010176, Bucureşti
Tel.: 021.315.38.20
Tel./fax: 021.312.28.85
e-mail: office@edituradp.ro
www.edituradp.ro
Librăria E.D.P.: Str. Gen. Berthelot nr. 28-30

Comenzi pentru această lucrare se primesc:
• prin poştă, pe adresa editurii
• prin e-mail: comenzi@edituradp.ro
comercial@edituradp.ro
• prin telefon/fax: 021.315.73.98

Redactor: **Delia Anghel**
Tehnoredactor: **Anca Melcher**
Coperta: **Alin Casapu**

Nr. de plan: 64238/2019

Cuvântul autorilor

În acest an școlar, te invităm să parcurgi lecții de religie care au ca temă centrală Persoana Duhului Sfânt și lucrarea Sa în lume. Ele vin în continuarea lecțiilor din clasa a VI-a, privitoare la Persoana Mântuitorului Hristos, la învățătura și la activitatea Lui. Să ai tot timpul în vedere faptul că Persoanele dumnezeiești conlucrează neîncetat spre folosul omului, după cum spune Sfântul Atanasie cel Mare: „Dumnezeu S-a făcut purtător de trup, pentru ca omul să poată deveni purtător de Duh Sfânt".

Cele patru unități de conținut din clasa a VII-a te așteaptă să descoperi învățături de credință, de morală religioasă aplicată în situații concrete, precum și aspecte din viața împreună cu semenii în trecut și în prezent. Așadar, vei studia despre Pogorârea Duhului Sfânt în lume și despre efectele acesteia în comunitatea Bisericii și în viața fiecărui credincios. De asemenea, vei afla ce înseamnă comuniunea creștină și importanța valorilor iubirii, prieteniei și frumosului. Informațiile despre sărbătorile închinate Sfintei Treimi, Maicii Domnului și sfinților te vor ajuta să înțelegi și să prețuiești manifestările evlaviei creștine față de aceste persoane sfinte. Desigur, nu ți-am dezvăluit tot...

Am prezentat în manual conținuturile și exercițiile de fixare/aprofundare/evaluare într-o manieră care să te antreneze în rezolvarea unor sarcini de lucru variate, atractive și interactive. În acest sens, vei fi implicat în: analiza unor atitudini şi comportamente în situații date sau imaginate; învățarea prin descoperire; discuții în grup, dezbateri și studii de caz; rezolvarea unor situații-problemă în grupurile de apartenență sau la nivelul comunității; lecturarea de texte variate; jocuri de rol; miniproiecte educaționale.

Îți dorim succes și spor duhovnicesc!

Rugăciunea elevilor

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, luminează-ne mintea cu harul Tău cel dătător de viaţă. Tu, Care ai venit în lume pentru mântuirea noastră, trimite peste noi Duhul Tău cel Sfânt, Dătătorul înţelepciunii, al cunoştinţei şi al înţelegerii.

Tu i-ai luminat pe aleşii Tăi în toată vremea. Tu i-ai insuflat pe cei trei mari dascăli ai lumii şi Ierarhi, Vasile cel Mare, Grigorie de Dumnezeu cuvântătorul şi Ioan Gură de Aur, încât s-au arătat vase alese ale sfinţeniei, răspândind în lume puterea iubirii şi înţelepciunii Tale.

Tu, Doamne, luminează-ne şi pe noi, ca să învăţăm cele bine plăcute Ţie şi să ne umplem de cunoştinţa adevărului. Dăruieşte-ne ştiinţă, pricepere, răbdare şi chibzuinţă. Ajută-ne să fim ascultători faţă de dascălii care ne învaţă cele bune şi sârguincioşi în îndeplinirea datoriilor noastre.

Iar la vremea potrivită, Doamne, ajută-ne să găsim locul în care să folosim cele pe care le-am învăţat, spre binele nostru şi spre folosul aproapelui.

Dă-ne nouă, Doamne, spor în toată lucrarea cea bună şi ne întăreşte în credinţă, ca să Te mărturisim printr-o vieţuire curată în toată viaţa noastră.

Amin.

Cuprins

Cuvântul autorilor 3
Rugăciunea elevilor 4
Cuprins 5
Ghid de utilizarea manualului 6
Competențe generale și competențe specifice 8
Recapitulare Clasa a VI-a 9
I. Dumnezeu Se face cunoscut omului 11
1. Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu 12
2. Lucrarea Duhului Sfânt în lume 16
3. Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime 20
4. Sfintele Taine în viața creștinilor 24
5. Darurile Duhului Sfânt 28
Recapitulare 32
Evaluare 35
II. Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului 37
1. Credința în primele comunități creștine 38
2. Comuniunea credincioșilor în Biserică 42
3. Biserica – lăcaș de închinare și de sfințire a omului 46
4. Biserica în istorie. 50
Recapitulare 54
Evaluare 57
III. Viața creștinului împreună cu semenii 59
1. Manifestarea bucuriei în viața omului 60
2. Frumosul în viața creștinului 64
3. Prietenia și iubirea, valori pentru viață 68
Recapitulare 72
Evaluare. 75
IV. Viața comunității și sărbătorile creștine 77
1. Praznicele împărătești 78
2. Sărbători închinate Maicii Domnului și sfinților 82
Recapitulare 86
Evaluare 89
Recapitulare finală 91
Evaluare finală 97

GHID DE UTILIZARE A MANUALULUI

Pagini de predare-învățare

Lecția 1

Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu

Și aceasta este viața veșnică: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis. (Ioan 17, 3)

Idei ancoră

Dicționar

Unitatea 1 — 12

Nevoia omului de împlinire și creștere spirituală.

Concluzii

Viața omului pe pământ

Viața veșnică

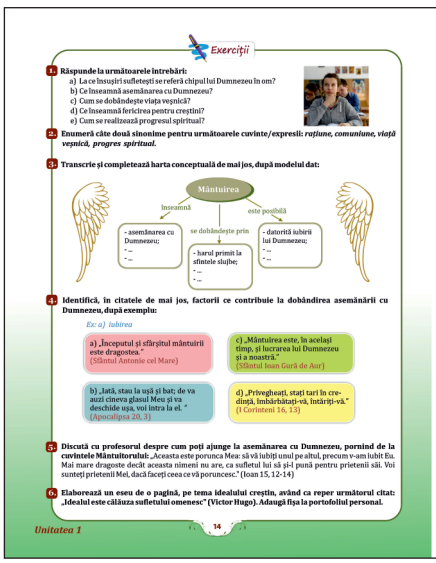
Nevoia de împlinire

Creșterea spirituală

Știați că

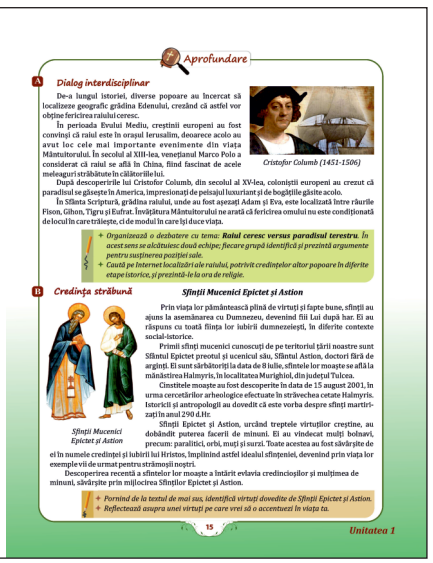
Unitatea 1 — 13

Pagini de exerciții și aprofundare

Exerciții

Unitatea 1 — 14

Aprofundare

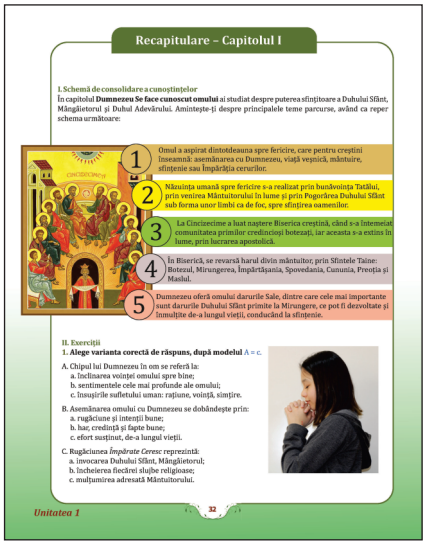
Dialog interdisciplinar

Credința străbună

Sfinții Mucenici Epictet și Astion

Unitatea 1 — 15

Pagini de recapitulare

Recapitulare – Capitolul I

I. Schemă de consolidare a cunoștințelor
În capitolul **Dumnezeu Se face cunoscut omului** ai studiat despre puterea sfințitoare a Duhului Sfânt, Mângâietorul și Duhul Adevărului. Amintește-ți despre principalele teme parcurse, având ca reper schema următoare:

1. Omul a aspirat dintotdeauna spre fericire, care pentru creștini înseamnă: asemănarea cu Dumnezeu, viață veșnică, mântuire, sfințenie sau Împărăția cerurilor.
2. Năzuința umană spre fericire s-a realizat prin bunăvoința Tatălui, prin venirea Mântuitorului în lume și prin Pogorârea Duhului Sfânt sub forma unor limbi ca de foc, spre sfințirea oamenilor.
3. La Cincizecime a luat naștere Biserica creștină, când s-a întemeiat comunitatea primilor credincioși botezați, iar aceasta s-a extins în lume, prin lucrarea apostolică.
4. În Biserică, se revarsă harul divin mântuitor, prin Sfintele Taine: Botezul, Mirungerea, Împărtășania, Spovedania, Cununia, Preoția și Maslul.
5. Dumnezeu oferă omului darurile Sale, dintre care cele mai importante sunt darurile Duhului Sfânt primite la Mirungere, ce pot fi dezvoltate și înmulțite de-a lungul vieții, conducând la sfințenie.

II. Exerciții
1. **Alege varianta corectă de răspuns, după modelul** A = c.

A. Chipul lui Dumnezeu în om se referă la:
a. înclinarea voinței omului spre bine;
b. sentimentele cele mai profunde ale omului;
c. însușirile sufletului uman: rațiune, voință, simțire.

B. Asemănarea omului cu Dumnezeu se dobândește prin:
a. rugăciune și intenții bune;
b. har, credință și fapte bune;
c. efort susținut, de-a lungul vieții.

C. Rugăciunea *Împărate Ceresc* reprezintă:
a. invocarea Duhului Sfânt, Mângâietorul;
b. încheierea fiecărei slujbe religioase;
c. mulțumirea adresată Mântuitorului.

Unitatea 1 32

Pagini de evaluare

Evaluare – Capitolul I

Test

1. **Completează spațiile punctate cu termenii corespunzători din paranteză, potrivit modelului:**
Duhul Sfânt este *Mângâietorul* trimis în lume spre ... credincioșilor. Cea mai cunoscută rugăciune către El este ... ..., care cuprinde ... cereri. Creștinii invocă ... Duhului Sfânt pentru a locui în ... lor, pentru a le curăți de toată ... și pentru mântuirea ... . De Rusalii, la ... de zile după Paști, Sfântul Duh ..., peste apostoli, în chip de limbi ca de ...
(veninos, foc, trei, cincizeci, întâiclasnea, ~~Mângâietorul~~, Împărate Ceresc, inimile, sufletelor, sfințirea, 5-a pogorâri)

2. **Prezintă semnificația personajelor din *Pilda talanților*.**
I) Stăpânul = ...
II) slugile bune = ...
III) sluga leneșă = ...

3. **Alege cinci dintre roadele Duhului Sfânt din schema de mai jos și alcătuiește câte o propoziție în care să arăți importanța dobândirii fiecăreia.**

4. **Pornind de la unul din textele de mai jos și de la experiența personală, redactează o compunere de minimum 10 rânduri, despre efectele primirii uneia dintre următoarele Sfinte Taine: Botezul, Spovedania sau Împărtășania. Găsește-i un titlu potrivit.**
a) „Credința se desăvârșește prin botez, iar botezul se întemeiază pe credință."
(Sfântul Vasile cel Mare)
b) „Mărturisirea faptelor rele este începutul faptelor bune."
(Fericitul Augustin)
c) „Să ne apropiem de Sfânta Împărtășanie, care dă viață la toți și la toate, cu nădejdea și ferma credință în negrăita milostivire a lui Dumnezeu."
(Sfântul Serafim de Sarov)

PUNCTAJ EVALUARE / AUTOEVALUARE

Ex. 1 – 2 puncte
10 x 0,2 p. pentru fiecare răspuns corect.

Ex. 2 – 1,5 puncte
3 x 0,5 p. pentru fiecare răspuns corect.

Ex. 3 – 2,5 puncte
5 x 0,5 p. pentru fiecare propoziție alcătuită corect.

Ex. 4 – 3 puncte
0,5 p. – alegerea titlului reprezentativ;
1 p. – respectarea temei indicate și utilizarea unor idei desprinse din citatul dat;
1 p. – structurarea compunerii (introducere, cuprins, încheiere);
0,5 p. – îmbinătuirea logică a ideilor.

Se acordă 1 punct din oficiu.

Timp de lucru: 45 de minute

Unitatea 1 35

Miniproiect

Miniproiect
Sunt ghid în biserica mea

Biserica Buna Vestire, sat Slătioara, jud. Vâlcea

- *Imaginează-ți că un prieten de altă religie din străinătate te vizitează și dorește să cunoască mai multe despre țara ta.*
- *Îți propui să-i fii ghid, iar primul obiectiv ales este biserica de parohie, fiind reprezentativă pentru credința și cultura neamului tău.*
- *Elaborează un miniproiect, pentru a-i prezenta cele mai importante aspecte ale lăcașului de cult.*

Biserica Sfântul Ilie – Grant, București

Realizează o prezentare a bisericii parohiale de care aparții, folosind una din metodele PowerPoint, colaj, fișe A4.
Vei avea în vedere următorii pași:

1. Alegerea elementelor pe care dorești să le prezinți în calitate de ghid al bisericii:
   - istoricul bisericii, elemente specifice de arhitectură și de pictură, obiecte de cult, sfinte slujbe.
2. Identificarea surselor de informare:
   - resurse în format fizic (inscripția cu istoricul bisericii, cărți, fotografii ale bisericii);
   - resurse în format electronic (site-ul parohiei și alte pagini web sugerate de profesor)
3. Precizarea elementelor de conținut:
   - pagină de prezentare: autor, școală, titlu, colaboratori;
   - introducere: argumentarea alegerii temei;
   - cuprinsul: descrierea elementelor pe care ți-ai propus să le prezinți;
   - concluziile;
   - anexe: bibliografie.
4. Colectarea datelor:
   - selectarea aspectelor semnificative ale temei, din sursele găsite;
   - vizitarea bisericii de parohie;
   - discuții cu preotul paroh, părinți, bunici despre biserica parohială.
5. Realizarea produselor, conform metodei de prezentare alese:
   - exactitatea datelor;
   - atractivitatea materialelor prezentate.
6. Prezentarea rezultatelor:
   - expunerea proiectului la clasă, în forma aleasă de realizare.
7. Diseminarea rezultatelor proiectului:
   - în revista școlii, pe site-ul școlii și al parohiei.

Felicitări!

98

Miniproiect

Simboluri utilizate în manualul digital

Apasă pe pentru a vedea un film.

Apasă pe pentru a mări o imagine.

Apasă pe pentru rezolva un exercițiu

Competențele generale și competențele specifice

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

1.1. *Analizarea manifestării lucrării Duhului Sfânt în viața Bisericii și în devenirea spirituală a omului, pe baza unor texte religioase*

1.2. *Compararea unor modalități diverse de manifestare a vieții religioase sau a unor aspecte de învățătură religioasă*

1.3. *Analizarea unui mesaj moral-religios, comunicat în forme variate*

2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

2.1. *Identificarea de repere și modele dezirabile din punct de vedere religios, în plan personal și social*

2.2. *Formularea unor opinii personale privind aplicarea normelor moral-religioase în viața personală și a grupurilor de apartenență, în relație cu normele civice*

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

3.1. *Argumentarea importanței respectului pentru diversitate și a comunicării între persoane/grupuri*

3.2. *Manifestarea reflecției critice față de responsabilități asumate în viața proprie și a comunității, prin raportarea la valori moral-religioase*

3.3. *Argumentarea importanței participării fiecărei persoane la viața spirituală a comunității, ca membru activ al acesteia*

RECAPITULARE – CLASA A VI-A

1. În clasa a VI-a ai învățat despre viața și activitatea pământească a Mântuitorului Iisus Hristos. Reamintește-ți principalele teme studiate, parcurgând schema de mai jos:

- Nașterea Domnului a avut loc în localitatea Betleem din Țara Sfântă.
- După fuga în Egipt, Iisus a copilărit în Nazaret.
- La 12 ani, El Și-a arătat înțelepciunea înaintea învățaților de la Templul din Ierusalim.

- Botezul Domnului s-a petrecut la râul Iordan, când Iisus avea 30 de ani.
- Sfântul Ioan Botezătorul și Înainte-mergătorul Domnului L-a botezat pe Iisus.
- Atunci a avut loc Epifania sau arătarea Sfintei Treimi.

- Hristos, Învățătorul lumii, i-a ales pe cei 12 Apostoli pentru a răspândi Evanghelia.
- El a propovăduit oamenilor atât în mod direct, cât și prin pilde.
- Mântuitorul a însoțit cuvântările Sale cu facerea de minuni.

- După Intrarea Domnului în Ierusalim, a urmat Săptămâna Pătimirilor Sale.
- La Cina cea de Taină, Domnul a instituit Sfânta Împărtășanie.
- În Vinerea Mare, Hristos a fost răstignit pe Cruce, pentru mântuirea noastră.

- Învierea Domnului, petrecută duminică, este cea mai mare sărbătoare creștină.
- Mântuitorul a oferit tuturor posibilitatea dobândirii raiului.
- Domnul înviat S-a arătat apostolilor și altor credincioși, timp de 40 zile.

- Mântuitorul S-a înălțat la cer, de-a dreapta Tatălui, la 40 zile după Paști.
- Înainte de Înălțare, El i-a trimis pe Apostoli la propovăduire și le-a făgăduit trimiterea Duhului Sfânt.
- Această promisiune s-a împlinit la Rusalii.

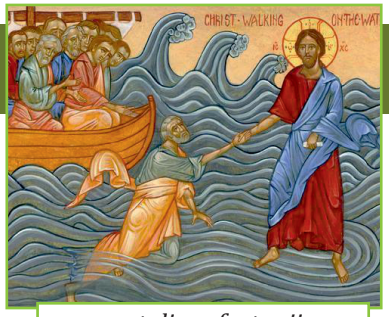
1. Analizează icoanele următoare și răspunde cerințelor de mai jos:

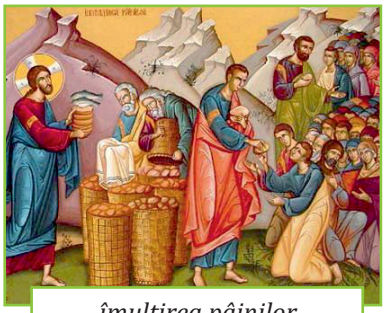
Iisus Hristos – Învățătorul lumii

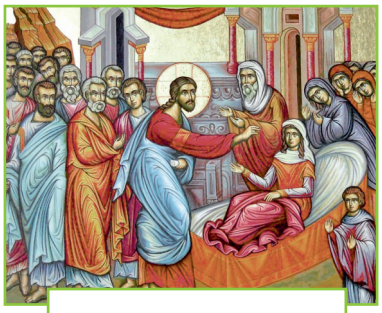
vindecarea celor zece leproși

potolirea furtunii pe mare

înmulțirea pâinilor și a peștilor

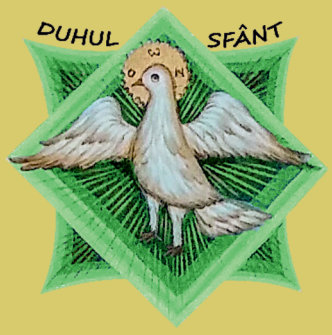
învierea fiicei lui Iair

a) Explică de ce Mântuitorul Hristos este numit Învățătorul lumii;
b) Corelează fiecare minune cu una dintre însușirile: *milostenie, recunoștință, credință, curaj*, motivând alegerea făcută;
c) Relatează minunea care te-a impresionat cel mai mult, dintre cele prezentate;
d) Precizează modul în care studierea acestor minuni te-a ajutat în plan personal.

2. Transcrie și completează tabelul următor, referitor la modelele biblice studiate, conform exemplului:

Cine?	Ce?	Cum?	De ce?
Maica Domnului	*L-a născut pe Hristos*	*prin minune dumnezeiască*	*pentru mântuirea lumii.*
Sfântul Ioan Botezătorul			
Sfinții Îngeri			
Sfinții Apostoli			
Sfinții Evangheliști			
Sfintele femei mironosițe			

3. Compune o rugăciune care să conțină șapte cereri, pentru tine și apropiații tăi, după modelul Rugăciunii Domnești.

1. Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu
2. Lucrarea Duhului Sfânt în lume
3. Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime
4. Sfintele Taine în viața creștinilor
5. Darurile Duhului Sfânt

Recapitulare

Evaluare

I. DUMNEZEU SE FACE CUNOSCUT OMULUI

Lecția 1

Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu

Și aceasta este viața veșnică: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis. (Ioan 17, 3)

Idei ancoră

- Dumnezeu este Izvorul existenței și Părintele omenirii.
- În urma căderii în păcat a protopărinților, omul a așteptat venirea Mântuitorului.
- Prin întruparea Sa, Fiul lui Dumnezeu a făcut posibilă mântuirea întregii creații.

Scara Sfântului Ioan Scărarul

Dicționar

comuniune = legătură puternică, unire strânsă;
har = putere, energie divină dăruită omului;
ideal = scop suprem, perfecțiune, desăvârșire;
rațiune = minte, gândire;
spiritual = sufletesc, duhovnicesc, imaterial;
statut social = locul pe care-l ocupă un individ în societate la un moment dat.

Datorită iubirii Sale nemărginite, Dumnezeu l-a creat pe om după chipul Său și l-a chemat la fericirea veșnică, numită *mântuire*, *asemănare cu Dumnezeu*, *sfințenie*, *viață veșnică*, *rai* sau *Împărăția cerurilor.*

Viața omului pe pământ și viața veșnică. Viața este cel mai de preț dar de la Dumnezeu și dăinuiește prin iubirea și puterea Lui. Creatorul l-a înzestrat pe om cu cele trei însușiri ale sufletului: **rațiune, voință** și **simțire,** pentru a urma calea binelui. Acestea se referă la chipul lui Dumnezeu în om și sunt folosite de-a lungul vieții în mod conștient și liber, spre luminarea minții, întărirea voinței și cultivarea sentimentelor alese. Dobândirea vieții veșnice se realizează prin colaborarea liberă a omului cu Dumnezeu în timpul petrecut pe pământ. „Chipul lui Dumnezeu îl avem în noi deodată cu crearea noastră; asemănarea cu Dumnezeu însă o dobândim prin alegerea noastră liberă” (Sfântul Grigorie de Nyssa).

Asemănarea cu Dumnezeu este scopul cel mai important al creștinului, care poate fi atins prin **credința** înmulțită cu ajutorul **harului** și manifestată în **faptele bune**. Unele încercări ale vieții îi întăresc pe credincioși în urcușul lor duhovnicesc, prin exersarea curajului, răbdării, speranței, iubirii. „Luptă-te lupta cea bună a credinței, cucerește viața veșnică la care ai fost chemat” (I Timotei 6, 12). Așadar, harul divin, credința statornică și faptele de milostenie îl conduc pe om la sfințenie.

Nevoia omului de împlinire și creștere spirituală. Una dintre cele mai mari nevoi ale omului este să ajungă la starea de fericire. Fiecare încearcă să atingă acest ideal prin realizări pe plan material, profesional, spiritual. Astfel, înțelesul fericirii și modalitățile de împlinire diferă de la un om la altul sau de la o comunitate la alta.

Pentru creștini, fericirea înseamnă împlinirea spirituală prin **comuniunea cu Dumnezeu**, începând din viața pământească și continuând în veșnicie.

În parcursul duhovnicesc, credinciosul are nevoie de **Biserică** și de **efort personal.** Sfânta Biserică îl călăuzește pe calea cea dreaptă, de-a lungul vieții, prin harul Duhului Sfânt revărsat în sufletul omului, la sfintele slujbe. De asemenea, creștinul se străduiește să dobândească și să dezvolte virtuți necesare progresului spiritual, prin: rugăciune, post, milostenie și fapte bune.

Cea mai mare virtute creștină este **iubirea** care stă la baza creșterii duhovnicești, după cum mărturisește Sfântul Nectarie din Eghina: „Dragostea este scara care îl ridică pe om la desăvârșire și-l arată cu adevărat chip și asemănare a lui Dumnezeu".

În prezent, ca și în trecut, comuniunea cu Dumnezeu poate fi dobândită de toți oamenii ce răspund chemării Sale, în orice moment al vieții, indiferent de statutul social, de situația materială sau de realizările profesionale. În același timp, din marea Sa iubire, Dumnezeu iartă de fiecare dată oamenilor toate greșelile mărturisite, dându-le posibilitatea să reia creșterea spirituală.

De aceea, Sfântul Nicolae Velimirovici spunea: „creștinismul constituie cel mai măreț depozit de optimism".

Concluzii

Viața omului pe pământ	• este darul lui Dumnezeu, care l-a creat pe om după chipul Său; • se caracterizează prin rațiune, voință, simțire, folosite în deplină libertate.
Viața veșnică	• înseamnă dobândirea asemănării cu Dumnezeu, a sfințeniei sau a mântuirii; • se câștigă din timpul vieții pământești, prin har, credință și fapte bune.
Nevoia de împlinire	• este idealul tuturor oamenilor, urmărit pe plan material, profesional, spiritual; • pentru creștini, înseamnă comuniunea cu Dumnezeu, desăvârșirea.
Creșterea spirituală	• se realizează prin harul primit la sfintele slujbe și prin efort personal; • are la bază iubirea, cea mai mare dintre virtuți.

Sfântul Ierarh Nectarie din Eghina

Știați că

❖ Sfântul Ierarh Nectarie (1846-1920) din insula Eghina, Grecia este unul dintre cei care au urcat treptele virtuților spre asemănarea cu Dumnezeu. A ajuns făcător de minuni și taumaturg (tămăduitor) încă din timpul vieții, continuând faptele minunate și după trecerea la cele veșnice. El a fost canonizat în anul 1961, având ca dată de sărbătorire 9 noiembrie.

❖ Expresia *Împărăția cerurilor* este cunoscută și cu denumirea de *Ierusalimul cel de Sus* sau *noul Ierusalim,* utilizată de către Sfântul Apostol Ioan: „Și am văzut cetatea sfântă, noul Ierusalim, pogorându-se din cer de la Dumnezeu". (Apocalipsa 21, 2).

Exerciții

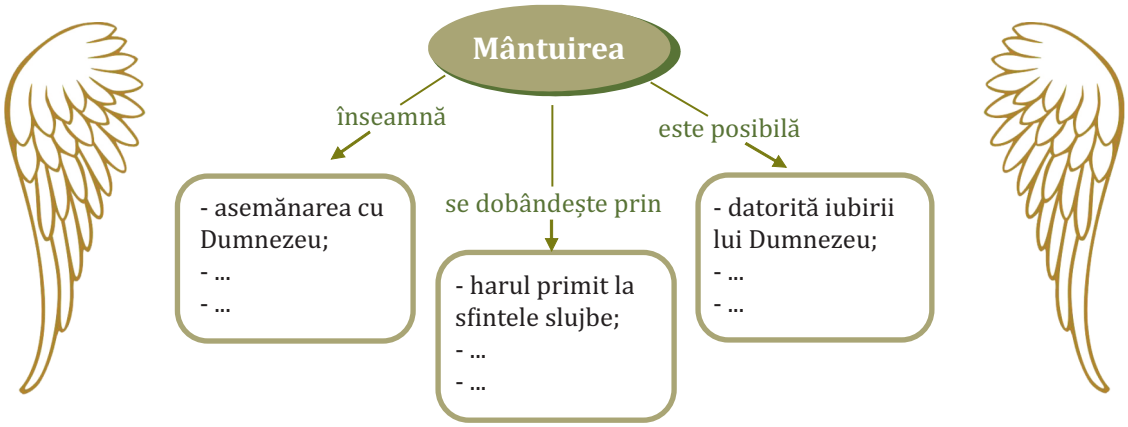
1. **Răspunde la următoarele întrebări:**

a) La ce însușiri sufletești se referă chipul lui Dumnezeu în om?
b) Ce înseamnă asemănarea cu Dumnezeu?
c) Cum se dobândește viața veșnică?
d) Ce înseamnă fericirea pentru creștini?
e) Cum se realizează progresul spiritual?

2. **Enumeră câte două sinonime pentru următoarele cuvinte/expresii: *rațiune, comuniune, viață veșnică, progres spiritual*.**

3. **Transcrie și completează harta conceptuală de mai jos, după modelul dat:**

4. **Identifică, în citatele de mai jos, factorii ce contribuie la dobândirea asemănării cu Dumnezeu, după exemplu:**

Ex: a) iubirea

a) „Începutul și sfârșitul mântuirii este dragostea.”
(Sfântul Antonie cel Mare)

b) „Iată, stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el. ”
(Apocalipsa 20, 3)

c) „Mântuirea este, în același timp, și lucrarea lui Dumnezeu și a noastră.”
(Sfântul Ioan Gură de Aur)

d) „Privegheați, stați tari în credință, îmbărbătați-vă, întăriți-vă.”
(I Corinteni 16, 13)

5. **Discută cu profesorul despre cum poți ajunge la asemănarea cu Dumnezeu, pornind de la cuvintele Mântuitorului:** „Aceasta este porunca Mea: să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu. Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi. Voi sunteți prietenii Mei, dacă faceți ceea ce vă poruncesc." (Ioan 15, 12-14)

6. **Elaborează un eseu de o pagină, pe tema idealului creștin, având ca reper următorul citat: „Idealul este călăuza sufletului omenesc" (Victor Hugo). Adaugă fișa la portofoliul personal.**

A Dialog interdisciplinar

Cristofor Columb (1451-1506)

De-a lungul istoriei, diverse popoare au încercat să localizeze geografic grădina Edenului, crezând că astfel vor obține fericirea raiului ceresc.

În perioada Evului Mediu, creștinii europeni au fost convinși că raiul este în orașul Ierusalim, deoarece acolo au avut loc cele mai importante evenimente din viața Mântuitorului. În secolul al XIII-lea, venețianul Marco Polo a considerat că raiul se află în China, fiind fascinat de acele meleaguri străbătute în călătoriile lui.

După descoperirile lui Cristofor Columb, din secolul al XV-lea, coloniștii europeni au crezut că paradisul se găsește în America, impresionați de peisajul luxuriant și de bogățiile găsite acolo.

În Sfânta Scriptură, grădina raiului, unde au fost așezați Adam și Eva, este localizată între râurile Fison, Gihon, Tigru și Eufrat. Învățătura Mântuitorului ne arată că fericirea omului nu este condiționată de locul în care trăiește, ci de modul în care își duce viața.

- *Organizează o dezbatere cu tema: **Raiul ceresc versus paradisul terestru**. În acest sens se alcătuiesc două echipe; fiecare grupă identifică și prezintă argumente pentru susținerea poziției sale.*
- *Caută pe Internet localizări ale raiului, potrivit credințelor altor popoare în diferite etape istorice, și prezintă-le la ora de religie.*

B Credința străbună

Sfinții Mucenici Epictet și Astion

Sfinții Mucenici Epictet și Astion

Prin viața lor pământească plină de virtuți și fapte bune, sfinții au ajuns la asemănarea cu Dumnezeu, devenind fiii Lui după har. Ei au răspuns cu toată ființa lor iubirii dumnezeiești, în diferite contexte social-istorice.

Primii sfinți mucenici cunoscuți de pe teritoriul țării noastre sunt Sfântul Epictet preotul și ucenicul său, Sfântul Astion, doctori fără de arginți. Ei sunt sărbătoriți la data de 8 iulie, sfintele lor moaște se află la mănăstirea Halmyris, în localitatea Murighiol, din județul Tulcea.

Cinstitele moaște au fost descoperite în data de 15 august 2001, în urma cercetărilor arheologice efectuate în străvechea cetate Halmyris. Istoricii și antropologii au dovedit că este vorba despre sfinți martirizați în anul 290 d.Hr.

Sfinții Epictet și Astion, urcând treptele virtuților creștine, au dobândit puterea facerii de minuni. Ei au vindecat mulți bolnavi, precum: paralitici, orbi, muți și surzi. Toate acestea au fost săvârșite de ei în numele credinței și iubirii lui Hristos, împlinind astfel idealul sfințeniei, devenind prin viața lor exemple vii de urmat pentru strămoșii noștri.

Descoperirea recentă a sfintelor lor moaște a întărit evlavia credincioșilor și mulțimea de minuni, săvârșite prin mijlocirea Sfinților Epictet și Astion.

- *Pornind de la textul de mai sus, identifică virtuți dovedite de Sfinții Epictet și Astion.*
- *Reflectează asupra unei virtuți pe care vrei să o accentuezi în viața ta.*

Lecția 2

Lucrarea Duhului Sfânt în lume

Cred (...) întru Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, Care de la Tatăl purcede, Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, Care a grăit prin proroci. (articolul 8 din Crez)

Idei ancoră

- Omul este chemat să ajungă la asemănarea cu Dumnezeu, printr-un progres spiritual de-a lungul vieții.
- Fiecare poate să urce treptele virtuților prin har, credință și fapte bune.

Sfânta Treime

Dicționar

(a) invoca = a chema în ajutor.
întinăciune = (aici) păcat;
(a) pogorî = a coborî;
teofanie= apariție sau manifestare a divinității;
vistier = mare dregător care avea în grijă tezaurul țării; (aici) Cel ce deține toate bogățiile spirituale.

Lumea este opera Sfintei Treimi, Dumnezeu cel Unul în ființă și întreit în Persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Persoanele divine sunt egale și participă împreună la crearea, mântuirea și sfințirea lumii.

Duhul Sfânt, Persoană a Sfintei Treimi. Duhul Sfânt este Persoană a Sfintei Treimi, **de aceeași ființă cu Tatăl și cu Fiul**. El există dintotdeauna și are aceeași putere și dumnezeire ca celelalte două Persoane. Sfântul Duh a continuat lucrarea mântuitoare a Fiului, Care a mărturisit: „Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care-L va trimite Tatăl, în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu" (Ioan 14, 26).

Puterea sfințitoare și dătătoare de viață a Duhului Sfânt. Încă de la facerea lumii, Duhul Sfânt este Cel Care însuflețește creația, dând viață tuturor lucrurilor: „Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor" (Facerea 1, 2).

Puterea Sa sfințitoare se manifestă de-a lungul istoriei omenirii prin **teofanii, inspirație divină** și **revărsarea harului**. Astfel, El S-a arătat patriarhului Avraam la stejarul din Mamvri alături de celelalte două Persoane ale Sfintei Treimi, le-a descoperit profeților venirea în lume a Mântuitorului și i-a inspirat pe autorii cărților Sfintei Scripturi în

transmiterea cuvântului lui Dumnezeu. Prin lucrarea Duhului Sfânt, S-a întrupat Fiul lui Dumnezeu din Sfânta Fecioară Maria, la Bunavestire. Duhul Sfânt S-a arătat apoi în chip de porumbel la Botezul Domnului, iar la Cincizecime S-a pogorât sub forma limbilor ca de foc.

Împărtășirea harului divin oamenilor. Duhul Sfânt împărtășește harul mântuitor oamenilor care doresc să ajungă la asemănarea cu Dumnezeu. Lucrarea Sa în lume se realizează **prin slujbele Bisericii**, în cadrul cărora harul se revarsă asupra credincioșilor, spre sfințirea și mântuirea lor. De aceea Sfântul Serafim de Sarov spunea că: „Scopul vieții creștine este dobândirea Duhului Sfânt".

Rugăciunea „Împărate ceresc". Aceasta este rostită la începutul fiecărei slujbe sau rugăciuni particulare, pentru că: „Duhul vine în ajutor slăbiciunii noastre, căci noi nu știm să ne rugăm cum trebuie, ci Însuși Duhul Se roagă pentru noi" (Romani 8, 26).

În prima parte a rugăciunii, Sfântul Duh este **invocat** și **slăvit** drept Dumnezeu adevărat, prin numirile: „Împărate ceresc", „Mângâietorule", „Duhul Adevărului", „Vistierul bunătăților" și „Dătătorule de viață". În a doua parte, Îi sunt adresate **trei cereri**: să locuiască în inimile oamenilor, să îi cureță de întinăciune și să le mântuiască sufletele. Astfel, viața unui creștin presupune prezența mângâietoare și nevăzută a Duhului Sfânt.

Prezența harului Sfântului Duh se arată până astăzi în oameni prin dragostea, bucuria, răbdarea, bunătatea, blândețea și alte virtuți oglindite în relațiile cu semenii. În acest sens, Sfântul Vasile cel Mare spune că Duhul Sfânt: „revarsă peste toți harul întreg, de care se bucură toți și se împărtășesc după măsura și capacitățile lor".

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, Care pretutindeni ești și pe toate le împlinești, Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiește întru noi și ne curățește pe noi de toată întinarea și mântuiește, Bunule, sufletele noastre. Amin.

Concluzii

Duhul Sfânt, Persoană a Sfintei Treimi	• este de aceeași ființă cu Tatăl și cu Fiul; • lucrează împreună cu celelalte Persoane ale Sfintei Treimi.
Duhul Sfânt, Dătător de viață și Sfințitor	• participă la crearea lumii și la sfințirea ei prin har; • se manifestă prin teofanii, inspirația profeților și revărsarea harului asupra lumii.
Duhul Sfânt, Împărat ceresc	• invocat și slăvit de Biserică la începutul oricărei rugăciuni sau slujbe; • locuiește în inimile oamenilor, pe care îi curățește și îi mântuiește.

Știați că

❖ Rugăciunea *Împărate ceresc* a fost alcătuită înaintea secolului al VII-lea, când Sfântul Cosma Melodul i-a compus melodia pentru a fi cântată la slujba de seară a Pogorârii Duhului Sfânt. Ea este prima dintre rugăciunile începătoare și este rostită de credincioși înainte de începutul oricărui lucru important.

❖ Sfântul Grigorie Palama a elaborat, în secolul al XIV-lea, învățătura despre harul divin. El a explicat faptul că Îl putem descoperi pe Dumnezeu prin rațiune, dar adevărata cunoaștere se realizează în comuniunea cu El, prin iluminarea noastră de către Duhul Sfânt.

Exerciții

1. **Indică valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri și corectează-le pe cele eronate:**

a) Dumnezeu este Unul în ființă și întreit în Persoane. A/F
b) Duhul Sfânt i-a inspirat pe profeți și pe autorii Sfintei Scripturi. A/F
c) Dumnezeu Fiul este numit „Mângâietorul, Duhul Adevărului”. A/F
d) Dumnezeu Duhul Sfânt împărtășește oamenilor harul divin. A/F
e) Omul se poate mântui singur, dacă binevoiește. A/F
f) Rugăciunea „Împărate ceresc” este o invocare a Duhului Sfânt. A/F

2. **Pornind de la textul lecției, alcătuiește câte un enunț cu următorii termeni: *har*, *pogorâre*, *sfințitor*, *biserică*, *ființă*, *invocare*.**

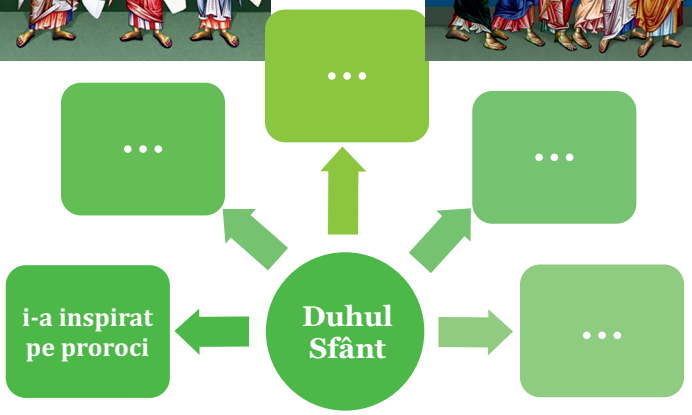
3. **Prezintă modalități de manifestare a Duhului Sfânt în lume, completând următoarea schemă, după modelul dat:**

Sfinți Proroci

Sfinți Apostoli

4. **Pornind de la următorul citat, răspunde la întrebările de mai jos:**

„Sufletul care a cunoscut pe Domnul simte în chip nevăzut prezența Făcătorului său și rămâne în El foarte liniștit și bucuros. Și cu ce s-ar putea asemăna această bucurie? Este asemenea celei pe care o simte un fiu iubit care se întoarce după o lungă despărțire, dintr-o țară îndepărtată, în casa sa părintească și vorbește pe săturate cu tatăl său, cu iubita lui mamă, cu frații și surorile lui dragi.”

(Sfântul Siluan Athonitul)

- Ce sentiment are omul aflat în comuniune cu Dumnezeu?
- Cu ce se aseamănă bucuria omului care se apropie de Dumnezeu?
- Care este cea mai mare bucurie pe care ai trăit-o până acum?

5. **Alcătuiește un text de minimum 7 rânduri despre însușirile Duhului Sfânt care se desprind din rugăciunea *Împărate ceresc*. Dă-i un titlu potrivit.**

A Dialog interdisciplinar

Prezența iubitoare a Duhului Sfânt i-a inspirat adesea pe poeți, care au transpus în versuri modul personal de trăire a harului divin. Lecturează poezia și rezolvă cerința de mai jos.

Frumusețe

de Zorica Lațcu (Maica Teodosia)

Și-mi zise Domnul: Eu sunt frumusețe;
În Mine-i cald sălaș de primăveri;
La Mine zorile sunt fără de seri,
Și duhul înflorește-n mii de fețe.
Psaltirea negrăitei învieri
Din glasul Meu se toarce cu mândrețe,
La Mine arde patima-n blândețe
Și cântă desfătarea din dureri.
Am tainice izvoare de culori,
Am șopot plin de dulce glăsuire.
Și Eu revărs din veșnice comori,
Peste aleși puteri de plăzmuire,
Și-i fac să-mi fie asemănători
În duh, prin arzătoarea lor iubire...

✦ *Discută cu profesorul despre „veșnicele comori" ale Sfântului Duh, utilizând și cunoștințele însușite la limba și literatura română.*

B Credința străbună

Biserici vechi închinate Sfântului Duh

Mănăstirea Dragomirna

Una dintre lucrările Duhului Sfânt în lume este sfințirea lăcașurilor de cult. Ca formă de cinstire a Sfântului Duh, multe biserici din țara noastră poartă hramul *Pogorârea Duhului Sfânt*. Unul dintre cele mai vechi lăcașuri de cult cu acest hram este biserica mănăstirii Dragomirna din Suceava, în nordul Moldovei.

Sfântul lăcaș a fost ctitorit în anul 1602, de mitropolitul cărturar Anastasie Crimca și a devenit un puternic centru de cultură. De menționat este faptul că această biserică a fost ridicată în contextul unirii celor trei principate române sub domnitorul Mihai Viteazul, eveniment istoric la care a luat parte și mitropolitul Anastasie. Mănăstirea Dragomirna este unică în lumea ortodoxă datorită raportului neobișnuit între lățime și înălțime, cum se poate observa în imaginea alăturată.

✦ *În echipă cu alți trei-cinci elevi, realizează o prezentare (referat/afiș/PowerPoint) a unei biserici închinate Duhului Sfânt, situată în regiunea în care locuiești.*

Lecția 3

Idei ancoră

❖ Sfinții Apostoli au primit învățătura de credință de la Mântuitorul Hristos, în perioada activității Sale publice.
❖ Dumnezeu Sfințitorul, Duhul Adevărului și Dătătorul de viață, lucrează în lume prin împărtășirea harului mântuitor oamenilor.

Duhul Sfânt

Dicționar

Cincizecime = 1. sărbătoare la evrei, amintind de ziua când Dumnezeu i-a dat lui Moise Legea Veche;
2. sărbătoare creștină a Pogorârii Duhului Sfânt;
a se converti = a trece de bună voie la o altă convingere religioasă;
diaspora = grup etnic (popor) aflat în afara țării de origine;
epistolă = scrisoare;
a hirotoni = a transmite harul preoției, a preoți, a sfinți;
a prigoni = a chinui, a asupri, a persecuta, a oprima.

Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime

Veți lua putere, venind Duhul Sfânt peste voi, și Îmi veți fi Mie martori (...) până la marginea pământului. (Faptele Apostolilor 1, 8)

Înaintea Înălțării Sale la cer, Mântuitorul le-a promis apostolilor că nu vor rămâne singuri, ci le va trimite pe Duhul Sfânt: „Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor vă va da vouă ca să fie cu voi în veac” (Ioan 14, 16).

Scopul trimiterii Duhului Sfânt în lume. Domnul Iisus Hristos L-a trimis pe Duhul Sfânt în lume pentru a-i conduce pe apostoli și pe credincioși spre **mântuire**: „Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul” (Ioan 16, 13). În acest scop, Duhul Sfânt vine să locuiască în inimile celor care Îl cheamă cu credință.

Evenimentul Pogorârii Duhului Sfânt peste apostoli – ziua de naștere a Bisericii. La 50 de zile de la Învierea Domnului, duminică dimineața, apostolii erau împreună la rugăciune într-o casă din Ierusalim. Atunci s-a auzit un vuiet puternic și s-au coborât peste ei **limbi ca de foc**: „Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt și au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi” (Faptele Apostolilor 2, 4).

Atrași de vuiet, oamenii s-au apropiat și i-au ascultat pe apostoli, care propovăduiau Evanghelia. Între aceștia erau și evrei din diaspora, veniți în Ierusalim cu ocazia sărbătorii Cincizecimii iudaice. Ei au fost uimiți când i-au auzit pe apostoli vorbind în limbi din țări îndepărtate. Sfântul Apostol Petru a ținut o cuvântare despre Învierea Domnului și despre trimiterea Sfântului Duh în lume. În urma predicii, aproximativ **trei mii de oameni** au crezut în Hristos și s-au botezat. Ei au primit harul Sfântului Duh și au devenit primii membri ai Bisericii. Astfel,

Pogorârea Duhului Sfânt este ziua de naștere a Bisericii, când s-a întemeiat prima comunitate a celor botezați.

Propovăduirea Sfinților Apostoli. Plini de Duh Sfânt, apostolii au transmis **prin viu grai** învățătura de credință, însoțită de săvârșirea Sfintei Împărtășanii, de rugăciuni și de **minuni.**

În comunitățile creștine întemeiate, ei au trimis uneori **epistole** în care îi sfătuiau pe credincioși cum să trăiască după învățătura Evangheliei. Acestea au fost cuprinse în Sfânta Scriptură, deoarece au fost scrise sub inspirația Duhului Sfânt. Cu ajutorul harului primit la Cincizecime, Sfinții Apostoli au împlinit misiunea dată de Mântuitorul de a răspândi cuvântul Evangheliei tuturor oamenilor.

Convertirea Sfântului Apostol Pavel. Sfântul Pavel s-a numit întâi Saul din Tars, un apărător al Legii Vechi. El a fost trimis de reprezentanții templului din Ierusalim să-i persecute pe creștinii din localitatea Damasc. Pe drum, i S-a arătat într-o lumină puternică Domnul înviat și i-a spus: „Eu sunt Iisus, pe Care tu Îl prigonești" (Faptele Apostolilor 9, 5), moment în care Saul și-a dat seama că s-a opus adevăratului Mesia. Apoi s-a convertit, s-a botezat cu numele de Pavel și, luminat de harul Duhului Sfânt, s-a alăturat Sfinților Apostoli. El este cunoscut drept **Apostolul neamurilor**, pentru că a întemeiat multe comunități creștine dincolo de granițele Țării Sfinte, în trei mari călătorii misionare.

Alegerea episcopilor și a preoților pentru conducerea și slujirea comunității creștine. Potrivit tradiției bisericești și mărturiilor istorice, Sfinții Apostoli au transmis harul divin celor mai virtuoși bărbați, pe care i-au hirotonit episcopi, preoți și diaconi, în noile comunități creștine. Aceștia au continuat misiunea apostolică de slujire a Bisericii, prin: răspândirea învățăturii de credință, sfințirea credincioșilor prin harul Sfântului Duh și conducerea lor spre mântuire.

În Biserica lui Hristos se păstrează și se transmite harul Duhului Sfânt neîntrerupt, de la Sfinții Apostoli până astăzi. Sfântul Irineu de Lyon spune: „Acolo unde este Biserica este și Duhul lui Dumnezeu și acolo unde este Duhul lui Dumnezeu este Biserica și tot harul Său".

Concluzii

Pogorârea Sfântului Duh	Nașterea Bisericii	Propovăduirea Sfinților Apostoli	Alegerea episcopilor și a preoților
• la 50 de zile după Înălțare; • peste apostoli, sub forma limbilor de foc.	• la Cincizecime, în urma predicii Sfântului Petru; • prin botezarea celor trei mii de credincioși.	• prin viu grai: predici, rugăciuni, slujbe; • prin scrierea epistolelor; • prin minuni.	• urmași ai apostolilor; • prin transmiterea harului preoției; • pentru conducerea și slujirea comunității.

Moment din slujbă arhierească

Știați că

❖ Sărbătoarea Cincizecimii sau a Pogorârii Duhului Sfânt este cunoscută și cu denumirea de Rusalii.

❖ Pogorârea Duhului Sfânt a fost prorocită în secolul al IX-lea î.Hr. de profetul Ioil, care a fost numit „prorocul Rusaliilor": „Vărsa-voi Duhul Meu peste tot trupul, și fiii și fiicele voastre vor profeți" (*Ioil* 3, 1).

❖ Prima și a doua zi de Rusalii sunt zile libere în mai multe țări, precum: Austria, Belgia, Danemarca, Franța, Germania, Grecia, Madagascar ș.a.; în România cele două zile au fost declarate libere prin Legea 202 din anul 2008.

Exerciții

1. **Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză, conform modelului dat:**

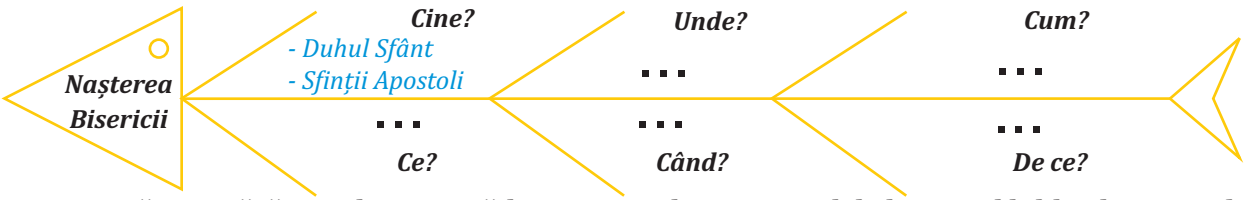
Mântuitorul L-a trimis pe Duhul Sfânt în lume ca să îi *călăuzească* pe oameni spre cunoașterea ... și să-i conducă pe credincioși la ... . Mângâietorul promis a venit să locuiască în ... creștinilor evlavioși. El S-a coborât asupra apostolilor la ... . Odată cu ... Duhului Sfânt, a luat naștere ..., reprezentată de ... celor credincioși. Luând putere cerească, ... au propovăduit ... în toată lumea și au hirotonit ..., preoți și diaconi în comunitățile creștine.

(~~*călăuzească*~~, *Cincizecime, Evanghelia, adevărului, comunitatea, inimile, apostolii, mântuire, pogorârea, Biserica, episcopi*)

Sfinții Apostoli

2. **Formează o echipă cu trei-cinci colegi și transcrie pe o foaie A4 schema de mai jos. Aplicând metoda *scheletul de pește*, completează răspunsurile, după modelul dat. Echipele prezintă fișele de lucru și, după caz, completează schema proprie cu informațiile noi de la celelalte grupe.**

3. **Precizează trei trăsături ale propovăduirii apostolice, pornind de la textul biblic din *Epistola către Romani* a Sfântului Apostol Pavel și de la icoana alăturată:**

„Tuturor celor ce sunteți în Roma, iubiți de Dumnezeu, chemați și sfinți: har vouă și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, și de la Domnul Iisus Hristos!

Mulțumesc, întâi Dumnezeului meu, prin Iisus Hristos, pentru voi toți, fiindcă credința voastră se vestește în toată lumea. Căci martor îmi este Dumnezeu, Căruia Îi slujesc cu duhul meu, întru Evanghelia Fiului Său, că neîncetat fac pomenire despre voi, cerând totdeauna în rugăciunile mele ca să am cumva, prin voința Lui, vreodată, bun prilej ca să vin la voi.” **(Romani 1, 7-10)**

Sfântul Apostol Pavel predicând Evanghelia

4. **Împreună cu un coleg, alcătuiește o prezentare PowerPoint despre *Pogorârea Duhului Sfânt*, de minimum șapte slide-uri, după următorul plan de idei:**

- promisiunea făcută de Domnul Iisus Hristos, înainte de Înălțare;
- locul și momentul desfășurării evenimentului Cincizecimii;
- descrierea Pogorârii Sfântului Duh peste apostoli;
- persoanele care au participat la eveniment;
- efectele venirii Mângâietorului;
- valoarea acestui eveniment pentru tine.

A Dialog interdisciplinar

În secolul al IV-lea, istoricul Eusebiu de Cezareea a scris o lucrare foarte bine documentată despre primele veacuri creștine, în care a consemnat: „Sfinții Apostoli ai Mântuitorului nostru și ucenicii lor s-au împrăștiat în toată lumea; lui Toma, după tradiție, i-a căzut la sorți țara parților, lui Andrei, Sciția, lui Ioan, Asia, unde și-a petrecut viața până ce a murit la Efes. Petru pare să fi predicat iudeilor răspândiți în Pont, Galatia, Bitinia, Capadocia și Asia, pentru ca, până la urmă, să ajungă la Roma, unde, la dorința lui, a fost răstignit cu capul în jos. Ce să mai spun de Pavel, care, după ce plinise Evanghelia lui Hristos, din Ierusalim și până în părțile Iliriei, a suferit martiriul la Roma, sub Nero? Acestea sunt arătate de Origene în Cartea a III-a a Comentariilor asupra Genezei". (*Istoria bisericească*, Eusebiu de Cezareea)

- *Precizează sursa citată de istoric în acest text redactat în secolul al IV-lea.*
- *Identifică, pe harta alăturată, localitățile menționate în text.*

B Credința străbună

Tradiții de Rusalii

Praznicul Pogorârii Duhului Sfânt a asimilat sărbătoarea populară precreștină a Rusaliilor, celebrată cu semnificații diferite de mai multe popoare. Dacă la evrei, aceasta amintește de primirea Tablelor Legii, în lumea romană, evenimentul marca sfârșitul primăverii, când înfloresc trandafirii. Cuvântul *rusalii* provine din termenul latin *rosalia*, care înseamnă *trandafir*.

Încă din timpul dacilor, la români se păstrează *Călușul*, numit și *Călușer* sau *Călucer*, obicei legat de sărbătoarea Rusaliilor, amintind de un ritual precreștin de apărare a comunității de primejdii. Jocul cetelor de călușari reprezintă cea mai importantă manifestare folclorică de Rusalii, în special în zona Olteniei, fiind inclusă din anul 2005 în Patrimoniul UNESCO.

În duminica Cincizecimii, creștinii aduc la biserică ramuri de nuc sau de tei pentru a fi sfințite. Aceste frunze au forma limbilor de foc, asemănătoare modului în care S-a arătat Duhul Sfânt la Rusalii. După slujbă, ramurile sfințite sunt așezate la loc de cinste în casele credincioșilor, la icoane.

- *Caută alte informații despre obiceiuri legate de sărbătoarea Rusaliilor, specifice zonei în care locuiești, din diverse surse (familie, bibliotecă, Internet ș.a.).*

Lecția 4

Idei ancoră

❖ La zece zile după Înălțarea Domnului, Duhul Sfânt S-a pogorât asupra apostolilor.
❖ Îmbrăcați cu putere de sus, Sfinții Apostoli au propovăduit învățătura Evangheliei.
❖ În urma predicii lor, s-au botezat primii credincioși, eveniment ce reprezintă ziua de naștere a Bisericii.

Taina Sfântului Botez

Dicționar

cult divin = manifestare a sentimentului religios prin rugăciuni și slujbe religioase;
Euharistie = Împărtășanie, Cuminecătură, una dintre cele șapte Taine ale Bisericii;
plămadă = sămânță, germen ce urmează să se dezvolte;
a plămădi = (aici) a dezvolta, a face să crească;
succesiune apostolică = transmiterea neîntreruptă a harului Preoției, de la Hristos până astăzi.

Sfintele Taine în viața creștinilor

Și luând pâinea, mulțumind, a frânt și le-a dat lor, zicând: Acesta este Trupul Meu care se dă pentru voi; aceasta să faceți spre pomenirea Mea. (Luca 22, 19)

Duhul Sfânt a fost trimis în lume de către Domnul Hristos ca să continue activitatea Sa mântuitoare, pentru că El „voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină" (I Timotei 2, 4).

Harul Duhului Sfânt prezent în Biserică. Harul divin este **darul** sau binecuvântarea lui Dumnezeu, revărsat în mod gratuit asupra oamenilor, în scopul **sfințirii** vieții lor și a naturii înconjurătoare. Acesta este transmis în Biserică, de Duhul Sfânt, prin persoane, lucruri și acțiuni. Slujitorii sfințiți ai Bisericii, Sfintele Taine, Sfânta Cruce, sfintele moaște și sfintele icoane devin purtătoare și transmițătoare ale harului divin.

Prezentarea generală a rolului și a semnificației Sfintelor Taine. Sfintele Taine sunt **lucrări văzute** ale Bisericii, prin care se împărtășește credincioșilor **harul divin nevăzut**, spre dobândirea vieții veșnice. Se numesc Taine, deoarece în timpul acestor slujbe lucrează în mod tainic, Duhul Sfânt. Botezul, Mirungerea, Împărtășania, Spovedania, Cununia, Preoția și Maslul sunt cele **șapte** Sfinte Taine întemeiate de Mântuitorul Hristos. Rolul lor este acela de a oferi creștinilor harul necesar mântuirii, de a-i ajuta să urce pas cu pas spre asemănarea cu Dumnezeu.

Domnul Iisus a dat Sfinților Apostoli puterea de a le săvârși, spunând: „Luați Duh Sfânt; cărora veți ierta păcatele, le vor fi iertate" *(Ioan* 20, 22-23). Episcopii și preoții Bisericii continuă săvârșirea acestor slujbe în cadrul cultului divin, ca urmare a succesiunii apostolice. De la Cincizecime până astăzi, Sfintele Taine semnifică **prezența lucrătoare a Duhului Sfânt** Care mijlocește comuniunea omului cu Dumnezeu.

Roadele primirii Sfintelor Taine. În fiecare Sfântă Taină, harul Duhului Sfânt rodește daruri diferite, necesare pentru nașterea, creșterea și întărirea duhovnicească a credincioșilor.

Prin **Taina Sfântului Botez**, omul primește iertarea păcatului strămoșesc, un înger păzitor și un nume, devenind creștin sau membru al Bisericii.

Taina Mirungerii este cea prin care Duhul Sfânt dăruiește harul și darurile Sale necesare întăririi și sporirii în viața creștină dobândită prin Botez.

La **Sfânta Taină a Euharistiei**, în timpul Sfintei Liturghii, are loc prefacerea pâinii și a vinului în Trupul și Sângele Domnului. Prin primirea Sfintei Împărtășanii, creștinul se unește cu Însuși Hristos, spre mântuire.

Taina Spovedaniei este dovada milostivirii lui Dumnezeu, Care oferă șansa îndreptării celor ce greșesc. Creștinul primește iertarea păcatelor mărturisite cu sinceritate și căință înaintea preotului duhovnic, luând hotărârea de a nu le repeta.

Sfânta Taină a Cununiei oferă harul care sfințește legătura liberă și conștientă dintre un bărbat și o femeie, bazată pe iubire, în vederea întemeierii familiei.

Prin **Taina Preoției** sau Hirotoniei, cel ce este chemat de Dumnezeu și este special pregătit, primește harul care îl sfințește pentru una din treptele ierarhiei bisericești: diacon, preot sau episcop.

Sfântul Maslu este Taina în care se împărtășește creștinilor harul divin necesar vindecării sufletești și trupești, prin rugăciunile preoților și ungerea cu untdelemn sfințit.

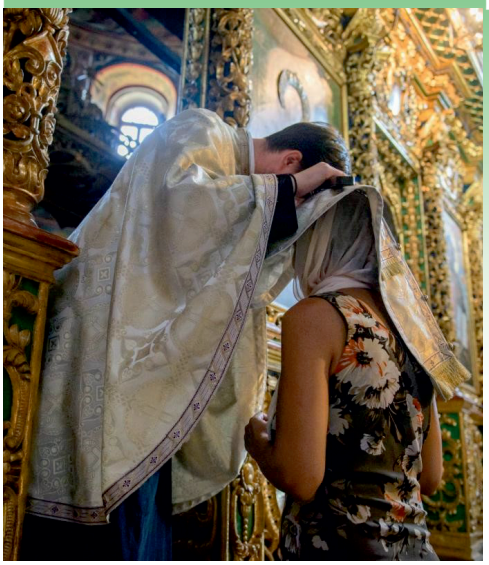
Sfintele Taine sunt comori ale Bisericii lui Hristos, menite să-i îmbogățească spiritual pe credincioșii care le primesc. „În Botez și în Mirungere, omul primește de la Duhul Sfânt plămada sfințeniei cu care va trebui să-și plămădească tot sufletul și trupul lui prin exercitarea virtuților evanghelice", menționează Sfântul Iustin Popovici.

Concluzii

• Harul Duhului Sfânt - darul lui Dumnezeu în scopul sfințirii vieții

• Sfintele Taine - oferă credinciosului harul necesar pentru:

Botezul	– dobândirea calității de membru al Bisericii creștine;
Mirungerea	– creșterea duhovnicească în noua viață de creștin;
Împărtășania	– unirea cu Hristos, spre viața de veci;
Spovedania	– iertarea păcatelor;
Cununia	– întemeierea familiei creștine;
Preoția	– sfințirea slujitorilor Bisericii;
Maslul	– vindecarea sufletească și trupească.

Taina Sfintei Spovedanii

Știați că

❖ Dintre Sfintele Taine, în viața creștinului, unele pot fi repetate, precum Spovedania și Împărtășania, iar altele nu, precum Botezul și Preoția.

❖ Taina Preoției sau a Hirotoniei poartă și numele de *Taina punerii mâinilor*. Această denumire provine de la practica apostolilor de a transmite harul preoției prin punerea mâinilor pe creștetul primitorului. De atunci, prin acest gest văzut, se coboară în mod tainic, harul divin asupra viitorului slujitor al Bisericii.

❖ Spovedania a fost numită de către Sfinții Părinți *al doilea Botez*, prin care ni se spală păcatele personale mărturisite înaintea duhovnicului.

Exerciții

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

a) Harul divin este transmis în biserică, de către Duhul Sfânt, spre sfințirea vieții credincioșilor. A/F
b) Sfintele Taine au rolul de a transmite învățătura lui Dumnezeu. A/F
c) Tainele Bisericii sunt dovada prezenței și lucrării Duhului Sfânt în lume. A/F
d) Omul devine creștin sau membru al bisericii prin Taina Sfântului Botez. A/F
e) Prin Taina Mirungerii, creștinul primește un înger păzitor. A/F
f) Cea mai strânsă legătură a omului cu Dumnezeu se realizează în Taina Sfintei Euharistii. A/F
g) Taina Spovedaniei este cea prin care Dumnezeu iartă omului păcatul strămoșesc. A/F
h) Dumnezeu binecuvintează unirea liberă dintre un bărbat și o femeie prin Taina Cununiei. A/F
i) Cele trei trepte ale ierarhiei bisericești sunt: diacon, preot și episcop. A/F
j) Creștinii participă la Taina Sfântului Maslu pentru însănătoșirea sufletească și trupească. A/F

2. Realizează corespondența între citatele biblice, din coloana A, și Sfintele Taine, din coloana B.

A	B
„Luați Duh Sfânt; cărora veți ierta păcatele, le vor fi iertate și cărora le veți ține, vor fi ținute.” (Ioan 20, 22-23)	Taina Botezului
„Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu. Și luând paharul și mulțumind, le-a dat, zicând: Beți dintru acesta toți, că acesta este Sângele Meu.” (Matei 26, 26-28)	Taina Mirungerii
„Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn, în numele Domnului.” (Iacov 5, 14)	Taina Spovedaniei
„Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.” (Matei 28, 19)	Taina Împărtășaniei
„Cel ce ne întărește pe noi (...) și ne-a uns pe noi este Dumnezeu, Care ne-a și pecetluit pe noi și a dat arvuna Duhului, în inimile noastre.” (II Corinteni 1, 21-22)	Taina Cununiei
„Și a treia zi s-a făcut nuntă în Cana Galileii și era și mama lui Iisus acolo. Și a fost chemat și Iisus și ucenicii Săi la nuntă.” (Ioan 2, 1-2)	Taina Preoției
„Și Iisus le-a zis iarăși: Pace vouă! Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi. Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfânt.” (Ioan 20, 21-22)	Taina Maslului

3. Pe baza metodei 3-2-1, notează: trei idei-cheie învățate; două noțiuni/evenimente din lecție despre care ai vrea să afli mai multe; o concluzie legată de o învățătură din lecție care te-a impresionat.

trei idei-cheie | **două noțiuni** | **o concluzie**

4. Pe baza textului de mai jos, discută cu profesorul despre importanța pregătirii și a participării la Sfânta Taină a Împărtășaniei. Notează în caiet ideile desprinse.

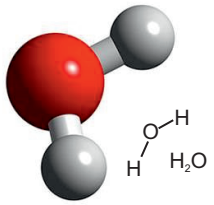
„Trupul și Sângele lui Iisus reprezintă Taina lăsată nouă de Însuși Hristos pentru sfințirea noastră. Cine n-ar dori să se împărtășească de o astfel de Sfințenie? Așa că nu te lenevi ca să te apropii de Sfântul Potir al vieții, al nemuririi, al iubirii și al Sfințeniei, dar apropie-te de el cu frică de Dumnezeu și cu credință.” (Sfântul Inochentie de Kamceatka)

Sfântul Inochentie de Kamceatka

A Dialog interdisciplinar

Apa, un element indispensabil vieții, este materia folosită la Botez, prima dintre Sfintele Taine ale Bisericii. Din punct de vedere chimic, ea este compusă din două molecule de hidrogen și o moleculă de oxigen, având simbolul H_2O. Hidrogenul este cel mai răspândit element din univers, reprezentând 75% din masa acestuia, iar oxigenul se află pe locul al treilea. Apa, ca rezultat al combinării lor, este materia în care Dumnezeu a creat prima formă de viață pe pământ, conform Facere 1, 20-21. Apariția vieții în mediul acvatic a fost susținută ulterior de cercetările științifice.

Molecula apei

Nu întâmplător, în apa sfințită din cristelniță este afundat pruncul, în numele Sfintei Treimi. Dacă în apă a apărut viața biologică, omul începe urcușul în viața duhovnicească prin întreita afundare în apa Sfântului Botez. După cum apa este fundamentală vieții fizice pe pământ, apa Botezului este necesară vieții veșnice, în comuniune cu Dumnezeu.

✦ *Împreună cu profesorul, identifică utilizări ale apei atât în viața de zi cu zi, cât și în viața Bisericii. Găsește analogii între acestea.*

B Credința străbună

Lumânarea

Sfintele Taine, asemenea tuturor slujbelor Bisericii, au lumânarea ca unul dintre elementele comune. Aceasta Îl simbolizează pe Mântuitorul Hristos, care a spus: „Eu sunt Lumina lumii; cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții” (Ioan 8,12). Lumânarea este făcută din ceara albinelor care, prin puritatea lor, amintesc de Sfânta Fecioară Maria, iar prin hărnicia din stup, de viața în comuniune a creștinilor.

În vechime, la români, exista tradiția ca lumânarea de la Taina Sfântului Botez să fie împodobită cu crini, consideraţi florile Maicii Domnului. De asemenea, se adăugau frunze de ferigă, semn al tăriei, și floarea miresei, pentru sănătatea pruncului. Continuând acest obicei, lumânările aduse de nași sunt împodobite cu diferite flori, ca semn al bucuriei familiei și al întregii comunități, la creștinarea copilului. Uneori, ele sunt păstrate pentru a fi aprinse la zilele de naștere și pentru a însoți rugăciunea în diferite momente ale vieții. La Taina Sfintei Cununii, lumânările ornamentate simbolizează puterea credinței, focul iubirii creștine și bucuria întemeierii unei noi familii.

Până în prezent, lumânarea însoțește credinciosul pe parcursul întregii vieți duhovnicești, amintind de lumina vieții veșnice.

✦ *Prezintă trei împrejurări în care poți folosi lumânarea la biserică și explică semnificația aprinderii ei.*

Lecția 5

Darurile Duhului Sfânt

Că unuia i se dă prin Duhul Sfânt, cuvânt de înțelepciune, iar altuia, după același Duh, cuvântul cunoștinței. Și unuia i se dă întru același Duh credință, iar altuia, darurile vindecărilor. (I Corinteni 12, 8-9)

Idei ancoră

❖ Duhul Sfânt, Vistierul bunătăților, dăruiește harul Său oricărei persoane care primește cu credință Sfintele Taine ale Bisericii.
❖ Între cele șapte Sfinte Taine, se numără Mirungerea sau Ungerea cu Sfântul și Marele Mir, săvârșită după Botez.

Vas pentru Sfântul Mir

Dicționar

cunoștință = (aici) cunoaștere, știință, învățătură;
a genera = a rodi, a produce, a da naștere;
înfrânare = cumpătare, stăpânire de sine;
talant = 1. valoare monetară mare, în aur sau argint; 2. aptitudine, posibilitate, calitate, pricepere, talent;
tărie = (aici) forță morală, fermitate.

Dumnezeu Duhul Sfânt, Mângâietorul trimis oamenilor la Cincizecime este Cel Care îi sfințește pe oameni prin harul Său. Harul este unul singur, iar puterea sa sfințitoare se manifestă în multe daruri, cum spune Sfântul Apostol Pavel: „Darurile sunt felurite, dar același Duh" (I Corinteni 12, 4).

Darurile de la Dumnezeu, ca responsabilitate pentru sine și pentru ceilalți. Toți oamenii primesc de la Dumnezeu daruri, precum **viața** și **libertatea**. Pe lângă acestea, El dăruiește unora înclinații artistice, altora abilități practice, sportive, intelectuale etc.

Prin Taina Mirungerii, fiecare creștin botezat primește cele **șapte daruri ale Duhului Sfânt**: înțelepciunea, înțelegerea, sfatul, tăria, cunoștința, buna-credință și temerea de Dumnezeu (Isaia 11, 2-3). Ele sunt păstrate în adâncul sufletului și devin active când omul se orientează spre înfăptuirea binelui și conlucrează cu Dumnezeu. Atunci, darurile duhovnicești primite se manifestă în relație cu ceilalți, generând **roadele**: dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea și curăția (Galateni 5, 22).

Darurile primite reprezintă o bucurie și o responsabilitate, atât pentru sine, cât și în raport cu semenii. Ele au fost oferite de Dumnezeu spre a fi descoperite și dezvoltate prin efort susținut, apoi puse **în**

slujba aproapelui. Astfel, fiecare se poate împărtăși de darurile celorlalți. Aceasta duce la împlinirea personală și la dobândirea mântuirii sau a sfințeniei.

Pilda talanților. Vorbind despre darurile lui Dumnezeu, Mântuitorul Hristos a rostit pilda talanților. Un stăpân și-a împărțit averea celor trei slujitori, înainte de a pleca într-o călătorie. Unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unul, fiecăruia după puterea lui. Primii doi au lucrat și au dublat talanții, iar al treilea l-a îngropat. Când s-a întors, stăpânul i-a răsplătit pe cei care au valorificat talanții și l-a certat pe cel care s-a arătat nepăsător (Matei 25, 15-18).

Talanții din pildă simbolizează **aptitudinile** sau talentele oferite de Dumnezeu fiecăruia. Oamenii sunt înzestrați în mod diferit cu daruri, potrivit înțelepciunii divine. Ei au datoria de a le întrebuința în beneficiul lor și al societății. Dumnezeu, simbolizat de stăpânul din pildă, va răsplăti rodul hărniciei și al implicării oamenilor în comunitate: „Bine, slugă bună și credincioasă, (...) intră întru bucuria domnului tău" (Matei 25, 21). Așadar, înmulțirea darurilor primite de la Dumnezeu oferă posibilitatea dobândirii vieții veșnice.

Sfinții – modele de cultivare a darurilor. Sfinții Bisericii sunt cei care și-au înmulțit talanții cu responsabilitate. După misiunea împlinită în lume, ei aparțin unor categorii de sfinți, precum: apostoli, mucenici, mărturisitori, cuvioși, doctori fără de arginți, împărați, ierarhi, militari ș.a. Ei s-au remarcat prin viața virtuoasă, dedicată slujirii lui Dumnezeu și aproapelui, indiferent de domeniul în care au activat. Ajunși în împărăția cerurilor, sfinții continuă să îi ajute pe credincioși, prin **pilda vieții**, prin rugăciuni și prin minuni.

Fiecare persoană este chemată să urce pe scara desăvârșirii, după modelul sfinților Bisericii. Sfântul Ioan Gură de Aur îndeamnă: „iubiților, să alergăm la mijlocirea sfinților, dar să nu ne mărginim la aceasta, ci să lucrăm și noi cum se cuvine, după pilda pe care ne-au dat-o ei".

Concluzii

Darurile de la Dumnezeu

- sunt: viața, libertatea, darurilre Duhului Sfânt;
- îl responsabilizează pe om în raport cu sine și cu semenii;
- rodesc în om virtuți și fapte bune.

Pilda Talanților

- vorbește despre aptitudinile oferite de Dumnezeu fiecărui om;
- îndeamnă la întrebuințarea acestor daruri spre folosul personal și al societății;

Sfinții - modele de cultivare a darurilor

- și-au înmulțit talanții cu responsabilitate;
- sunt pilde pentru creștinii de astăzi.

Hristos și slujitorul credincios

Știați că

❖ În Antichitate, talantul era o unitate de măsură pentru greutăți, având 34,5 kg. În vremea Mântuitorului, valoarea monetară în aur a talantului era de 49,077 kg, iar în argint era de 43,620 kg.

❖ Duhul Sfânt a oferit unor sfinți daruri deosebite, numite *harisme*, precum facerea de minuni și profeția.

❖ Sfântul și Marele Mir, utilizat la Taina Mirungerii, este alcătuit din ulei de măsline, vin și 40 de arome din plante, fiind sfințit în Joia Patimilor. Mulțimea miresmelor simbolizează bogăția darurilor Sfântului Duh.

Exerciții

1. **Răspunde la următoarele întrebări:**

a) Ce fel de daruri pot primi oamenii de la Dumnezeu?
b) Care sunt darurile Duhului Sfânt, primite de credincioși la Taina Mirungerii?
c) Prin ce se arată înmulțirea acestor daruri duhovnicești?
d) În ce constă responsabilitatea omului pe plan personal și social?
e) Ce dobândesc cei care își înmulțesc „talanții”?
f) De ce sfinții reprezintă modele pentru creștini?

Sfânta Taină a Mirungerii

2. **Pornind de la mesajul moral-religios din pilda talanților, completează tabelul de mai jos, după model:**

Elemente din pildă	*Semnificația lor*
Stăpânul	*Dumnezeu*
Talanții	...
Slugile care au înmulțit talanții	...
Sluga care a îngropat talantul	...
Răsplata oferită celor responsabili	...

3. **Găsește sinonime pentru cuvintele: *înfrânare, tărie, talant, instruit, model* și alcătuiește câte un enunț cu termenii descoperiți.**

4. **Audiază și învață cântarea religioasă „Unul Sfânt”, referitoare la Modelul suprem al sfințeniei.**

Iisus Hristos binecuvântând

Unul Sfânt,
Unul Domn Iisus Hristos,
întru mărirea lui Dumnezeu Tatăl.
Amin.

5. **Identifică minimum trei daruri pe care le-ai primit de la Dumnezeu și prezintă modalități prin care le poți dezvolta și valorifica.**

6. **Enumeră cinci personalități marcante ale României, din diverse domenii și găsește pe Internet câte un citat reprezentativ, potrivit exemplului dat.**

Nume	Domeniu de activitate	Citat celebru
Constantin Brâncuși	*sculptură*	*„Eu am făcut piatra să cânte pentru Omenire”.*
...	...	...

7.

Dezbatere

7. Discută despre rolul modelelor în viața ta, pe baza următoarelor întrebări:

- Ce înseamnă pentru tine un model de urmat?
- Care sunt criteriile pentru deosebirea modelelor autentice de falsele modele?
- Cum poți deveni exemplu pentru alții?

A Dialog interdisciplinar

Mulți artiști plastici au fost inspirați în lucrările lor de subiecte religioase. Spre exemplu, pilda talanților a fost transpusă artistic în numeroase rânduri, în tehnici diferite. O gravură din 1712, despre această parabolă biblică, cu autor anonim, prezintă, în prim-plan, bucuria stăpânului față de cele două slugi responsabile, în timp ce, în fundal a treia slugă dezgroapă talantul ascuns.

Celebrul pictor și gravor olandez Rembrandt (secolul al XVII-lea) a realizat o altă reprezentare a pildei talanților, în tehnica aquaforte (o combinație a picturii cu gravura). El prezintă rușinea resimțită de sluga ce nu a înmulțit talantul primit și întristarea stăpânului cauzată de acest fapt.

Pilda talanților, anonim

Pilda talanților, Rembrandt

- *Analizează alte detalii din gravurile prezentate.*
- *Menționează motivele laudei și mustrării slugilor de către stăpân.*

B Credința strămună

Sfântul Ioan Casian din Dobrogea

Sfântul Ioan Casian

Acest sfânt cuvios străroman s-a născut în Dobrogea, în secolul al IV-lea d.Hr. și s-a străduit să-L urmeze pe Mântuitorul, înmulțind darurile hărăzite de Dumnezeu. După ce a studiat la școlile vremii, s-a dedicat vieții monahale. Plin de râvnă față de cunoașterea lui Dumnezeu, Sfântul Ioan Casian i-a căutat pe pustnicii din Egipt. De la aceștia a cules sfaturi înțelepte despre dobândirea mântuirii, pe care le-a consemnat, răspândind un nou gen de literatură duhovnicească, numit Pateric.

După șapte ani petrecuți alături de pustnicii plini de har, sfântul a ajuns la Constantinopol. Sfântul Ioan Gură de Aur l-a hirotonit diacon și l-a trimis în misiune la Roma. Ulterior, Sfântul Ioan Casian s-a retras la Marsilia, unde a fost hirotonit preot și a întemeiat două mănăstiri. Și-a împărțit timpul între organizarea vieții călugărești în Apusul Europei și scrierea de cărți religioase, spre întărirea credinței creștine. Datorită activității sale, este cinstit atât în Biserica Ortodoxă, cât și în Biserica Romano-Catolică. Sfintele sale moaște se păstrează până astăzi, în mănăstirea Sfântul Victor din Marsilia – Franța.

- *Pornind de la textul de mai sus, identifică doi „talanți" înmulțiți de Sfântul Ioan Casian.*
- *Caută în calendarul creștin-ortodox data de sărbătorire a Sfântului Ioan Casian.*

Recapitulare – Capitolul I

I. Schemă de consolidare a cunoștințelor

În capitolul **Dumnezeu Se face cunoscut omului** ai studiat despre puterea sfințitoare a Duhului Sfânt, Mângâietorul și Duhul Adevărului. Amintește-ți despre principalele teme parcurse, având ca reper schema următoare:

1. Omul a aspirat dintotdeauna spre fericire, care pentru creștini înseamnă: asemănarea cu Dumnezeu, viață veșnică, mântuire, sfințenie sau Împărăția cerurilor.

2. Năzuința umană spre fericire s-a realizat prin bunăvoința Tatălui, prin venirea Mântuitorului în lume și prin Pogorârea Duhului Sfânt sub forma unor limbi ca de foc, spre sfințirea oamenilor.

3. La Cincizecime a luat naștere Biserica creștină, când s-a întemeiat comunitatea primilor credincioși botezați, iar aceasta s-a extins în lume, prin lucrarea apostolică.

4. În Biserică, se revarsă harul divin mântuitor, prin Sfintele Taine: Botezul, Mirungerea, Împărtășania, Spovedania, Cununia, Preoția și Maslul.

5. Dumnezeu oferă omului darurile Sale, dintre care cele mai importante sunt darurile Duhului Sfânt primite la Mirungere, ce pot fi dezvoltate și înmulțite de-a lungul vieții, conducând la sfințenie.

II. Exerciții

1. Alege varianta corectă de răspuns, după modelul A = c.

A. Chipul lui Dumnezeu în om se referă la:
   a. înclinarea voinței omului spre bine;
   b. sentimentele cele mai profunde ale omului;
   c. însușirile sufletului uman: rațiune, voință, simțire.

B. Asemănarea omului cu Dumnezeu se dobândește prin:
   a. rugăciune și intenții bune;
   b. har, credință și fapte bune;
   c. efort susținut, de-a lungul vieții.

C. Rugăciunea *Împărate Ceresc* reprezintă:
   a. invocarea Duhului Sfânt, Mângâietorul;
   b. încheierea fiecărei slujbe religioase;
   c. mulțumirea adresată Mântuitorului.

D. Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime a însemnat:
a. coborârea Sfintei Treimi pe pământ;
b. venirea Duhului Sfânt sub forma unui porumbel;
c. ziua de naștere a Bisericii creștine.
E. Mântuitorul a dat puterea săvârșirii Sfintelor Taine:
a. episcopilor, preoților și diaconilor;
b. sfinților Apostoli;
c. celor credincioși, conduși de Sfinții Apostoli.
F. Învățătura desprinsă din *Pilda talanților* este:
a. importanța acumulării bogățiilor materiale;
b. necesitatea îngropării talantului;
c. înmulțirea darurilor primite.

Pilda talanților

2. Corelează numele fiecărei Sfinte Taine cu imaginea corespunzătoare și numește roadele primirii Tainei respective, conform exemplului:

Exemplu:* *1. Botezul* –> *imaginea C –> roade asupra credinciosului: i se iartă păcatul strămoșesc; primește un înger păzitor și numele de botez; devine creștin, membru al Bisericii.

3. Cele 21 de epistole ale Noului Testament, scrise de Sfinții Apostoli Pavel, Iacov, Petru, Ioan și Iuda Tadeul, conțin numeroase învățături și sfaturi care să îi ajute pe credincioșii din toate timpurile în parcursul lor duhovnicesc. Sfântul Apostol Pavel este autorul a 14 dintre aceste scrisori, cunoscute sub numele de *epistolele pauline*. Prima, adresată comunității creștine din Roma, are ca temă centrală întărirea credinței spre dobândirea mântuirii.

Sfântul Apostol Pavel predicând

Citește fragmentul din Epistola Sfântului Apostol Pavel către Romani și răspunde cerințelor de mai jos:

5. Iar Dumnezeul răbdării și al mângâierii să vă dea vouă a gândi la fel unii pentru alții, după Iisus Hristos,

6. Pentru ca toți laolaltă și cu o singură gură să slăviți pe Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos.

7. De aceea, primiți-vă unii pe alții, precum și Hristos v-a primit pe voi, spre slava lui Dumnezeu. (...)

13. Iar Dumnezeul nădejdii să vă umple pe voi de toată bucuria și pacea în credință, ca să prisosească nădejdea voastră, prin puterea Duhului Sfânt.

14. Și, frații mei, sunt încredințat eu însumi despre voi, că și voi sunteți plini de bunătate, plini de toată cunoștința, putând să vă povățuiți unii pe alții.

15. Și v-am scris, fraților, mai cu îndrăzneală, în parte, ca să vă amintesc despre harul ce mi-a fost dat de Dumnezeu,

16. Ca să fiu slujitor al lui Iisus Hristos la neamuri, slujind Evanghelia lui Dumnezeu, pentru ca prinosul neamurilor, fiind sfințit în Duhul Sfânt, să fie bine primit.

17. Așadar, în Hristos Iisus am laudă, în cele către Dumnezeu.

18. Căci nu voi cuteza să spun ceva din cele ce n-a săvârșit Hristos prin mine, spre ascultarea neamurilor, prin cuvânt și prin faptă,

19. Prin puterea semnelor și a minunilor, prin puterea Duhului Sfânt, așa încât de la Ierusalim și din ținuturile de primprejur până la Iliria, am împlinit propovăduirea Evangheliei lui Hristos.

(Romani 5, 5-7; 13-19)

a) Extrage trei îndemnuri adresate credincioșilor de Sfântul Apostol Pavel;
b) Indică trei daruri ale Duhului Sfânt accentuate de apostol în fragmentul citat;
c) Motivează numirea Sfântului Pavel „Apostolul neamurilor", pornind de la textul dat;
d) Argumentează valabilitatea acestor învățături de-a lungul timpului.

4. Alcătuiește un eseu de 15-20 de rânduri, cu tema *Bucuria întemeierii Bisericii*, în care să prezinți evenimentul Cincizecimii și importanța Bisericii pentru viața spirituală a creștinilor.

Evaluare – Capitolul I

Test

1. Completează spațiile punctate cu termenii corespunzători din paranteză, potrivit modelului:

Duhul Sfânt este *Mângâietorul* trimis în lume spre ... credincioșilor. Cea mai cunoscută rugăciune către El este ... ..., care cuprinde ... cereri. Creștinii invocă ... Duhului Sfânt pentru a locui în ... lor, pentru a le curăți de toată ... și pentru mântuirea ... . De Rusalii, la ... de zile după Paști, Sfântul Duh ... ... peste apostoli, în chip de limbi ca de ... .

(venirea, foc, trei, cincizeci, întâiul, ~~Mângâietorul~~, Împărate Ceresc, inimile, sufletelor, sfințirea, S-a pogorât)

2. Prezintă semnificația personajelor din *Pilda talanților*.

I) Stăpânul = ...

II) slugile bune = ...

III) sluga leneșă = ...

3. Alege cinci dintre roadele Duhului Sfânt din schema de mai jos și alcătuiește câte o propoziție în care să arăți importanța dobândirii fiecăreia.

4. Pornind de la unul din textele de mai jos și de la experiența personală, redactează o compunere de minimum 10 rânduri, despre efectele primirii uneia dintre următoarele Sfinte Taine: Botezul, Spovedania sau Împărtășania. Găsește-i un titlu potrivit.

a) „Credința se desăvârșește prin botez, iar botezul se întemeiază pe credință." (Sfântul Vasile cel Mare)

b) „Mărturisirea faptelor rele este începutul faptelor bune." (Fericitul Augustin)

c) „Să ne apropiem de Sfânta Împărtășanie, care dă viață la toți și la toate, cu nădejdea și ferma credință în negrăita milostivire a lui Dumnezeu." (Sfântul Serafim de Sarov)

PUNCTAJ EVALUARE / AUTOEVALUARE

Ex. 1 – 2 puncte
10 x 0,2 p. pentru fiecare răspuns corect.

Ex. 2 – 1,5 puncte
3 x 0,5 p. pentru fiecare răspuns corect.

Ex. 3 – 2,5 puncte
5 x 0,5 p. pentru fiecare propoziție alcătuită corect.

Ex. 4 – 3 puncte
0,5 p. – alegerea titlului reprezentativ;
1 p. – respectarea temei indicate și utilizarea unor idei desprinse din citatul dat;
1 p. – structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);
0,5 p. – înlănțuirea logică a ideilor.

Se acordă 1 punct din oficiu.

Timp de lucru: 45 de minute

Miniproiect – PowerPoint

Prezența Duhului Sfânt în viața creștinului

• Duhul Sfânt, pogorât la Cincizecime, revarsă harul sfințitor asupra credincioșilor, prin slujbele Bisericii. Rugăciunea personală, rostită cu evlavie, contribuie la primirea ajutorului divin în toate împrejurările vieții omului.

• Dintre lucrările sfințitoare ale Bisericii, la Sfintele Taine harul Duhului Sfânt rodește daruri necesare mântuirii.

• Cele șapte daruri ale Duhului Sfânt primite la Taina Mirungerii sunt valorificate prin înmulțirea talanților.

Criterii de evaluare a prezentărilor:

- ✓ respectarea indicațiilor de lucru;
- ✓ corectitudinea conținutului;
- ✓ atractivitatea formei de prezentare;
- ✓ colaborarea responsabilă a membrilor echipei.

• Realizează o prezentare PowerPoint, în echipă cu doi-trei colegi, pe tema lucrării Duhului Sfânt în viața Bisericii și a omului, cu titlul „Prezența Duhului Sfânt în viața creștinului”.

• În alcătuirea materialului, vei avea în vedere următoarele:

– stabilirea numărului de slide-uri, între 10-15;

– alegerea unui plan de idei dintre cele trei propuse:

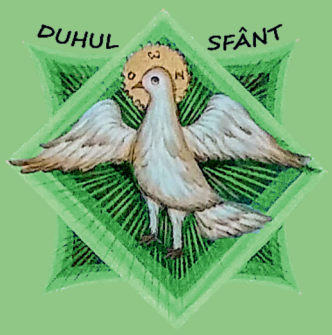
a) împărtășirea omului de harul Duhului Sfânt prin rugăciunile Bisericii; acțiunile Duhului Sfânt asupra celui credincios, deduse din însușirile prezente în rugăciunea *Împărate Ceresc.*

b) lucrarea Duhului Sfânt asupra credinciosului, prin Sfintele Taine; alegerea uneia sau a mai multor Sfinte Taine la care ai participat; precizarea efectelor Tainei/Tainelor respective asupra primitorului.

c) prezentarea darurilor Duhului Sfânt; identificarea unor abilități/aptitudini personale; modalități de înmulțire a acestor talanți cu ajutorul darurilor divine.

- ➢ detalierea ideilor pentru fiecare slide, pe baza lecțiilor studiate și a textului-suport din coloana alăturată;
- ➢ selectarea unor icoane/imagini reprezentative, din surse recomandate de profesor;
- ➢ armonizarea aspectului grafic și a animației prezentării cu expunerea temei alese.

1. Credința în primele comunități creștine
2. Comuniunea credincioșilor în Biserică
3. Biserica – lăcaș de închinare și de sfințire a omului
4. Biserica în istorie
Recapitulare
Evaluare

II. IUBIREA LUI DUMNEZEU ȘI RĂSPUNSUL OMULUI

Lecția 1

Idei ancoră

❖ La Cincizecime a luat naștere Biserica, odată cu botezarea primilor credincioși.
❖ Comuniunea creștinilor în Biserică se realizează prin lucrarea harului Duhului Sfânt în cadrul Sfintelor Taine.

Sfinții Apostoli Petru și Pavel

Dicționar

agapă = masă comună, frățească, la primii creștini, după Sfânta Liturghie;
comunitate = grup de oameni cu interese, credințe sau norme de viață comune;
martir = persoană care a îndurat suferințe sau chiar moartea pentru convingerile sale; mucenic.

Credința în primele comunități creștine

Și stăruiau în învățătura apostolilor și în împărtășire, în frângerea pâinii și în rugăciuni. (Faptele Apostolilor 2, 42)

Sfinții Apostoli au împlinit porunca Mântuitorului și au transmis lumii învățătura Evangheliei. Ei au fost întăriți în propovăduirea credinței creștine de harul Duhului Sfânt, pogorât peste ei la Cincizecime: „Și toată ziua, în templu și prin case, nu încetau să învețe și să binevestească pe Hristos Iisus." (Faptele Apostolilor 5, 42).

Definirea creștinismului. Creștinismul este religia celor ce mărturisesc credința în Sfânta Treime și urmează învățăturile Domnului Iisus Hristos, spre mântuire. Cei dintâi oameni care s-au botezat au format primele comunități de credincioși și au primit curând numele de „creștini", după numele lui Hristos. Credința îmbrățișată de ei este bazată pe **porunca iubirii** față de Dumnezeu și față de semeni: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuți" (Luca 10, 27).

Comuniunea, iertarea, adevărul, libertatea și fericirea sunt printre cele mai importante **valori** ale celor botezați în numele Sfintei Treimi. Credința creștină conduce la înțelegerea rostului în lume și la atingerea țelului pentru care omul a fost creat, mântuirea. La asemănarea cu Dumnezeu, creștinul ajunge prin practicarea rugăciunii, a postului și a milosteniei, ajutat de puterea harului divin prezent în Biserică.

Modalități de relaționare și de trăire a credinței. Mântuitorul Hristos a învățat că omul nu se mântuiește de unul singur, ci împreună cu ceilalți: „să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu" (Ioan 15, 12). De aceea, în primele comunități creștine, relațiile dintre membrii Bisericii s-au bazat pe **iubire, respect, solidaritate** și **egalitate,** „pentru că voi toți una sunteți în Hristos Iisus" (Galateni 3, 28).

Comuniunea primilor creștini s-a manifestat prin bucuria rugăciunii împreună în cadrul cultului divin și prin aprofundarea învățăturii de credință.

De asemenea, agapele frățești, punerea în comun a bunurilor și ajutorarea semenilor au contribuit la sporirea dragostei creștine în Biserica primară.

Cei care s-au botezat au participat activ la **viața liturgică** și au respectat **poruncile**, după cuvântul Mântuitorului: „Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este care Mă iubește" (Ioan 14, 21). Ei au renunțat a mai păcătui și s-au străduit să trăiască în virtute, sprijinindu-se unii pe alții. Entuziasmul din primele comunități creștine a fost impresionant, izvorât din har, din iubire și din credință înflăcărată.

Depășirea dificultăților cu ajutorul Duhului Sfânt. În primele secole, creștinii au întâmpinat multe greutăți, provocate de cei care nu au înțeles sau nu au tolerat credința și modul lor de viață. Cele mai mari încercări pentru comunitatea primilor creștini au fost persecuțiile, îndurate cu **demnitate** și cu mult **curaj**. Numeroși membri ai Bisericii au mărturisit **credința** în Hristos chiar cu prețul vieții și au devenit martiri. Primul martir al Bisericii a fost Sfântul Arhidiacon Ștefan. Urmând exemplul Domnului Iisus, el i-a iertat pe cei care l-au prigonit: „Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!" (Faptele Apostolilor 7, 60).

Credincioșii au depășit dificultățile cu ajutorul Duhului Sfânt, Care i-a întărit în credință și i-a luminat spre înțelegerea învățăturii lui Hristos. În această perioadă, un rol important l-au avut și Sfinții Apostoli împreună cu slujitorii Bisericii hirotoniți de ei, prin **minunile** săvârșite, prin **rugăciunile** și prin **sfaturile** lor. Cu toate prigonirile îndurate de-a lungul istoriei, credința creștină s-a răspândit în întreaga lume, devenind religia cu cei mai mulți credincioși.

Asemenea primelor comunități, creștinii întâmpină provocări și în zilele noastre. Ele pot fi depășite prin trăirea vie a credinței și prin manifestarea iubirii în Biserică. „Multe sunt cele care caracterizează creștinismul, dar mai mult decât toate și mai puternică decât toate este dragostea reciprocă și pacea", precizează Sfântul Ioan Gură de Aur.

Concluzii

- Creștinismul are ca fundament porunca iubirii, lăsată de Domnul Iisus Hristos.
- Cuvântul creștin vine de la numele Hristos care în limba latină se scrie *Christos.*

- Relațiile dintre primii creștini s-au întemeiat pe iubire, respect, solidaritate și egalitate.
- Mântuirea se obține în comuniune cu semenii.

- Primele comunități creștine au depășit dificultățile prin: credință, demnitate și curaj.
- Astăzi, creștinii pot trece peste noile provocări după modelul Bisericii primare.

Sfântul Arhidiacon Ștefan

Știați că

❖ Sfântul Ștefan este sărbătorit la data de 27 decembrie; numele său înseamnă *coroană* în limba greacă.

❖ În Noul Testament, membrii Bisericii lui Hristos sunt numiți *creștini*, *aleși* sau *sfinți*. Numirea de *creștin* s-a folosit pentru prima dată în Antiohia, conform *Faptele Apostolilor*, capitolul 11, versetul 26, în prima jumătate a secolului I.

❖ Primii creștini foloseau simbolul peștelui, când voiau să se recunoască între ei, în vremurile de prigoană. Numele grecesc al peștelui (IHTIS) era o prescurtare de la mărturisirea de credință „Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul".

Exerciții

1. **Indică valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri și corectează-le pe cele eronate:**

a) Credința creștină se bazează pe porunca iubirii lăsată de Hristos. A/F
b) Învățătura creștină îl conduce pe om spre asemănarea cu Dumnezeu. A/F
c) Creștinul se mântuiește de unul singur. A/F
d) Primii creștinii trăiau în comuniune, participând activ la viața Bisericii. A/F
e) Biserica lui Hristos nu a întâmpinat nicio dificultate la început. A/F
f) Persecuțiile au fost îndurate de creștini cu credință și cu demnitate. A/F
g) Trăirea credinței în Biserica primară este model pentru creștinii de astăzi. A/F

2. **Alcătuiește un cvintet despre credință, după modelul oferit în prima coloană. În acest sens, completează cu:** a) două adjective reprezentative; b) trei verbe la modul gerunziu; c) o propoziție semnificativă formată din patru cuvinte și d) un substantiv sugestiv.

Înțelepciune	**Credință**
a) adâncă, nemăsurată	a) ...
b) dobândind, dovedind, cultivând	b) ...
c) Înțelepciunea este dar divin.	c) ...
d) rațiune	d) ...

3. **Lecturează următorul text scripturistic și extrage ideile principale. Discută împreună cu profesorul despre asemănările și deosebirile modului de a trăi credința în primele comunități creștine și în cele de astăzi.**

„Și pe când se rugau astfel, s-a cutremurat locul în care erau adunați, și s-au umplut toți de Duhul Sfânt și grăiau cu îndrăzneală cuvântul lui Dumnezeu. Iar inima și sufletul mulțimii celor ce au crezut erau una și nici unul nu zicea că este al său ceva din averea sa, ci toate le erau de obște. Și cu mare putere apostolii mărturiseau despre învierea Domnului Iisus Hristos și mare har era peste ei toți."

(Faptele Apostolilor 4, 31-33)

4.

Studiu de caz

Pornind de la valorile creștine: iubire, dreptate, adevăr, solidaritate și egalitate, analizează următoarea situație: în timpul unui test de evaluare, un coleg care îți este foarte bun prieten, încearcă să copieze după lucrarea ta. Prezentarea opiniei poate fi organizată după următorul set de întrebări:

- Cum reacționezi în această situație?
- Ce consecințe poate avea fapta colegului? Dar reacția ta?
- Atitudinea ta este moral-creștină?

A Dialog interdisciplinar

Din cauza persecuțiilor, creștinii au fost nevoiți să caute locuri retrase de rugăciune, precum catacombele. Inițial, cuvântul „catacombă" a însemnat „înspre vale sau înspre râpă", denumind o zonă a Romei. Ulterior, termenul a definit galeriile subterane construite la începutul secolului al II-lea d.Hr. de către creștini.

Catacombă din Roma

Catacombele creștine au fost descoperite pe teritoriul fostului Imperiu roman, iar cele mai cunoscute sunt cele de la Roma. Acestea au fost folosite de primele comunități creștine, pentru săvârșirea Sfintei Euharistii și pentru slujbele de înmormântare și de pomenire. Spre sfârșitul secolului al V-lea, catacombele au fost folosite doar pentru oficierea slujbelor religioase în amintirea martirilor.

Monograma lui Hristos

Inscripțiile, simbolurile și picturile descoperite în catacombe sunt o bogată sursă de informații despre arta creștină timpurie și despre viața creștinilor din Biserica primară. Printre inscripții, apar frecvent rugăciunile pentru cei răposați, pentru cei nou botezați, pentru curaj și răbdare în încercări. Simbolurile creștine descoperite sunt: peștele, crucea, mielul (blândețea și nevinovăția lui Hristos), porumbelul (Duhul Sfânt), corabia (Biserica), păunul (nemurirea sufletului, frumusețea raiului), ancora (credința și speranța), monograma lui Hristos (inițialele grecești ale numelui Iisus Hristos). Cele mai frecvente reprezentări iconografice sunt ale Mântuitorului ca Bunul Păstor și ale minunilor din Noul Testament.

- *Identifică rolul catacombelor în primele secole creștine, în textul de mai sus.*
- *Reprezintă grafic, pe o foaie A4, minimum cinci simboluri creștine descoperite în catacombe și explică semnificația fiecăruia. Adaugă fișa la portofoliu.*

B Credința străbună

Coliva

Unul dintre simbolurile comuniunii în Biserică este coliva, aliment din grâu fiert, îndulcit cu miere sau cu zahăr, atestat de la începuturile creștinismului. Spre sfârșitul secolului I, creștinii asemănau unitatea membrilor Bisericii cu modul unirii boabelor de grâu, așa cum este menționat în *Didahia celor Doisprezece Apostoli*: „mulțimea boabelor de grâu, care au devenit un singur trup, este chip al unității noastre într-o singură Biserică."

La români, coliva este adusă la biserică drept ofrandă în cinstea sfinților, în memoria eroilor neamului sau pentru pomenirea veșnică a celor răposați. Ea este expresia concretă a credinței în învierea morților și în viața veșnică.

Coliva simbolizează Biserica, adică pe toți creștinii, uniți prin aceeași credință în Dumnezeu. Dulciurile care intră în compoziția colivei reprezintă virtuțile și dulceața vieții celei veșnice pe care nădăjduim sa o dobândim.

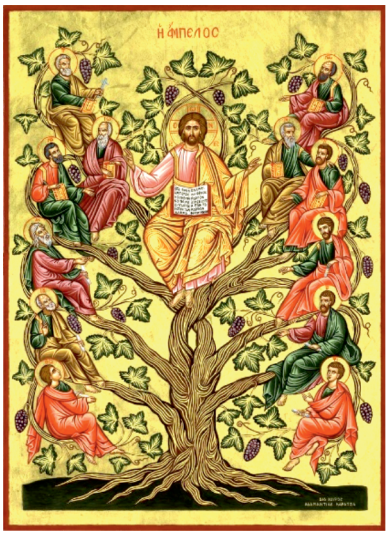
- *Identifică alte alimente aduse la biserică pentru a fi sfințite și împărțite membrilor comunității.*

Lecția 2

Idei ancoră

❖ Scopul creștinilor este comuniunea cu Dumnezeu, începând din viața pământească și continuând în veșnicie.

❖ Biserica ajută la împlinirea acestui ideal, prin harul Sfântului Duh revărsat asupra credincioșilor.

Hristos – Vița de vie

Dicționar

catehează = lecție religioasă desfășurată în biserică, prin întrebări și răspunsuri;
enoriaș = credincios care aparține unei parohii;
filantropie = acțiune de binefacere, caritate, dărnicie;
parohie = cea mai mică unitate administrativă bisericească; comunitate religioasă creștină condusă de un paroh.

Comuniunea credincioșilor în Biserică

Unde sunt doi sau trei, adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor. (Matei 18, 20)

Asemenea primelor comunități creștine, în Biserică se manifestă iubirea frățească prin săvârșirea sfintelor slujbe și prin desfășurarea activităților filantropice. Credincioșii se adună lângă preoți, după modelul primilor creștini uniți în jurul Sfinților Apostoli care, la rândul lor, L-au urmat pe Hristos.

Pilda viței și a mlădițelor. După Cina cea de Taină, Mântuitorul a spus ucenicilor Săi parabola viței și a mlădițelor. „Eu sunt vița cea adevărată și Tatăl Meu este lucrătorul. Orice mlădiță care nu aduce roadă întru Mine, El o taie; și orice mlădiță care aduce roadă, El o curățește, ca mai multă roadă să aducă. (...) Rămâneți în Mine și Eu în voi. Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot așa nici voi, dacă nu rămâneți în Mine. Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne întru Mine și Eu în el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic" (Ioan 15, 1-5).

Învățătura pildei se referă la creștinii care, aflați în **comuniune** cu Domnul Hristos, săvârșesc binele, după cum mlădițele care rămân în viță fac rod. Dumnezeu Tatăl este Purtătorul de grijă, Cel ce lucrează via pentru a aduce roade bogate. Harul Duhului Sfânt este seva viței care îi menține pe credincioși în legătură cu Dumnezeu, prin împărtășirea cu Sfintele Taine.

Creștinul – membru al Bisericii. Prin Taina Sfântului Botez, credinciosul devine membru al Bisericii, urmând modelul sfinților spre desăvârșire. El intră în comuniune cu semenii prin rugăciune, prin primirea Sfintei Împărtășanii și prin faptele de milostenie izvorâte din **credința lucrătoare prin iubire** (Galateni 5, 6).

Întreaga Biserică este asemenea unui organism, în care oamenii se întăresc în credință și se ajută reciproc. Capul Bisericii este Hristos, Cel Care îi unește pe credincioși asemenea părților unui trup.

Parohia – „familia" din biserică. Comunitatea credincioșilor unei biserici condusă de un preot se numește parohie și formează o mare **familie duhovnicească**. Fiecare parohie are ca structură administrativă un consiliu și un comitet, alcătuite din credincioși ai acelei biserici, sub coordonarea preotului paroh. Aceștia colaborează armonios și unitar, asemenea membrilor unei familii. Consiliul parohial hotărăște activitățile desfășurate în scop filantropic, cultural-religios, catehetic sau de socializare, la care enoriașii pot participa. Cea mai mare pondere o au proiectele sau acțiunile caritabile, prin care se împlinește cuvântul Domnului: „Întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut" (Matei 25, 40).

Familia – „biserica de acasă". Familia creștină se întemeiază prin Sfânta Taină a Cununiei și sporește în har prin participarea la viața Bisericii, având ca scop **mântuirea membrilor** ei. De aceea este comparată încă din primele secole creștine cu un lăcaș sfânt, fiind numită „biserica de acasă". În ea se cultivă și se arată virtuțile creștine, care conduc la o tot mai strânsă comuniune și bucurie spirituală.

„Biserica de acasă" este mediul în care copiii învață pentru prima dată să-L iubească pe Dumnezeu și să-L respecte prin împlinirea voii Sale. Prin fiecare familie de credincioși, comunitatea bisericească sporește și se întărește.

În prezent, misiunea familiei creștine și a întregii comunități bisericești este de a înmulți dragostea adevărată, rezistând în fața noilor provocări ale societății. Sfântul Ignatie Briancianinov afirmă despre dragostea creștină: „Iubirea este pacea lui Hristos din inimă".

Concluzii

Pilda viței și a mlădițelor
- cât timp rămâne în comuniune cu Hristos, omul poate săvârși fapte care conduc la mântuire.

Creștinul – membru al Bisericii
- Hristos este capul Bisericii, iar creștinii, uniți în credință și iubire, formează trupul acesteia.

Parohia – „familia" din Biserică
- Comunitatea credincioșilor unei Biserici, condusă de preot, formează parohia, o mare familie duhovnicească.

Biserica – „familia de acasă"
- în familie se cultivă virtuțile creștine, în scopul mântuirii membrilor ei.

Moment din Sfânta Liturghie

Știați că

❖ Mai multe parohii formează un protopopiat; mai multe protopopiate alcătuiesc o episcopie; mai multe episcopii și arhiepiscopii alcătuiesc o mitropolie; toate mitropoliile dintr-o țară alcătuiesc patriarhia.

❖ Sfântul Ioan Gură de Aur este cel care a numit pentru prima dată familia *mica biserică* și *biserica de acasă*, în secolul al IV-lea d.Hr.

❖ Sfântul Ignatie Briancianinov a fost episcop de Caucaz, în secolul al XIX-lea, canonizat în anul 1988 de Biserica Ortodoxă Rusă, cu zi de prăznuire la 30 aprilie.

Exerciții

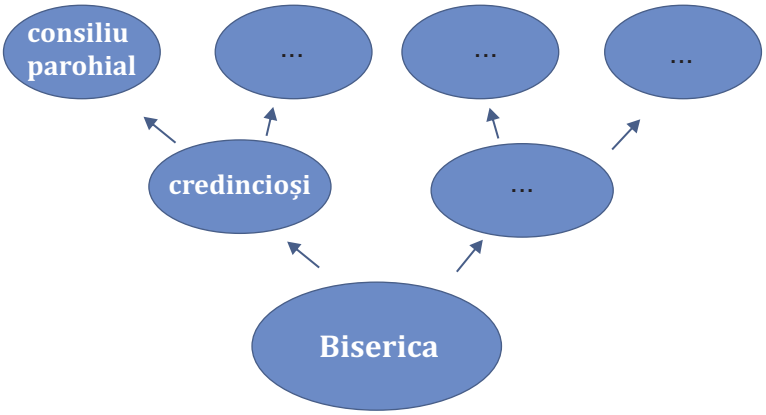
1. **Completează spațiile punctate, după modelul dat:**

Relația dintre Domnul Hristos și credincioși este asemenea legăturii dintre *viță* și ... . Roadele viței simbolizează ... ... , care sporesc comuniunea dintre membrii Bisericii. Participând la sfintele slujbe și la ... ... ale parohiei, comunitatea Bisericii devine o mare familie. În parohie, hotărârile sunt luate în cadrul ... parohial, de comun acord, ca și în familie. Virtuțile creștine cultivate în biserică sunt dezvoltate acasă, în mediul armonios al ... , reflecție a Bisericii.

(~~viță~~, familiei, mlădițe, activitățile filantropice, faptele bune, consiliului)

2. **Alcătuiește câte un enunț cu sinonimele următorilor termeni: *caritabil*, *comuniune*, *parohie*, *virtute*, *enoriaș*.**

3. **Transcrie în caiet schema de mai jos și, pornind de la textul lecției, continuă cu termeni ce au legătură cu *Biserica*, după metoda ciorchinelui. Lucrează în pereche și prezintă în fața clasei schema alcătuită.**

4. **În echipă cu trei-patru colegi, elaborează câte un set de minimum cinci reguli de comportament: în biserică, în familie și la școală. Fiecare grupă prezintă și notează la tablă regulile propuse, pe coloane corespunzătoare celor trei categorii.**

5. **Audiază și învață cântarea liturgică *Am văzut lumina:***

Am văzut lumina cea adevărată,
Am primit Duhul Cel ceresc,
Am aflat credința cea adevărată,
Nedespărțitei Sfintei Treimi închinându-ne,
Că aceasta ne-a mântuit pe noi.

6. ***Dezbatere***

Discută cu ajutorul profesorului despre aspecte comune religiei creștin-ortodoxe cu alte credințe, pornind de la întrebările:

- Ce alte credințe cunoști?
- De unde ai aflat de ele?
- Care sunt asemănările dintre acestea și religia creștin-ortodoxă?

A Dialog interdisciplinar

✦ *Analizează harta alăturată şi identifică Mitropolia şi Episcopia din care faci parte.*

✦ *Discută cu profesorul despre organizarea administrativă a Bisericii Ortodoxe Române.*

B Credinţa străbună

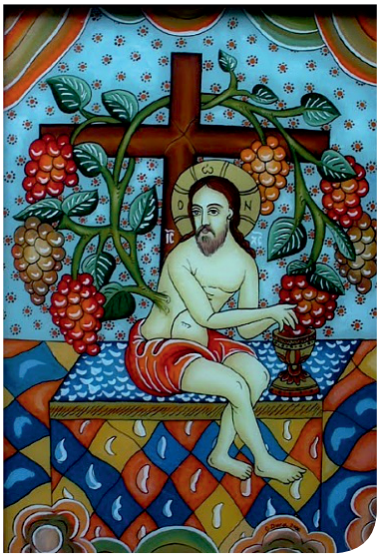
Motivul viţei-de-vie

Pilda viţei şi a mlădiţelor este sursă de inspiraţie pentru creatorii de artă populară, motivul viţei-de-vie fiind pictat în icoane, cusut pe ştergare sau sculptat în lemn pe porţile românilor. În conştiinţa colectivă a poporului român, viţa Îl simbolizează pe Mântuitorul, mlădiţele îi reprezintă pe credincioşi, iar strugurii înseamnă credinţa. Vinul aminteşte de Sfânta Euharistie, Taina prin care creştinii intră în comuniune cu Hristos.

Icoana *Hristos euharistic* este unică în lume, specifică spaţiului ortodox românesc, fiind pictată pe sticlă pentru prima dată în Ardeal.

Multe obiecte casnice, precum vase, cămăşi sau ştergare sunt ornamentate cu motivul creştinesc al viţei-de-vie, al strugurelui sau al vinului.

Arta populară românească este influenţată de credinţă şi purtătoare de mesaj creştin.

Hristos euharistic

✦ *Caută pe Internet sau la muzeul etnografic din zona în care locuieşti şi descoperă alte elemente creştine reprezentate în arta populară românească.*

Lecția 3

Biserica – lăcaș de închinare și de sfințire a omului

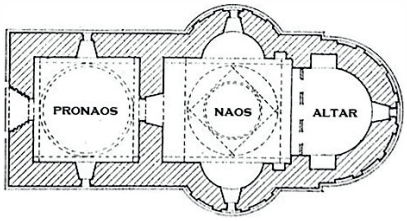
Casa lui Dumnezeu (...) este Biserica Dumnezeului celui viu, stâlp și temelie a adevărului. (1 Timotei 3, 15)

Idei ancoră

❖ Una dintre principalele trăsături ale creștinismului este comuniunea cu Dumnezeu și cu semenii.

❖ Activitățile social-filantropice ale parohiei, organizate în spațiul sfânt al bisericii, contribuie la întărirea comunității.

Plan cruciform de biserică

Dicționar

absidă = încăpere sau nișă semicirculară în biserică;
antimis = pânză cu icoana Punerii în mormânt a Mântuitorului;
mihrab = altar într-o moschee, de forma unei nișe bogat ornamentate;
minaret = turn înalt alipit unei moschei;
Pantocrator = icoană care Îl reprezintă pe Iisus Hristos ca Împărat al lumii;
proscomidiar = firidă sau spațiu în peretele de nord al altarului;
tetrapod = suport cu patru picioare, pe care se așează diferite obiecte de cult;
Tora = cartea sacră a evreilor.

Cele două înțelesuri ale termenului *biserică* sunt: comunitatea credincioșilor botezați în numele Sfintei Treimi și clădirea destinată săvârșirii cultului divin.

Semnificații. Bisericile creștine sunt zidite, de regulă, în formă de corabie și de cruce, simboluri ale izbăvirii lumii de către Dumnezeu.

Lăcașurile construite în formă dreptunghiulară amintesc de arca lui Noe, prin care a fost salvată lumea de potop. Ele închipuie **corabia condusă de Hristos**, Care îi poartă pe credincioși pe valurile vieții, spre Împărăția cerurilor.

Bisericile zidite în formă de cruce amintesc de **jertfa mântuitoare** a Domnului Iisus. Cele patru laturi reprezintă chemarea la desăvârșire adresată de Dumnezeu tuturor oamenilor.

Elemente de arhitectură și pictură religioasă. Din punct de vedere arhitectural, în creștinism se întâlnesc trei stiluri principale: **bizantin**, **romanic** și **gotic**. Specific Ortodoxiei este stilul bizantin, folosit cu diferite influențe locale. Acesta se caracterizează prin prezența absidelor și a acoperișului rotund, a cupolei centrale și a turlelor. Predomină planul cruciform, iar interiorul este împărțit în pronaos, naos și altar. Altarul, orientat spre răsărit, este separat de naos printr-un perete cu icoane, numit *catapeteasmă* sau *iconostas.*

Pictura religioasă bizantină este o mărturisire a credinței, o *Biblie în imagini*, o *fereastră spre cer* și o chemare la rugăciune. Aceasta pune accent pe însușirile duhovnicești ale sfinților și înfrumusețează spațiul liturgic. Pictura bisericească înfățișează întreaga **istorie a mântuirii** neamului omenesc și este realizată în scopul comuniunii credincioșilor cu Dumnezeu și cu sfinții Săi.

Locul icoanelor și al obiectelor de cult în biserică. Bisericile ortodoxe au interiorul pictat integral, respectând aceleași reguli de așezare a icoanelor.

În **pronaos** sunt reprezentate scene din Vechiul Testament și sfinți mucenici. **Naosul** este zugrăvit cu scene din Noul Testament și cu diverse categorii de sfinți. Pe cupola centrală este pictat Hristos Pantocrator, iar la baza turlei, cei patru Sfinți Evangheliști. Pe bolta din **altar** este zugrăvită Maica Domnului, Împărăteasa cerului.

Pe **catapeteasmă** se întâlnesc patru rânduri de icoane. La nivelul ușilor sunt icoanele împărătești: a Mântuitorului, a Maicii Domnului, a hramului și a unui sfânt important. În partea superioară sunt dispuse trei rânduri a câte 12 icoane, reprezentând praznicele împărătești, Sfinții Apostoli și Sfinții Proroci. Pe cel mai înalt loc de pe iconostas se află Sfânta Cruce cu Hristos răstignit, având de-o parte și de alta reprezentați pe Maica Domnului și pe Sfântul Apostol Ioan.

Cele mai importante **obiecte de cult** se găsesc în altar, pe Sfânta Masă: Sfântul Antimis, Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce, iar la proscomidiar sfintele vase și cădelnița. În naos, pe cele două tetrapoduri din fața iconostasului se află icoana Învierii sau a sărbătorii zilei și icoana Maicii Domnului. În pronaos se păstrează vasul de botez numit cristelniță și alte obiecte de cult.

Aspecte specifice ale lăcașurilor de cult în diferite religii și confesiuni. Fiecare religie are lăcașuri de cult specifice, pentru manifestarea publică a credinței. Religiile politeiste au ca lăcașuri de cult **temple** închinate diferitelor zeități. În religia iudaică, **sinagoga** se compune dintr-o sală de adunare, estrada predicatorului, iar la est altarul sau chivotul cu sulurile Torei. La musulmani, **moscheile** au ca particularitate minaretul și mihrabul orientat spre Mecca.

În creștinism, **bisericile** catolice sunt construite în stilul romanic, având specific altarul deschis, vitraliile, orga și statuile. Unele confesiuni protestante au biserici construite în stil gotic, iar altele **case de rugăciuni.**

Indiferent de religie sau confesiune, lăcașurile de cult reprezintă spații cu valoare spirituală, demne de respectul tuturor.

Concluzii

Lăcașuri de cult		
• Biserica semnifică mântuirea lumii; • forma dreptunghiulară – corabia lui Hristos; • forma de cruce – jertfa mântuitoare.	• principalele stiluri arhitecturale: bizantin, romanic, gotic; • pictura este o *Biblie în imagini* și înfățișează istoria mântuirii.	• icoanele sunt așezate după reguli specifice, în pronaos, naos și altar; • cele mai importante obiecte de cult se află în altar, pe Sfânta Masă.
• în alte religii: politeiste – templul; iudaică – sinagoga; musulmană – moscheea.		

Hristos Pantocrator

Știați că

❖ Cuvântul *biserică* vine de la termenul grecesc *basiliki* ce se traduce *casă împărătească*; amintește de clădirile împărătești donate creștinilor de către Sfântul Împărat Constantin cel Mare, pentru săvârșirea cultului.

❖ Unele biserici au formă de cerc sau de stea cu opt raze. Cercul simbolizează perfecțiunea, veșnicia și dragostea nesfârșită a lui Dumnezeu, iar forma de stea semnifică rolul călăuzitor al Bisericii spre veșnicie.

❖ În vechime, pronaosul era despărțit de naos printr-un perete. În timpul slujbelor, în pronaos stăteau catehumenii, cei care urmau să se boteze.

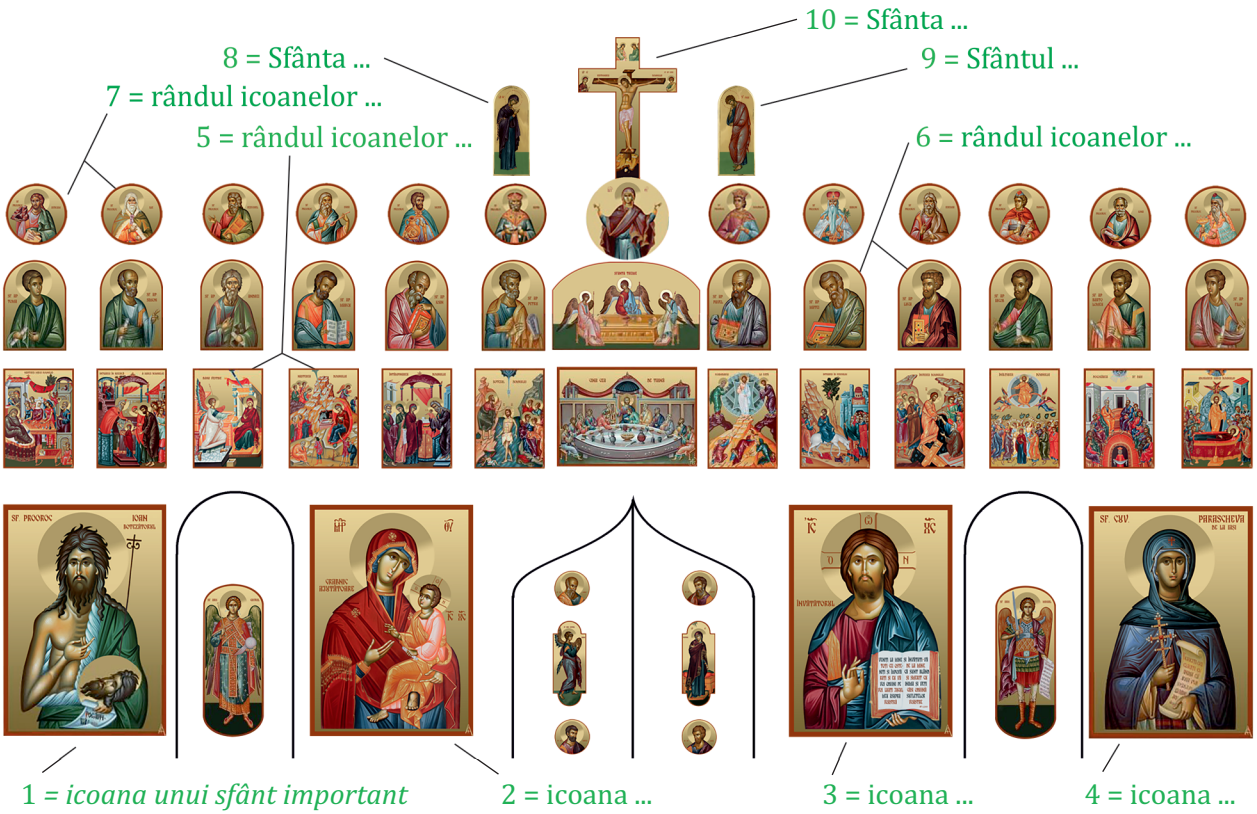
❖ În toate religiile monoteiste, lăcașurile de cult au altarele orientate spre est.

Exerciții

1. **Pornind de la textul lecției, răspunde la următoarele cerințe:**

a) Identifică simbolurile celor două forme principale de construire a bisericilor.
b) Enumeră principalele stiluri arhitecturale folosite în creștinism.
c) Exemplifică particularitățile stilului arhitectural și pictural bizantin.
d) Indică locul din biserică al reprezentărilor din Vechiul și din Noul Testament.
e) Precizează aspecte specifice lăcașurilor de cult din alte religii sau confesiuni.
f) Explică importanța respectării spațiului sacru.

2. **Identifică locul icoanelor pe catapeteasma din imagine, după model:**

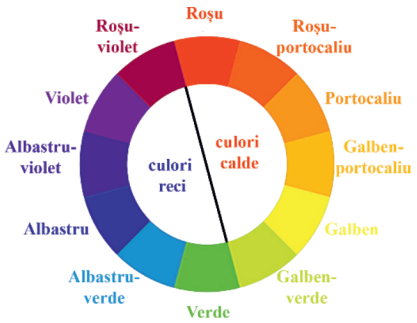
3. **Cum te comporți în Biserică dacă... :**

- urmează să te împărtășești;
- participi la un Botez/o Cununie;
- te întâlnești cu un coleg;
- se citește Sfânta Evanghelie.

4. **Având ca reper cuvintele Sfântului Gherman al Constantinopolului: „Biserica este Cerul pe pământ, în care locuiește și se preumblă Dumnezeu, Care este în cer”, discută despre rolul lăcașului de cult în viața omului.**

A Dialog interdisciplinar

Pictura bisericească reprezintă o adevărată Biblie în culori, încărcată de frumusețe și simbolism. La înțelegerea acestui univers fascinant ajută *cromatica*, știința care se ocupă cu studiul culorilor.

Roata culorilor

Există trei culori primare sau de bază, roșu, galben și albastru, care nu pot fi obținute din combinarea altor culori. Prin amestecul în cantități egale a două culori primare se obțin culorile secundare: verde, portocaliu și violet. În urma combinării culorilor primare cu cele secundare, rezultă șase culori terțiare. Acestea alcătuiesc împreună roata culorilor, inventată în secolul al XVII-lea de către omul de știință Isaac Newton, iar combinarea lor ulterioară conduce la obținerea a milioane de nuanțe. Având la bază o știință exactă, frumusețea culorilor este evidențiată de simțul artistic al pictorului și de simbolismul specific fiecărei nuanțe.

În Biserica creștină, roșul este culoarea dragostei de Dumnezeu și de semeni, a jertfei și a firii omenești. Galbenul simbolizează viața veșnică și credința, iar albastrul este culoarea cerească prin excelență, semnificând firea dumnezeiască și smerenia. Verdele este culoarea Duhului Sfânt și a profeților inspirați de El, a nădejdii și a vieții. Albul, care din punct de vedere fizic rezultă din combinarea tuturor culorilor, este asociat curăției, luminii dumnezeiești și Învierii.

✦ *Pornind de la textul de mai sus, descoperă simbolismul culorilor primare în pictura bisericească.*

B Credința străbună

Stilul brâncovenesc

Perioada de domnie a Sfântului Constantin Brâncoveanu (1688-1714), iubitor de cultură și apărător al credinței strămoșești, a reprezentat o înflorire a artelor în Țara Românească. Sculptura, pictura și arhitectura au reunit tot ceea ce aveau mai frumos Orientul și Occidentul, împreună cu specificul poporului român.

Stilul brâncovenesc în arhitectura bisericească se caracterizează prin armonia și eleganța proporțiilor, prin bogăția elementelor sculpturale și utilizarea materialelor de calitate. Unul din elementele specifice este pridvorul deschis, sprijinit pe coloane de piatră; deasupra lor se află arcade semicirculare sau trilobate (asemenea frunzei de trifoi). Trecerea din pronaos în naos se face pe sub trei arcade susținute de stâlpi, în locul peretelui despărțitor existent în bisericile primare. Decorațiunile sculptate sunt folosite atât la exteriorul bisericii, cât și la interior, înfrumusețând chenarele ușilor și ferestrelor, coloanele, arcadele și catapeteasma.

Biserica Mănăstirii Horezu

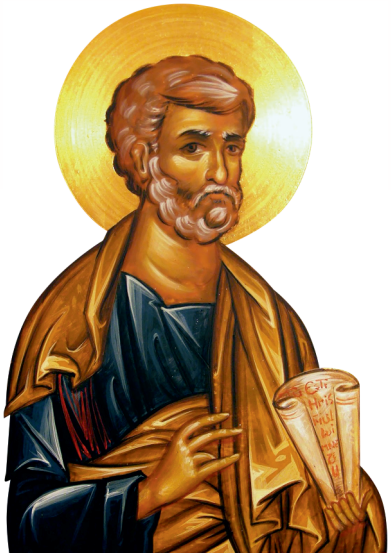
Între lăcașurile de cult construite în stil brâncovenesc sunt emblematice mănăstirea Horezu din Vâlcea și biserica Sfântul Gheorghe Nou din București, ambele ctitorii ale domnitorului. Alături de acestea se numără mănăstiri precum Sinaia, Antim sau bisericile Stavropoleos, Colțea ș.a.

✦ *Analizează imaginea alăturată și identifică trăsăturile stilului brâncovenesc menționate în text.*

Lecția 4

Idei ancoră

❖ Ziua de naștere a Bisericii este Cincizecimea, când Duhul Sfânt S-a pogorât peste apostoli.
❖ Biserica lui Hristos este locul de comuniune a oamenilor cu Dumnezeu, în credință, rugăciune și iubire.

Sfântul Apostol Petru

Dicționar

cetățenie = calitatea, dreptul de cetățean al statului;
ecumenic = din toată lumea; cu caracter universal;
edict = act legislativ, decret emis de un împărat cu privire la o anumită problemă;
sinod = adunarea conducătorilor Bisericii, pentru luarea unor decizii importante.

Biserica în istorie

Și (Iisus) le-a zis: Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată făptura. (Marcu 16, 15)

Sfinții Apostoli, ajutați de harul divin, au împlinit porunca Mântuitorului de a propovădui Evanghelia. Misiunea lor s-a desfășurat în Țara Sfântă până în anul 50 d.Hr., când a avut loc Sinodul Apostolic de la Ierusalim. Atunci, toți apostolii s-au întâlnit și au stabilit transmiterea învățăturii de credință și celorlalte popoare, deoarece Dumnezeu „voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină" (I Timotei 2, 4).

Răspândirea creștinismului în lume și pe teritoriul țării noastre. **Sfântul Apostol Pavel** a fost primul care a vestit altor neamuri Evanghelia, în cele trei călătorii misionare pe teritoriul Imperiului Roman. Deși era un bun cunoscător al filosofiei păgâne, propovăduirea lui a constat „nu în cuvinte învățate din înțelepciunea omenească, ci în cuvinte învățate de la Duhul Sfânt" (I Corinteni 2, 13).

Sfinții Apostoli au continuat propovăduirea cuvântului dumnezeiesc, în primul secol creștin, până la granițele lumii greco-romane. Spre exemplu, Sfântul Apostol Petru a răspândit credința în Asia Mică și în Europa, până la Roma. Sfântul Apostol Toma a predicat până în India, iar Sfântul Apostol Matei a ajuns în Etiopia, Africa.

Sfântul Apostol Andrei a venit în Sciția Mică (Scythia Minor sau Dobrogea de astăzi) și L-a propovăduit pe Hristos strămoșilor noștri. Acest fapt este atestat de scriitori bisericești și de istorici, precum Sfântul Ipolit, Eusebiu de Cezareea și Nichifor Calist. Astfel creștinismul românesc are origini apostolice, Sfântul Andrei, fiind cinstit drept *Ocrotitorul românilor*.

După anul 106, când romanii au cucerit o parte din Dacia, printre **soldații, coloniștii** și **negustorii** sosiți pe teritoriul țării noastre au

fost mulți misionari creștini. Persecuțiile din Imperiul Roman împotriva creștinilor au afectat și teritoriile cucerite din Dacia, unde au fost martirizați Sfinții Epictet și Astion de la Halmyris; Sfinții Zotic, Atal, Camasie și Filip de la Niculițel; Sfinții Montanus preotul și soția sa, Maxima; Sfântul Episcop Efrem de la Tomis și mulți alții. Prin jertfa lor, martirii primelor secole au mărturisit credință statornică, devenind modele pentru toți membrii Bisericii.

Dobândirea libertății religioase în timpul Sfântului Împărat Constantin cel Mare. Primul împărat al Imperiului Roman care a susținut religia creștină a fost Sfântul Constantin cel Mare. El a dat în anul 313 **edictul de la Milan**, punând capăt persecuțiilor și oferind libertate creștinismului pe tot cuprinsul imperiului. Împăratul Constantin a luat măsuri care au ajutat la întărirea și răspândirea religiei creștine, precum: eliberarea creștinilor închiși; stabilirea duminicii ca zi de odihnă în imperiu; construirea de lăcașuri de cult; alegerea unor înalți demnitari din rândul creștinilor; susținerea căutării lemnului Sfintei Cruci, descoperit de mama sa, Sfânta Elena; convocarea primului Sinod Ecumenic, în anul 325 ș.a.

Începând cu secolul al IV-lea, a urmat o perioadă de înflorire a vieții bisericești ca expresie a trăirii religioase, oglindită în artă, în cult și în literatură. Toate acestea au contribuit la dezvoltarea culturii universale, fiind repere de identitate creștină până astăzi. Păstrarea și transmiterea acestui tezaur sfânt din generație în generație este o datorie și o contribuție personală a fiecărui creștin. Scriitorul Nichifor Crainic afirmă: „Cultura iradiază din credință ca văpaia din focul aprins."

Sfinții Împărați Constantin și Elena

Știați că

❖ Peștera Sfântului Apostol Andrei din comuna Ion Corvin, jud. Constanța este considerată prima biserică creștină de pe teritoriul României, numită *Betleemul românesc*.

❖ Procesul de formare a poporului român s-a petrecut în același timp cu creștinarea sa. De aceea se afirmă că poporul român s-a născut creștin, fiind singurul popor latin de confesiune ortodoxă.

❖ Sfinții Împărați Constantin și mama sa, Elena, numiți *cei întocmai cu Apostolii*, sunt sărbătoriți la data de 21 mai.

Concluzii

Biserica în istorie

- Sfântul Apostol Pavel a fost primul care a răspândit credința creștină la alte popoare.
- Sfântul Apostol Andrei a adus învățătura creștină pe teritoriul țării noastre.
- Sfântul Împărat Constantin cel Mare a oferit libertate creștinismului în Imperiul Roman, prin edictul de la Milan, din anul 313.
- Învățătura și trăirea creștină au contribuit la dezvoltarea culturii universale.

Exerciții

1. **Precizează informațiile lipsă din următoarea hartă conceptuală, după modelul dat:**

Cincizecime - *Întemeierea Bisericii* | anul 50 d.Hr. - ... | sec. I d.Hr - ... | 313 d.Hr. - ... | prezent - ...

2. **Completează spațiile punctate cu termenii corespunzători din paranteză, conform exemplului:**

Religia creștină s-a răspândit în cuprinsul *Imperiului Roman*, prin propovăduirea ... . Sfântul Pavel a fost primul apostol care a predicat Evanghelia altor ..., având ... romană. Pe teritoriul țării noastre, este confirmată venirea ... . În timpul ..., au fost martirizați daco-romani, precum Sfinții Epictet și Astion, Sfântul Montanus și soția sa, ..., Sfântul Efrem. În secolul al IV-lea, Sfântul Împărat Constantin cel Mare a decretat încetarea persecuțiilor, prin ... de la Milan. Măsurile luate de acest împărat au contribuit la ... religiei creștine și la înflorirea vieții ... .

(*~~Imperiul Roman~~, Maxima, Sfinților Apostoli, popoare, edictul, bisericești, Sfântului Andrei, răspândirea, cetățenie, persecuțiilor)*

3. **Pornind de la informațiile din lecție, formulează întrebări de tipul celor de mai jos și adresează-le colegilor:**

- Ce știi despre ... ?
- Cine a fost ... ?
- Ce rol a/au avut ... ?
- Care a fost importanța ... ?
- Care au fost consecințele ...?
- Ce ți s-a părut mai interesant legat de ... ?
- De ce consideri că ... ?

4. **Ce ai face dacă ai fi...** :

- ucenic al Sfântului Apostol Pavel, în activitatea sa misionară?
- un localnic geto-dac, aflând de venirea Sfântului Apostol Andrei?
- un creștin, în timpul domniei Sfântului Constantin cel Mare?

5. **Pornind de la următorul text, discută despre libertatea religioasă de astăzi, din România și din lume:**

„Cumpănind lucrurile în chip salutar și drept, am hotărât că voința noastră este că nu trebuie să oprim pe nimeni de a urma și a alege respectarea sau ținerea religiei creștine și că fiecăruia să i se lase libertatea de a-și da consimțământul și a alege acea formă de religie pe care o crede cea mai potrivită pentru el, pentru ca și divinitatea să ne arate în toate ocaziile providență și bunăvoința sa." (fragment din edictul de la Milan, la scriitorul bisericesc Lactanțiu, secolul al IV-lea)

Monedă romană

A Dialog interdisciplinar

Potrivit unor cercetări istorice și teologice moderne, în Sciția Mică a venit și un alt apostol al lui Hristos, Sfântul Filip, care a întărit lucrarea misionară a Sfântului Andrei cel Întâi chemat. Cel mai vechi izvor scris care atestă propovăduirea Sfântului Filip în Sciția este *Calendarul gotic* din secolul al IV-lea d.Hr.

Există, de asemenea, *Martirologii*, liste cu nume și relatări despre martirii Bisericii, care amintesc despre vestirea Evangheliei în Sciția de către Apostolul Filip, întărind informațiile mai vechi. Între acestea se numără Martirologiile occidentale ale lui Adon și Usuard, din secolul al IX-lea, care menționează aspecte din viața Sfântului Apostol Filip, martirizat la Hierapolis (Frigia).

Așadar, Sfântul Filip este cel de-al doilea apostol care a adus Cuvântul Mântuitorului pe teritoriul țării noastre.

„Apostolatul Sfântului Filip în Scythia trebuie privit drept ceva normal în contextul colaborării la misiune dintre apostoli. Așa a procedat Sfântul Petru, fiind ajutat de fratele său Andrei în misiunea din Asia, Pont, Galatia, Capadocia și Bithynia. Tot așa și Sfântul Andrei l-a ajutat pe Filip, concetățeanul și prietenul său în misiunea desfășurată de acesta în Frigia."
(Prof. Acad. Dr. Emilian Popescu, *Apostolicitatea creștinismului românesc*)

Sfântul Apostol Filip

- *Enumără izvoarele istorice scrise care atestă prezența Sfântului Apostol Filip în țara noastră.*
- *Analizează citatul și extrage o concluzie despre desfășurarea misiunii apostolice.*

B Credința străbună

Creații folclorice dobrogene despre Sfântul Andrei

Sfântul Apostol Andrei botezând în Izvorul Tămăduirii

În Dobrogea circulă mai multe legende din bătrâni despre venirea Sfântului Apostol Andrei, preluate și transcrise de către culegătorii de folclor. Între ele se numără legenda potrivit căreia Apostolul românilor a lovit cu toiagul în pământ, de unde a țâșnit un pârâu limpede și bogat, răsfirat în nouă izvoare, cu apă tămăduitoare. Aici s-au botezat și s-au vindecat mulți localnici, care au devenit membri ai Bisericii lui Hristos.

Pe lângă legende, în spațiul dobrogean s-au păstrat diverse colinde ale Sfântului Andrei. Cel mai cunoscut dintre ele vorbește despre o mănăstire mică sau schit, „Loc de tăinuire / Și tămăduire", situat într-o pădure de arțari, aluni și tei. „Iar Sânt Andrei, / Sub crucea din tei, / Schitul din grindei, / Se roagă mereu, / La Bun Dumnezeu...".

Alături de dovezile istorice, aceste tradiții adeveresc vechimea creștinismului la români și apostolicitatea acestuia.

- *Caută textul integral al colindului Sfântului Andrei și transcrie-l pe o foaie A4. Adaugă fișa la portofoliul personal.*

Recapitulare – Capitolul II

I. Schemă de consolidare a cunoștințelor

În capitolul **Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului** ai studiat despre răspândirea creștinismului în lume și despre dezvoltarea comuniunii dintre credincioși în Biserică. Amintește-ți principalele teme studiate, având ca reper următoarea schemă:

1. Comuniunea primilor creștini s-a manifestat prin bucuria rugăciunii în cadrul cultului divin și prin aprofundarea învățăturii de credință.
2. Cele mai mari încercări pentru comunitatea primilor creștini au fost persecuțiile, îndurate cu ajutorul Duhului Sfânt, cu demnitate și cu mult curaj.
3. Creștinii săvârșesc binele în comuniune cu Hristos, dovedind credință lucrătoare prin iubire, după exemplul Pildei viței și a mlădițelor.
4. Biserica înseamnă adunarea tuturor credincioșilor care primesc Sfintele Taine și lăcașul sfințit împodobit cu icoane pentru săvârșirea slujbelor religioase.
5. Creștinismul, răspândit de către Sfinții Apostoli în lume, inclusiv pe teritoriul țării noastre, a cunoscut o înflorire începând cu secolul al IV-lea, în timpul Sfântului Împărat Constantin cel Mare.

II. Exerciții

1. Asociază versetele scripturistice din coloana A cu termenii potriviți din coloana B, conform exemplului:

a) – Comuniunea credincioșilor

A	B
a) „Lăuda-vor cerurile minunile Tale, Doamne și adevărul Tău, în adunarea sfinților.” (Psalmul 88, 6)	Sfinții Mucenici
b) „Căci eu sunt cel mai mic dintre apostoli, care nu sunt vrednic să mă numesc apostol, pentru că am prigonit Biserica lui Dumnezeu.” (I Corinteni 15, 9)	Sfântul Apostol Andrei
c) „Înconjurat-am și am jertfit în cortul Lui jertfă de laudă. Îl voi lăuda și voi cânta Domnului.” (Psalmul 26, 11)	Comuniunea credincioșilor
d) „Acesta a găsit întâi pe Simon, fratele său, și i-a zis: am găsit pe Mesia (care se tâlcuiește: Hristos).” (Ioan 1, 41)	Sfântul Apostol Pavel
e) „Și stăruiau în învățătura apostolilor și în împărtășire, în frângerea pâinii și în rugăciuni.” (Faptele Apostolilor 2, 42)	Lăcașul de cult
f) „Ocărâți fiind, binecuvântăm. Prigoniți fiind, răbdăm.” (I Corinteni 4, 12)	Biserica primară

2. Continuă enunțurile de mai jos cu informațiile corespunzătoare, după următorul exemplu:

a. Printre cele mai importante valori ale creștinilor se numără: *respectul, iertarea, adevărul, libertatea și fericirea.*

b. La sporirea dragostei creștine în Biserica primară au contribuit: ... .

c. Pilda viței și a mlădițelor învață despre ... .

d. La nivelul parohiei se pot desfășura ... .

e. Scopul familiei creștine este ... .

f. Forma unei biserici creștine poate fi ... .

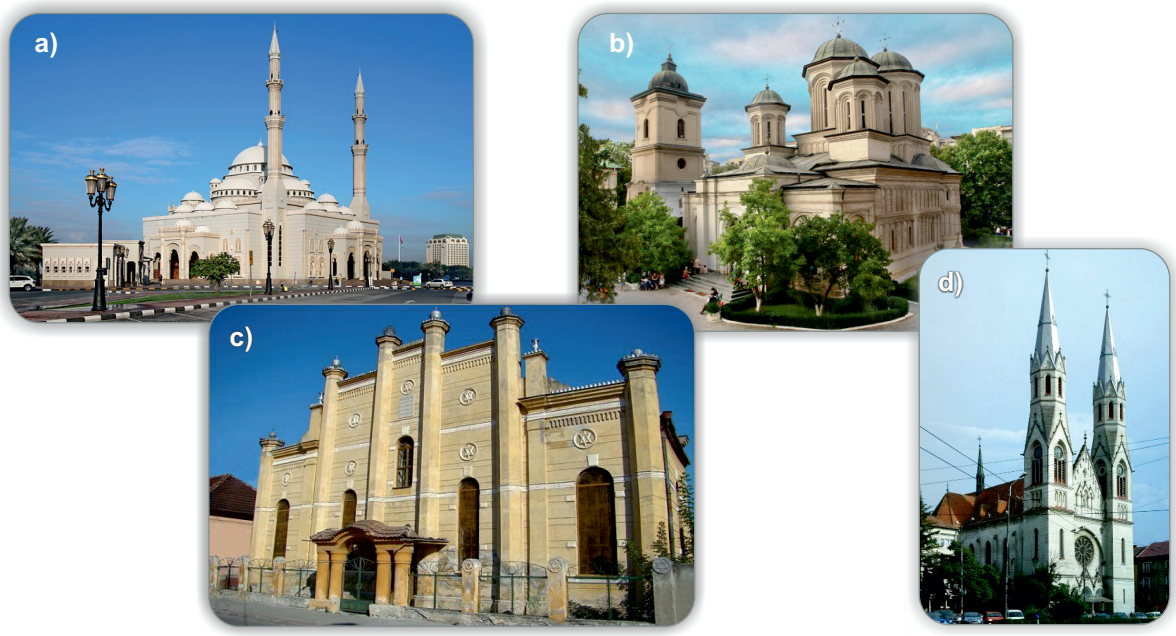
g. Pe catapeteasmă sunt reprezentate ... .

h. Activitatea Sfântului Apostol Pavel a ajutat la ... .

i. Sfântul Apostol Andrei a venit în Scythia Minor, potrivit ... .

j. Prin Edictul de la Milan, Sfântul Împărat Constantin cel Mare a acordat ... .

3. Analizează imaginile de mai jos și precizează: religia/confesiunea; denumirea lăcașului; aspecte specifice construcției religioase:

4. Completează schema dată, pe baza cunoștințelor însușite în acest capitol:

5. În scrierile Sfinților Părinți sunt multe învățături despre Sfânta Biserică, însoțite de explicații și comentarii la textele scripturistice, referitoare la această temă. Textele acestora au fost traduse și tipărite în limba română, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești".

În secolul al IV-lea, s-au evidențiat numeroși sfinți ierarhi cărturari, precum Sfântul Grigorie de Nazianz, Sfântul Ioan Gură de Aur sau Sfântul Vasile cel Mare. În Scrierea „Despre Duhul Sfânt", pornind de la textul biblic, Sfântul Vasile cel Mare prezintă comuniunea omului cu Dumnezeu în Biserică, utilizând numeroase figuri de stil, ceea ce înfrumusețează opera sa.

Lecturează textul și răspunde întrebărilor de mai jos:

Sfântul Ierarh Vasile cel Mare

Domnul S-a numit pe Sine vița-de-vie, pe Tatăl lucrătorul, iar pe cei sădiți prin credință în Biserică - pe fiecare din noi - i-a numit mlădițe; pe toți ne cheamă să aducem rod bogat.

Scriptura aseamănă și sufletele oamenilor cu vița-de-vie, în alte locuri: „Vie a sădit și a împrejmuit-o cu gard" (Matei 21, 33; Marcu 12, 1).

Este lămurit că numește viță-de-vie sufletele oamenilor, în jurul cărora a pus gard, adică siguranța dată de poruncile dumnezeiești și de paza îngerilor. Apoi, Dumnezeu a pus în Biserică și a înfipt în jurul nostru, ca niște araci, pe apostoli, proroci și învățători, prin pildele cărora Dumnezeu ridică la înălțime gândurile noastre și nu le lasă aruncate la pământ. Apoi, ca prin niște cârcei, prin legăturile dragostei ne ține strâns uniți de semenii noștri; și, rezemați pe ei, să tindem mereu spre înălțime; și asemeni viței-de-vie agățătoare să ne urcăm spre culmile celor mai înalte virtuți. Și să nu faci adică totul de ochii lumii, nici să cauți lauda celor din jur, ci să fii cu rod, strângând pentru bunul Lucrător virtuțile tale.

(*text adaptat după Scrierile Sfântului Vasile cel Mare*)

a) La ce pildă studiată se face referire?

b) Care sunt înțelesurile viței-de-vie în acest fragment?

c) Ce alte comparații apar în text?

d) Care este învățătura morală ce se desprinde din textul prezentat?

6. Alcătuiește o compunere de minimum 10 rânduri despre rolul Bisericii în viața ta, în care să folosești cuvintele indicate mai jos. Dă-i un titlu potrivit.

parohie ***familie*** ***iconostas***

comuniune ***icoană***

Evaluare – Capitolul II

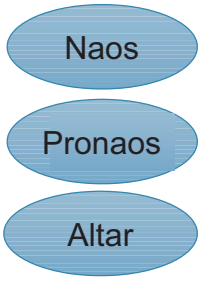
Test

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor propoziții:

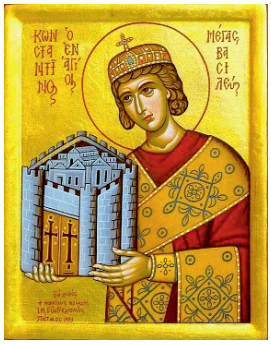
a) Creștinii se mântuiesc în comuniune cu semenii. A/F
b) Scopul credincioșilor este împlinirea dorințelor materiale. A/F
c) Parohia este comunitatea unei biserici, condusă de un ierarh. A/F
d) Biserica poate avea formă de corabie sau de cruce. A/F
e) Prin edictul de la Milan din anul 313 s-a acordat libertate creștinismului. A/F

2. Corelează obiectele de cult din prima coloană cu partea bisericii în care se găsesc.

a)	Sfânta Evanghelie
b)	cristelnița
c)	tetrapodurile
d)	Sfânta Cruce
e)	cădelnița

3. Precizează semnificațiile termenilor *vița-de-vie*, *lucrătorul* și *mlădițele*, din Pilda viței și a mlădițelor.

4. Compune un text de 8-10 rânduri despre contribuția Sfântului Împărat Constantin cel Mare la răspândirea religiei creștine. În alcătuirea compunerii vei ține cont de cunoștințele asimilate în lecțiile anterioare și de icoana alăturată.

5. Alcătuiește un eseu de o pagină, cu titlul „Familia, mica biserică", în care să prezinți însușirile unei familii creștine în lumea contemporană, pornind de la textul de mai jos.

„Modelând spiritual caracterul copiilor, părinții cultivă totodată bunătatea și noblețea lor părintească, astfel încât copiii buni devin fericire pentru părinți, iar părinții buni fericire pentru copii. (...)

Iubirea copiilor față de părinții lor cuprinde în sine împlinirea îndemnului Sfintei Scripturi, și anume: *Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta* (Ieșire XX, 12), iar această cinstire se exprimă prin dragoste fiască, ascultare, bună purtare, sârguință la învățătură și fapte bune."

(Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române)

https://basilica.ro/grija-parinteasca-pentru-copii-si-tineri/)

PUNCTAJ EVALUARE / AUTOEVALUARE

Ex. 1 – 2 puncte
5 x 0,4 p. pentru fiecare răspuns corect.

Ex. 2 – 1,5 puncte
5 x 0,3 p. pentru fiecare obiect de cult asociat corect.

Ex. 3 – 1,5 puncte
3 x 0,5 p. pentru fiecare răspuns corect.

Ex. 4 – 2 puncte
1 p. – pentru prezentarea a trei măsuri luate de Sfântul Împărat Constantin cel Mare;
1 p. – pentru valorificarea în text a icoanei asociate exercițiului.

Ex. 5 – 2 puncte
1 p. – pentru respectarea temei și utilizarea informațiilor din citat;
0,5 p. – pentru structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);
0,5 p. – pentru înlănțuirea logică a ideilor.

Se acordă 1 punct din oficiu.

Timp de lucru: 45 minute

• *Marea familie duhovnicească a parohiei organizează, prin consiliul parohial, activități desfășurate în scop filantropic, cultural-religios, catehetic sau de socializare. La acestea participă enoriașii, alături de preotul paroh.*

• *Și tu poți fi membru activ al parohiei din care faci parte și poți sugera noi activități, la care să participi, alături de familie și de prieteni!*

Criterii de evaluare:
– respectarea indicațiilor de lucru;
– corectitudinea conținutului;
– atractivitatea formei de prezentare;
– colaborarea responsabilă a membrilor echipei.

Miniproiect
Pliantul parohiei mele

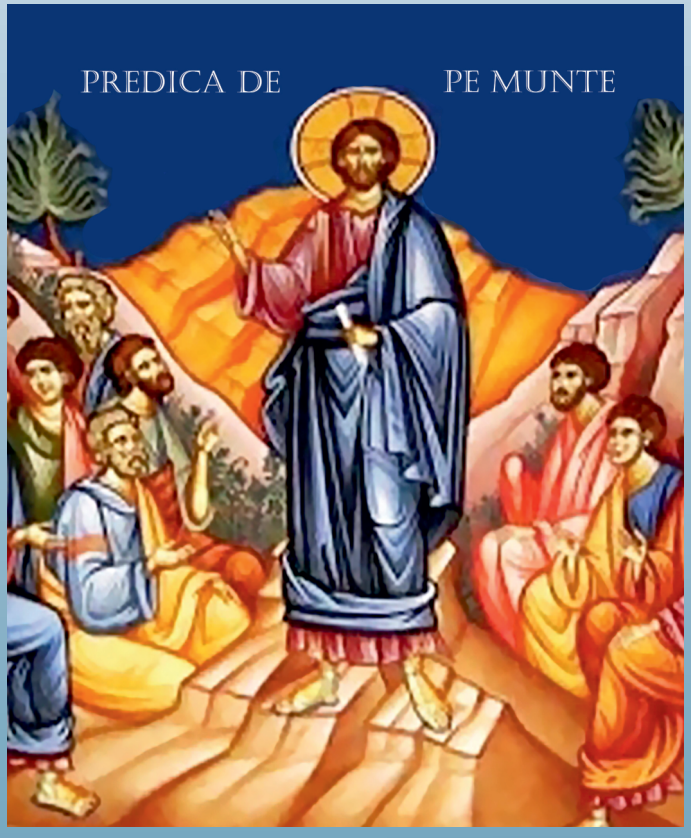
Formează echipe de patru-cinci membri și realizează câte un pliant promoțional, despre o activitate în parteneriat școală-familie-parohie, în care ai dori să te implici. Confecționează pliantul din carton/hârtie, în orice format și în tehnica dorită.

Vei avea în vedere să notezi pe paginile pliantului următoarele informații:

1. Denumirea activității alese
2. Scopul urmărit
3. Durata activității
4. Locul desfășurării
5. Participanții la activitate
6. Resursele necesare
7. Repartizarea sarcinilor
8. Etapele desfășurării activității
9. Elemente de feed-back

Succes în realizare!

III. VIAȚA CREȘTINULUI ÎMPREUNĂ CU SEMENII

1. Manifestarea bucuriei în viața omului
2. Frumosul în viața creștinilor
3. Prietenia și iubirea, valori pentru viață
Recapitulare
Evaluare

Lecția 1

Manifestarea bucuriei în viața omului

Fraților, bucurați-vă! (...) fiți uniți în cuget, trăiți în pace și Dumnezeul dragostei și al păcii va fi cu voi. (II Corinteni 13, 11)

Idei ancoră

❖ Biserica este spațiul sfânt de rugăciune, în care credincioșii trăiesc bucuria comuniunii cu Dumnezeu, cu sfinții și cu semenii.

❖ Bucuria este una dintre roadele darurilor Duhului Sfânt, care se manifestă în viața creștinului.

Iisus Hristos – Învățătorul

Dicționar

alinare = liniștire sau mângâierea unei ființe, a unui om;
ardoare = înflăcărare, râvnă, zel;
ocară = umilire, jignire, insultă;
reconciliere = punere de acord, înțelegere, împăcare.

FERICIRILE (Matei 5, 3-12)

1. Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăția cerurilor.
2. Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.
3. Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul.
4. Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura.
5. Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui.
6. Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.
7. Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.
8. Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este Împărăția cerurilor.
9. Fericiți veți fi voi când vă vor ocărî și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minținд din pricina Mea.

Domnul Iisus Hristos a transmis principalele învățături de credință în Predica de pe munte, începând cu cele nouă Fericiri și continuând cu sfaturi despre rugăciune, post și milostenie.

Fericirile. Acestea sunt sfaturi ce conțin **virtuți** a căror dobândire aduce creștinilor **răsplata** bucuriei cerești în Împărăția lui Dumnezeu.

1. *Săracia cu duhul* înseamnă **smerenia** sau modestia și este una dintre cele mai importante virtuți prin care creștinii încep urcușul duhovnicesc. Celor smeriți le este promisă Împărăția cerurilor.

2. Sunt numiți fericiți *cei ce plâng*, cu lacrimi de **pocăință**, atât pentru propriile greșeli, cât și pentru ale semenilor. Răsplata acestora este mângâierea, adică iertarea și alinarea oricărei tristeți.

3. **Blândețea** este virtutea care se dezvoltă din iubirea față de Dumnezeu, față de semeni și față de toată creația. Prin aceasta, oamenii se aseamănă cu Hristos, Cel „blând și smerit cu inima" (Matei 11, 29).

4. Cei care doresc cu ardoare să fie dreptate în lume, *flămânzesc și însetează* de **dreptatea lui Dumnezeu**, adică după înfăptuirea binelui, a corectitudinii, a cinstei și a onoarei.

5. Prin **milostenie**, creștinii nu rămân nepăsători la necazurile semenilor, ci își arată dragostea prin fapte filantropice. Față de aceștia Dumnezeu Își va revărsa iubirea Sa și îi va mântui.

6. *Curăția cu inima* este starea de **nevinovăție** pe care creștinii o pot dobândi prin rugăciune, spovedanie, împărtășanie și prin săvârșirea faptelor bune. Aceștia Îl vor vedea pe Dumnezeu în ceruri.

7. Cei care promovează **pacea**, buna înțelegere și reconcilierea între oameni sunt numiți fiii „Dumnezeului păcii” (II Corinteni 13, 11).

8. Tuturor celor care suferă nedreptăți și prigoane pentru **dreapta credință** sau pentru virtuțile lor, Mântuitorul le promite împărăția veșnică.

9. Ocara și defăimarea îndurate pentru **mărturisirea lui Hristos** sunt răbdate de creștini cu nădejdea că: „întristarea voastră se va preface în bucurie” (Ioan 3, 20).

Fericirile sunt asemenea unor trepte spirituale care conduc spre dobândirea bucuriei sufletești: „Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri” (Matei 5, 12).

Momente și contexte de bucurie în viața cotidiană. În timpul vieții există numeroase momente de bucurie, trăite în cumpătare și bună-cuviință, împreună cu semenii. **Bucuria pentru valorile spirituale** se manifestă în mod special în viața creștinului, toate virtuțile pe care acesta le dobândește fiind o nesfârșită sursă de fericire. Această bucurie duhovnicească este superioară **bucuriei pentru bunurile materiale**, care sunt trecătoare. **Bucuria întâlnirii cu semenii** în familie, în Biserică și în comunitate, duce cu gândul la bucuria comuniunii cu Dumnezeu și cu sfinții în Împărăția cerurilor. **Bucuria pentru împlinirile proprii și ale semenilor** ajută la sporirea optimismului, speranței și altruismului, iar **bucuria iertării** și a împăcării cu aproapele stă la baza bunei înțelegeri și a păcii în lume.

Bucuria, rod al darurilor Duhului Sfânt, este deplină prin împărtășirea ei cu semenii: acasă, la școală, în biserică și în alte contexte. Aceasta ajută la progresul spiritual și la dobândirea fericirii cerești, după cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „Bucurați-vă veșnic” (I Tesaloniceni 5, 16).

Concluzii

Fericirile:	Momente și contexte de bucurie în viața cotidiană:
- conțin virtuți ce conduc spre Împărăția cerurilor;	- trăite alături de semeni, în cumpătare și în armonie;
- îndeamnă la: smerenie, pocăință, blândețe, dreptate, milostenie, curăție, pace, dreapta credință și mărturisirea lui Hristos.	- prilejuite de: valorile spirituale și materiale, întâlnirea cu semenii, împlinirile proprii și ale celorlalți, iertarea aproapelui.

Biserica Fericirilor

Știați că

❖ Locul unde Mântuitorul Hristos a rostit *Fericirile* este situat pe țărmul nordic al Mării Galileei. Pe acest loc a fost construit un lăcaș de cult numit *Biserica Fericirilor*.

❖ Mântuitorul Hristos a împlinit în viața Sa pământească toate cele nouă virtuți enumerate în *Fericiri*. Fiecare credincios este îndemnat să le dobândească.

❖ *Fericirile* se cântă la începutul Sfintei Liturghii, moment în care preotul iese cu Sfânta Evanghelie în mijlocul credincioșilor.

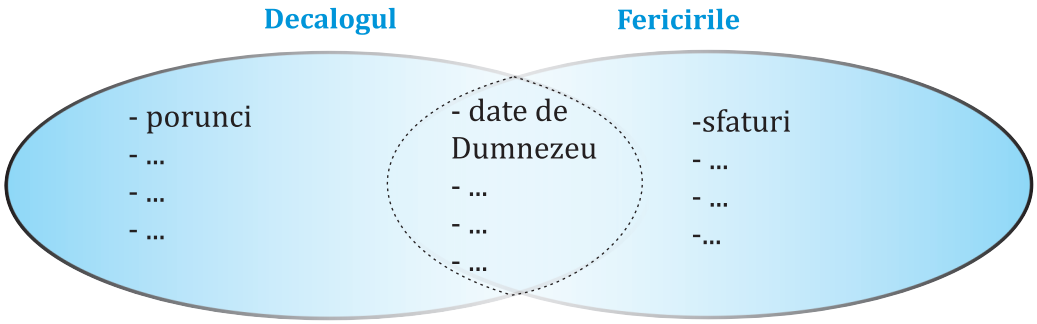
Moment liturgic din timpul cântării Fericirilor

Exerciții

1. **Completează spațiile punctate cu virtutea sau răsplata corespunzătoare:**

1. Fericiți ... , că a lor este Împărăția cerurilor.
2. Fericiți cei ce plâng, că ... .
3. Fericiți ... , că aceia vor moșteni pământul.
4. Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că ... .
5. Fericiți ... , că aceia se vor milui.
6. Fericiți cei curați cu inima, că ... .
7. Fericiți ... , că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.
8. Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că ... .
9. Fericiți veți fi voi când ... și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minținд din pricina Mea.

2. **Completează diagrama de mai jos, identificând aspecte specifice și comune ale *Decalogului* Vechiului Testament și *Fericirilor* Noului Testament, conform exemplului:**

3. **Extrage învățăturile despre bucurie din următoarele citate:**

„Sufletul care a fost atins de iubirea de Dumnezeu mereu se bucură (...) Nimic din necazurile lumii nu poate tulbura liniștea și pacea lui și nici nu-i poate lua bucuria și fericirea în care se află.” (Sfântul Nectarie din Eghina)

„Oamenii au ajuns să agonisească o mulțime de bunuri. În schimb li s-au împuținat bucuriile.”
(Feodor M. Dostoievski)

4. **Analizează textul *Fericirilor* în relație cu modalitățile concrete de trăire a credinței în viața cotidiană. Alcătuiește un tabel cu două coloane în care să notezi pe prima coloană trei *Fericiri*, iar în cealaltă coloană corespunzătoare o situație în care se poate manifesta virtutea desprinsă, conform modelului de mai jos.**

Fericirile	*Modalități concrete de trăire a lor*
1. Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este împărăția cerurilor.	– Elena s-a calificat la olimpiada națională de biologie. Ea a rămas aceeași colegă prietenoasă și modestă dintotdeauna.
2. …	– …

5. **Audiază în clasă cântarea liturgică: *Fericirile*.**

A Dialog interdisciplinar

Aristotel (384 î.Hr.-322 î.Hr.)

Fericirea a reprezentat dintotdeauna un ideal spre care tinde omenirea. De aceea, conceptul de *fericire* este abordat din diferite puncte de vedere, precum: religie, filosofie, psihologie, literatură ș.a. Aristotel, filosof renumit al Greciei antice, spunea încă din secolul al IV-lea î.Hr. că: „Fericirea este sensul și scopul vieții". Fericitul Augustin (354-430), scriitor bisericesc, mărturisea că: „Fericirea este să știi să îți dorești ce ai deja", iar autorul rus Lev Tolstoi (1828-1912) spunea: „Dacă vrei să fii fericit, fii!".

În Dicționarul explicativ al limbii române, *fericirea* este definită drept „stare de mulțumire sufletească intensă și deplină". În prezent, există echipe de cercetători, în special din domeniul psihologiei și economiei, care studiază metode științifice pentru definirea și atingerea fericirii. Spre exemplu, sondajele de opinie realizate de sociologi indică faptul că nivelul de trai foarte crescut al unui popor nu conduce neapărat la un nivel mai ridicat al fericirii. O altă concluzie la care s-a ajuns este că sunt mult mai fericiți cei care dăruiesc, decât cei care primesc ceva.

Pentru creștini, definiția completă a fericirii a fost dată de Mântuitorul Hristos, Care Și-a început activitatea de Învățător prin a descoperi oamenilor calea Fericirii, prin dobândirea virtuților și săvârșirea faptelor bune.

✦ *Prezintă propria viziune despre dobândirea fericirii.*

B Credința străbună

Șezătorile – bucuria comuniunii

Din timpuri străvechi, șezătoarea era un prilej în care românii își manifestau bucuria de a fi împreună, îmbinând voia bună cu munca. Obiceiul consta în adunarea unor grupuri de săteni de diferite vârste la o gazdă, în perioada cuprinsă între începutul postului Crăciunului și începutul postului Paștelui, când încetau muncile agricole. Acolo se cânta, se spuneau povestiri, glume, ghicitori, proverbe, se transmiteau sfaturi din bătrâni, contribuind astfel la crearea și transmiterea folclorului românesc. În același timp se țesea la război, se torcea, se tricota etc. De asemenea, erau pregătite gustări și dulciuri pentru cei prezenți.

În urma acestor întâlniri de seară, se consolidau relațiile dintre săteni, se puneau în valoare calitățile tuturor celor prezenți și, uneori, se stabileau viitoare căsătorii.

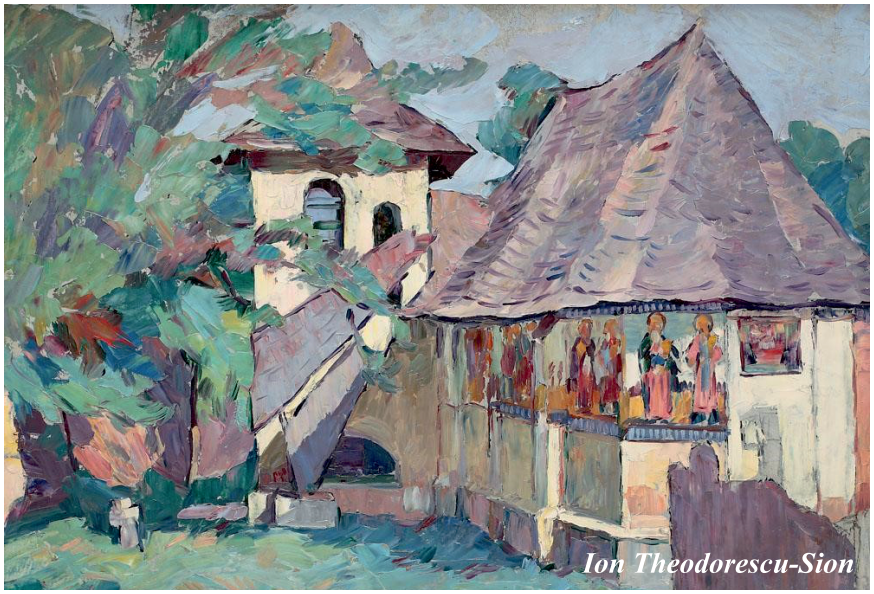
Șezătorile sunt o dovadă a bucuriei întâlnirii cu semenii și un prilej de manifestare a acestei valori creștine.

✦ *Notează pe o foaie detalii despre obiceiul șezătorii în diferite zone ale țării, căutând informații în bibliotecă, pe Internet, sau în alte surse indicate de profesor. Adaugă fișa la portofoliul personal.*

Lecția 2

Frumosul în viața creștinului

Pe aceasta o voi căuta: să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieții mele, ca să văd frumusețea Domnului. (Psalmul 26, 7-8)

Ion Theodorescu-Sion

Idei ancoră

❖ După crearea lumii, Dumnezeu a privit cele făcute și a văzut că sunt *bune foarte*, adică armonioase și frumoase.
❖ În *Fericirea a șasea*, Domnul Hristos promite celor *curați cu inima* că *vor vedea pe Dumnezeu*, Cel ce este Izvorul Fericirii și al Frumuseții.

Facerea lumii

Dicționar

contemplație = atitudine admirativă și visătoare; meditație profundă și îndelungată;
a vădi = a dovedi, a demonstra, a arăta;
vocație = aptitudine, chemare, predispoziție pentru un anumit domeniu de activitate sau pentru o anumită profesie.

Frumusețea este una dintre numirile adresate lui Dumnezeu, Creatorul universului. De aceea este înțeleasă în creștinism doar unită cu binele și adevărul. Fericitul Augustin spune: „Dumnezeu este suprema frumusețe. El este binele și frumosul. Totul este bun și frumos în El, de la El și prin El".

Frumusețea spirituală a omului. Chipul lui Dumnezeu în om îi oferă acestuia demnitate și frumusețe trupească și sufletească. Valoarea frumuseții fizice este depășită de cea spirituală, care atrage strălucirea harului. Sfinții Părinți și scriitorii bisericești învață că sufletul este frumos atunci când este **împodobit cu Duhul Sfânt**, pe care aceștia Îl numesc și *Duhul Frumuseții*.

Creștinul își sporește frumusețea spirituală spre asemănarea cu Dumnezeu, prin urmarea învățăturilor Evangheliei lui Hristos.

Frumusețea comportamentului. Harul, credința și faptele bune contribuie la înfrumusețarea sufletului și se arată în comportamentul de zi cu zi al creștinului. Îndepărtarea omului de păcate și **înmulțirea roadelor sale duhovnicești** îl apropie de frumusețea luminii divine, în parcursul său spre mântuire.

Cel care are un comportament pașnic, tolerant, iertător și iubitor devine un exemplu și îi poate influența pe cei din jur, împlinind cuvântul Domnului: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri." (Matei 5, 16)

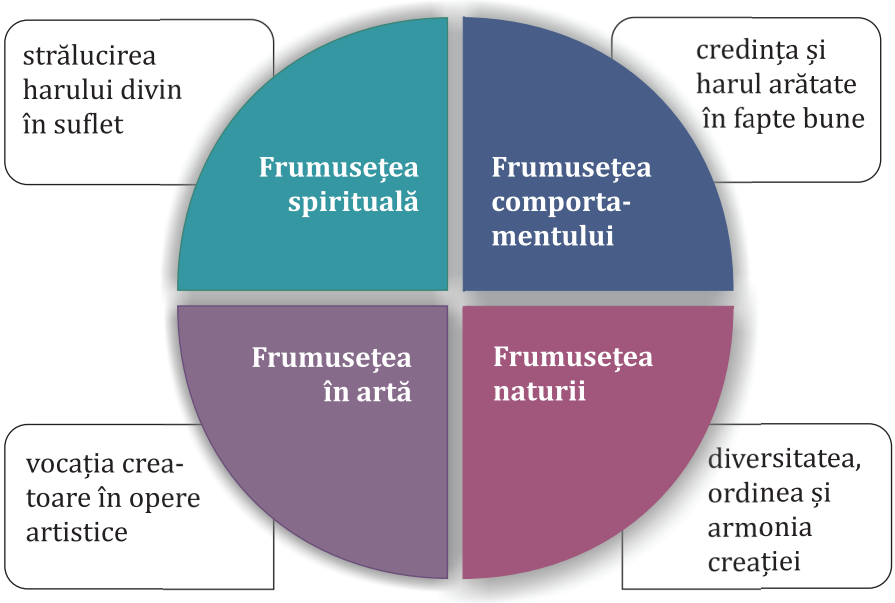
Frumusețea în artă. Omul a primit de la Dumnezeu harul puterii creatoare, pe care îl vădește în special prin operele sale artistice și științifice. Creștinul își împlinește această **vocație** când lucrarea mâinilor sale este în folosul semenilor și spre slava lui Dumnezeu.

Frumosul artistic este un răspuns la **aspirația omului spre perfecțiune**, îmbogățește sufletul și îndeamnă la contemplație. Arta religioasă, exprimată în muzica liturgică, iconografie, literatură sau în arhitectura bisericească, produce în sufletele creștinilor admirație și trăiri profund religioase.

Frumusețea naturii. Ordinea, armonia și frumusețea din întregul univers poartă amprenta iubirii lui Dumnezeu. Trilul păsărilor, coloritul și mireasma florilor, pădurile înverzite aduc bucurie și pace în sufletele oamenilor. Prin observarea diversității și complexității naturii înconjurătoare, omul își înalță mintea la Creator, descoperind măreția, înțelepciunea și bunătatea Lui.

Natura este **darul lui Dumnezeu** pentru oameni, care au datoria de a o proteja și de a o conserva. Pe plan mondial, în societatea contemporană, sunt necesare cât mai multe acțiuni de ecologizare și de prevenire a distrugerii frumuseții creației. Prin asumarea responsabilității față de natură, generațiile viitoare se vor bucura de splendoarea ei, admirând puterea creatoare a lui Dumnezeu. „Orice adevărată frumusețe ne poartă sufletul spre Tine, ca o puternică chemare". (din Acatistul *Slavă lui Dumnezeu pentru toate*)

Concluzii

Brândușe de primăvară

Știați că

❖ Regulile de comportament civilizat sunt cuprinse în *Codul bunelor maniere*, care a suferit diferite modificări de-a lungul timpului. Primul set de reguli se consideră că a fost scris în Egipt, în jurul anului 2400 î.Hr.

❖ Știința care studiază frumosul în artă se numește *estetică*. Prima carte de estetică a apărut în anul 1750, fiind scrisă de filosoful german A. G. Baumgarten.

❖ Potrivit unor estimări ale oamenilor de știință, pe planeta noastră există 8,7 milioane de specii diferite de vietăți. Dintre acestea, au fost analizate și catalogate doar circa 1,25 milioane și sunt descoperite constant specii noi.

Exerciții

1. **Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză, după modelul dat:**

Omul este creat de Dumnezeu cu trup și suflet nemuritor, iar frumusețea *spirituală* este mai presus decât cea ... . Duhul Sfânt, numit și ... ..., dă strălucirea harului Său celor care ascultă și împlinesc ... Mântuitorului Hristos. Acest lucru se observă în comportamentul celor credincioși, prin îndepărtarea lor de ... și înmulțirea roadelor ... . Dumnezeu a dăruit oamenilor ... ..., prin care au fost concepute multe opere de artă, ce îndeamnă la ... . Natura este, de asemenea, darul lui Dumnezeu pentru oameni și îi poate ajuta să-și înalțe ... spre ... universului.

(~~spirituală~~, duhovnicești, fizică, învățătura, puterea creatoare, Duhul Frumuseții, Creatorul, contemplație, mintea, păcate)

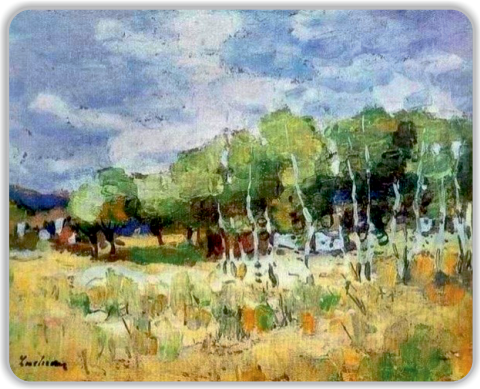
2. **Prezintă legătura dintre frumusețea spirituală și cea comportamentală, pornind de la următoarele citate:**

Trupul omenesc este frumos numai în măsura în care oglindește sufletul.
(Constantin Brâncuși)

Comportamentul este o oglindă în care fiecare își expune propria imagine.
(J. W. Goethe)

Fă bine cât poți de mult și vorbește despre asta cât poți de puțin.
(Charles Dickens)

3. **Analizează imaginile de mai jos și completează tabelul comparativ:**

	Tabloul – frumusețea artistică	Peisajul – frumusețea naturii
Autor		
Scop		
Efecte		
Observații		

4. **Elaborează un eseu, de minimum 10 rânduri, despre frumosul spiritual/comportamental/artistic/al naturii, la alegere, în care să folosești experiența personală. Dă-i un titlu potrivit.**

5. **Vizitează împreună cu familia, colegii sau cu prietenii o expoziție tematică la un muzeu de artă din localitatea ta sau din vecinătate. Prezintă la ora de religie impresiile despre operele expuse.**

A Dialog interdisciplinar

În literatura universală există o specie literară religioasă numită *Filocalia*, cuvânt grecesc ce înseamnă *iubire de frumusețe*.

Primii care au folosit acest termen au fost Sfinții Vasile cel Mare și Grigorie de Nazianz, în secolul al IV-lea d.Hr., când au cules scrieri despre frumusețea trăirii credinței creștine.

Ulterior, termenul a fost utilizat pentru a desemna colecția de texte pline de înțelepciune, alcătuite de Sfinții Părinți și scriitori bisericești, între secolele IV-XVI. Acestea cuprind mărturii ale experiențelor trăite în urcușul lor duhovnicesc.

Lecturarea acestor pagini este recomandată tuturor celor care se străduiesc să urce pe treptele desăvârșirii și care iubesc frumusețea, bunătatea și adevărul.

Celor botezați în Hristos li s-a dăruit harul în chip tainic; dar el lucrează în ei pe măsura împlinirii poruncilor. Harul nu încetează de a ne ajuta în chip ascuns, dar atârnă de noi să facem sau să nu facem binele pentru care avem putere. (Sfântul Marcu Ascetul, din *Filocalie*)

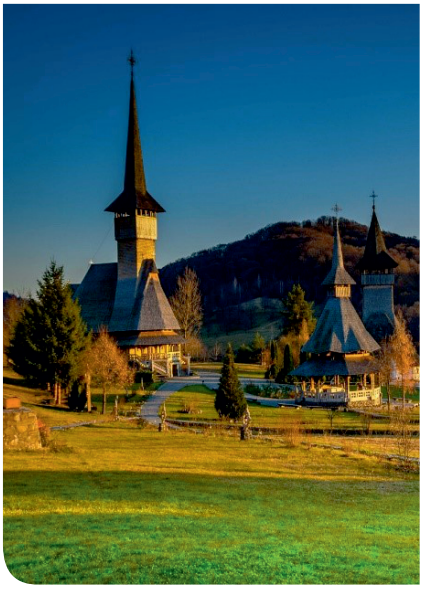

Pagină din Filocalie

✦ *Explică numirea de **Filocalie** acordată acestei colecții de texte.*

B Credința străbună

Bisericile de lemn din Maramureș

Mănăstirea Bârsana

Vestitele biserici maramureșene de lemn se înalță până astăzi, uimind prin frumusețea și simplitatea lor arhitecturală, prin armonia proporțiilor și prin turlele înalte.

Pentru realizarea acestor monumente arhitecturale, erau căutați cei mai buni copaci din pădure și cei mai buni meșteri dulgheri. Se folosea tehnica prelucrării bârnelor, încât peretele să fie sigilat, fără materiale de izolare, iar îmbinarea lemnului la colțuri să asigure stabilitatea lăcașului. Acoperișul era din șindrilă, iar stâlpii erau ornamentați cu motive populare dăltuite, utilizate și la casele din regiune.

În anul 1999, au fost incluse în patrimoniul UNESCO opt biserici de lemn din localitățile: Budești, Deseși, Bârsana, Poienile Izei, Ieud Deal, Șurdești, Plopiș și Rogoz. Multe dintre ele datează din secolele XVII-XVIII, fiind ridicate pe locul unor biserici mult mai vechi.

Ele au rămas ca mărturie a credinței și a măiestriei înaintașilor, fiind o expresie a frumosului artistic al poporului român.

✦ *Realizează un desen pe o foaie A4, pe tema bisericilor maramureșene de lemn, apoi organizează în clasă o expoziție cu toate lucrările.*

Lecția 3

Prietenia și iubirea, valori pentru viață

Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi. (Ioan 15, 13)

Idei ancoră

❖ Dumnezeu l-a înzestrat pe om cu frumusețe spirituală, pentru cultivarea virtuților.

❖ Frumusețea spirituală se reflectă în cea comportamentală, prin săvârșirea binelui.

Învățătura creștină este rezumată în **porunca iubirii**: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuți” (Luca 10, 27). Cei care împlinesc această poruncă sunt numiți de Domnul Iisus prietenii Săi: „Voi sunteți prietenii Mei, dacă faceți ceea ce vă poruncesc” (Ioan 15, 14).

Minunea vindecării slăbănogului din Capernaum. Mântuitorul Hristos i-a ajutat întotdeauna pe cei care au dovedit iubire de semeni. Pe când Se afla într-o casă din Capernaum și le vorbea celor adunați, patru oameni l-au adus la El pe prietenul lor paralizat, ca să-l vindece. Neputând intra din cauza mulțimii, au desfăcut acoperișul și l-au coborât cu patul înaintea lui Iisus. Pentru credința lor, Domnul i-a zis slăbănogului: „Fiule, iertate îți sunt păcatele tale! (...) Scoală-te, ia-ți patul tău și mergi la casa ta!” (Marcu 2, 5;11).

Exemplul celor patru **prieteni iubitori** este un îndemn la acordarea sprijinului celor care au nevoie de ajutor. De asemenea, este o dovadă că prieteniile adevărate, însoțite de o credință puternică în Dumnezeu, pot depăși orice obstacol.

Relația dintre iubire și prietenie. Două dintre cele mai importante valori ale sufletului sunt iubirea și prietenia. Ele reprezintă dovezi de **noblețe** și de **dăruire**, întreținute de **harul Duhului Sfânt**.

Prietenia sinceră presupune iubire, cu ajutorul căreia diferențele dintre persoane sunt acceptate reciproc. Loialitatea și întrajutorarea pe calea adevărului și a binelui întăresc iubirea dintre prieteni.

Dicționar

altruism = atitudine binevoitoare și dezinteresată în favoarea altora, înclinarea de a se jertfi pentru aproapele său, pornire generoasă;
anturaj = totalitatea persoanelor care constituie mediul social particular al cuiva; grup de prieteni;
slăbănog = (aici) persoană bolnavă de paralizie.

Primele relații de iubire și de prietenie se dezvoltă între membrii familiei. Părinții își manifestă necondiționat dragostea față de copii, având drept model pe Maica Domnului și pe Mântuitorul Hristos. La rândul lor, copiii își dovedesc iubirea față de părinți prin respect, ajutor și urmarea sfaturilor. Prin însușirea acestor valori în cadrul familiei, oricine poate deveni un prieten de nădejde.

Aspecte specifice la vârsta adolescenței. Caracterul tinerilor se formează în perioada adolescenței când, alături de **familie**, un rol semnificativ îl are **anturajul**. Dacă în familie iubirea și prietenia se datorează înrudirii, în cazul anturajului amiciția este un act de alegere. Relațiile de prietenie influențează luarea deciziilor și contribuie la dezvoltarea personală. De aceea este foarte important modul de alegere al prietenilor. În acest sens, Sfântul Ioan Gură de Aur consideră că adevărații prieteni sunt cei virtuoși, onești și altruiști.

Adolescenții leagă cu ușurință relații de amiciție, pornind de la preocupări comune și petrecerea timpului împreună. Astfel, prietenia constituie un aspect important al **vieții sociale**, manifestat în diferite medii: la școală, în activitățile extrașcolare, la biserică ș.a.

În societatea de astăzi, tinerii interacționează ușor cu persoane pe care le cunosc în mediul virtual, pe rețelele de socializare. Dorința de a avea cât mai mulți prieteni poate duce la situații neplăcute. Pe de o parte, se poate denatura sensul prieteniei, care presupune o legătură directă, personală între oameni. Pe de altă parte, se pot crea false prietenii, care să nu fie benefice adolescentului.

De aceea, Sfântul Nectarie din Eghina învață că „prietenia este iubirea sufletului sănătos față de un alt suflet sănătos”.

Sfântul Ioan Gură de Aur

Concluzii

Minunea vindecării slăbănogului din Capernaum

- exemplul celor patru prieteni evidențiază rolul credinței și al iubirii;
- prietenia adevărată, însoțită de o credință puternică, poate depăși orice obstacol.

Relația dintre iubire și prietenie

- prietenia se naște din dragostea de Dumnezeu și de semeni;
- primele relații de iubire și prietenie se dezvoltă în cadrul familiei.

Aspecte specifice la vârsta adolescenței

- familia și anturajul au un rol important în dezvoltarea adolescentului;
- prietenii buni sunt aleși pe baza unor calități morale.

Știați că

❖ Sfântul Ioan Gură de Aur este Părintele Bisericii care a dezvoltat cel mai mult temele iubirii și prieteniei în operele sale. Spre exemplu, el spune că: „Prietenia este mai tare și mai puternică decât toate; chiar dacă este născută dintr-un singur suflet, ea poate îmbrățișa multe suflete.”

❖ Robin Dunbar, profesor de psihologie la Universitatea Oxford, a realizat o cercetare despre valabilitatea prieteniilor de pe rețelele de socializare în lumea reală. El a constatat că, din 150 de prieteni virtuali, doar 15 pot fi considerați amici în viața reală, iar dintre aceștia, cel mult 5 sunt apropiați.

Exerciții

1. **Alege varianta corectă de răspuns:**

A. Slăbănogul din Capernaum a fost adus înaintea lui Iisus de către:
a. doi prieteni; b. patru prieteni; c. șase prieteni.

B. Domnul Hristos l-a vindecat pe slăbănog datorită:
a. credinței acestuia; b. solicitării celor prezenți; c. credinței prietenilor.

C. Prietenia se caracterizează prin :
a. indiferență; b. individualism; c. loialitate.

D. Copiii își dovedesc iubirea față de părinți prin:
a. respect și ascultare; b. ajutor și răzvrătire; c. neglijență și înțelegere.

E. În adolescență, relațiile de prietenie adevărată:
a. sunt trecătoare; b. izvorăsc din iubire; c. duc la dezbinare.

F. Între calitățile unui bun prieten se numără:
a. moralitatea și lenea; b. egoismul și solidaritatea; c. onestitatea și altruismul.

2. **Între Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur, Sfinți Ierarhi din secolul al IV-lea, a existat o frumoasă prietenie. Extrage din textul următor însușirile prieteniei și menționează modul în care ai putea să le aplici în viața ta.**

„Privitor la această prietenie pe care a avut-o cu Sfântul Vasile, Sfântul Grigorie Cuvântătorul spune: *Ne-am descoperit unul altuia dorințele, a căror țintă era iubirea de înțelepciune, viața cea lepădată de lume, și am fost unul pentru altul și prieteni, și comeseni, și rudenii. Amândoi aveam aceeași îndeletnicire - virtutea - și o singură năzuință până la vremea plecării de aici: să vieţuim pentru nădejdile viitoare, așa ca unul prin altul și unul pe altul să ne ridicăm către Dumnezeu.*"

https://www.crestinortodox.ro/sarbatori/sfintii-trei-ierarhi/in-an-la-sfintii-trei-ierarhi-150997.html

Sfinții Trei Ierarhi

3. **Caracterizează în minimum șapte rânduri persoana pe care o consideri cea mai bună prietenă/cel mai bun prieten, având ca reper valoarea centrală a iubirii.**

4. **Discută despre importanța normelor moral-religioase legate de bine, adevăr și prietenie în viața ta socială, luând ca exemplu atitudinea prietenilor slăbănogului din Capernaum.**

5. **Elaborează un eseu despre prietenie, de maximum o pagină, în care sa ai în vedere criteriile personale de selectare a prietenilor.**

6.

Joc de rol

Formează echipă cu alți patru-cinci colegi și alege una dintre temele: *Părinte pentru o zi, Profesor pentru o oră, Prietenul meu din mediul virtual.*

- improvizează un scenariu: distribuie roluri, alcătuiește replici, stabilește mișcarea scenică;
- interpretează sceneta în fața clasei;
- prezintă concluziile cu privire la responsabilitățile fiecărui personaj.

A Dialog interdisciplinar

Relațiile de prietenie și de iubire se manifestă prin comportamente. La orele de consiliere și dezvoltare personală se învață despre comportament că reprezintă modul în care omul acționează în anumite situații. Acesta este manifestarea exterioară a trăsăturilor personale, valorilor, atitudinilor, credințelor și a stărilor emoționale. În acest sens, elevii sunt îndemnați să-și dezvolte autocontrolul, pentru a avea comportamente responsabile, care să conducă la relații armonioase și să prevină conflictele.

Pe lângă acestea, din punct de vedere creștin, comportamentul este în concordanță cu învățăturile evanghelice. Credinciosul se raportează la valorile creștine, precum iubirea de Dumnezeu și de semeni, iertarea sau smerenia. Datorită vieții în comuniune cu Dumnezeu și cu semenii, credincioșii pot întemeia relații armonioase, bazate pe respect reciproc și pe iubire creștină. Exemplul prieteniei Mântuitorului cu Sfinții Apostoli și al iubirii Sale desăvârșite față de toți oamenii ajută la conștientizarea și manifestarea unor comportamente virtuoase între semeni și la legarea unor prietenii trainice.

Bucuria prieteniei

✦ *Alcătuiește un set de cinci reguli de comportament moral-creștin care să consolideze legăturile de colegialitate din clasă.*

B Credința strămună

Sfântul Voievod Ștefan cel Mare și Cuviosul Daniil Sihastrul

Sfântul Stefan cel Mare și Cuviosul Daniil Sihastrul

În istoria românilor, unul dintre cele mai cunoscute exemple de prietenie și dragoste creștină este relația bazată pe respect și loialitate dintre Sfântul Ștefan cel Mare și Cuviosul Daniil Sihastrul. Domnitorul Moldovei se sfătuia adesea cu părintele său duhovnic înainte de a lua decizii importante pentru țară.

Înaintea bătăliilor purtate pentru apărarea pământului și a credinței străbune, voievodul era încurajat și primea binecuvântarea Sfântului Daniil, care se ruga adesea pentru ocrotirea Moldovei.

La îndemnul duhovnicului, Sfântul Voievod ctitorea câte o biserică, în semn de mulțumire lui Dumnezeu pentru victoriile obținute. Astfel a fost ridicată mănăstirea Putna, în anul 1466, în apropierea căreia se află chilia Cuviosului Daniil Sihastrul, săpată de el însuși în stâncă. În anul 1488, voievodul Ștefan cel Mare a construit mănăstirea Voroneț, unde părintele său duhovnic a fost ales conducător și povățuitor al călugărilor.

Această prietenie duhovnicească a fost rodnică atât pentru cei doi sfinți, cât și pentru neamul românesc.

✦ *În echipă cu doi colegi, alcătuiește o prezentare PowerPoint de minimum 10 slide-uri, despre biserici și mănăstiri ridicate de Sfântul Voievod Ștefan cel Mare.*

Recapitulare – Capitolul III

I. Schemă de consolidare a cunoștințelor

În capitolul **Viața creștinului împreună cu semenii** ai studiat despre manifestarea bucuriei, prieteniei și iubirii în viața omului, despre dobândirea fericirii și despre adevărata frumusețe. Amintește-ți principalele teme studiate, pornind de la următoarea schemă:

1. Omul se poate bucura în viața pământească de valorile spirituale și materiale, în comuniune cu semenii, anticipând bucuria cerească și veșnică.
2. În cele nouă Fericiri, Mântuitorul îndeamnă la dobândirea următoarelor virtuți: smerenie, pocăință, blândețe, dreptate, milostenie, curăție, pace, dreapta credință și mărturisirea lui Hristos.
3. Frumusețea spirituală înseamnă strălucirea harului divin în suflet și se reflectă în cea comportamentală, prin săvârșirea binelui.
4. Frumosul din natură înalță sufletul omului spre Creatorul său, iar cel artistic este rezultatul harului primit de la Dumnezeu, ca putere creatoare a omului.
5. Prietenia adevărată se bazează pe iubire veșnică, având ca scop sprijinul reciproc, după modelul de iubire curată și jertfelnică oferit de Domnul Iisus Hristos.

II. Exerciții

1. Apreciază cu adevărat (A) sau fals (F) următoarele enunțuri și corectează-le pe cele eronate:

a) Bucuria este darul Duhului Sfânt. A/F
b) Cele zece Fericiri se referă la mai multe virtuți prin care creștinii pot dobândi Împărăția cerurilor. A/F
c) Valoarea frumuseții spirituale este similară cu valoarea frumuseții fizice. A/F
d) Îndepărtarea omului de păcate contribuie la îmbunătățirea comportamentului. A/F
e) Frumosul artistic îndeamnă la contemplație. A/F
f) Icoana este unica expresie a artei religioase. A/F
g) Observând frumusețea naturii, omul poate deduce însușiri ale Creatorului acesteia, precum: măreția, înțelepciunea și bunătatea. A/F
h) Slăbănogul din Capernaum a fost vindecat datorită devotamentului prietenilor săi și milostivirii divine. A/F
i) Domnul Iisus Hristos este un exemplu de iubire, prietenie și iertare. A/F
j) Prietenia adevărată presupune ajutor reciproc, încredere și împărtășirea unor valori comune. A/F
k) Prieteniile întemeiate în adolescență pot dura toată viața, dacă se bazează pe sinceritate și altruism. A/F

2. **Explică două dintre cele nouă *Fericiri* și motivează alegerea făcută.**

3. **Alcătuiește un careu de cuvinte încrucișate și definește termenii aleși. Utilizează cuvinte ce denumesc valori și virtuți prezentate în capitolul studiat, care să conțină literele din cuvântul *fericire* de pe verticala A-B, la început, la mijloc sau la sfârșit, după exemplul dat.**

				A								
a)				S	F	I	N	T	E	N	I	E
b)					E							
c)					R							
d)					I							
e)					C							
f)					I							
g)					R							
h)					E							
					B							

a) ***Sfințenie*** = *însușire a lui Dumnezeu; scopul fiecărui creștin.*

4. **Citește textul dat și rezolvă cerințele alăturate:**

„Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr."

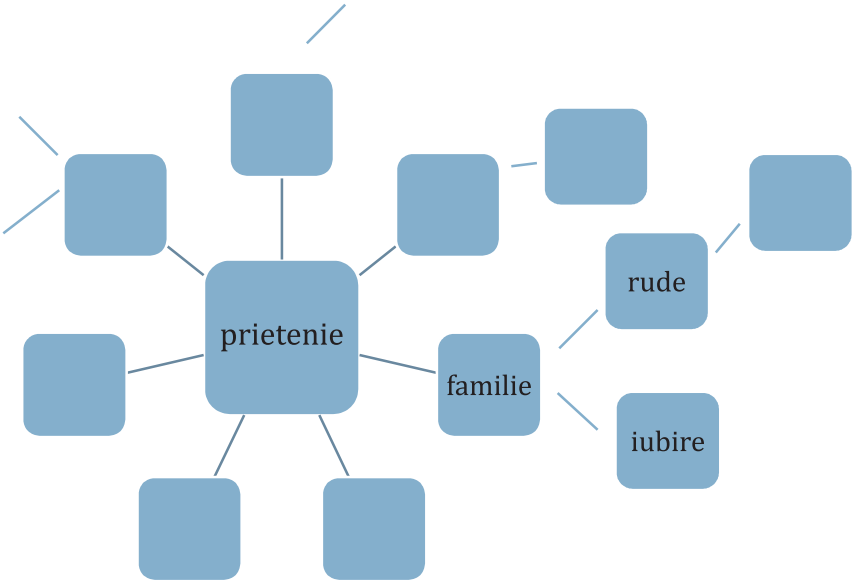
(I Corinteni 13, 4-6)

- Identifică minimum șapte însușiri ale dragostei creștine, manifestate în comportamentul unei persoane credincioase.
- Găsește câte un antonim pentru termenii: *a pizmui, a se lăuda, a se trufi, necuviință, mânie, nedreptate.*

5. **Alcătuiește un text de minimum șapte rânduri despre calitățile necesare unui prieten adevărat și despre importanța pe care o acorzi prieteniei, pornind de la citatul:** „Ce-ți poți dori mai mult decât să ai pe cineva cu care să poți vorbi ca și cu tine însuți?" (Cicero).

6. **Formează echipe de câte patru-cinci elevi. Fiecare echipă realizează pe o planșă format A3 un colaj pe una din temele:** *Frumusețea spirituală*, *Frumusețea comportamentului*, *Frumusețea naturii*, *Frumusețea în artă*. Poți folosi imagini fotografiate/printate/decupate din reviste, iar la final expune planșele în clasă.

7. **Scrie pe tablă cuvântul *prietenie* și fiecare elev îl corelează cu alți termeni asociați în mod spontan, contribuind la completarea schemei prin metoda furtunii de idei. Alcătuiește o definiție a prieteniei, utilizând termenii obținuți.**

8. Omul a fost creat de Dumnezeu să trăiască în comuniune cu ceilalți. Bucuria întâlnirii cu semenii se concretizează în relații de prietenie bazate pe comunicare, ajutor reciproc și iubire. Legea iubirii a Noului Testament este reflectată în toate scrierile Sfinților Părinți, temă preluată în multe alte scrieri, precum opere literare, pilde sau povestiri duhovnicești. Istorisirile cu tâlc sunt foarte atractive la orice vârstă, prin modul în care prezintă învățătura morală.

Parcurge următoare lectură, apoi rezolvă cerințele de mai jos:

„Odată, un profesor și un elev se plimbau pe malul unui lac.

– Domnule profesor, de ce oamenii nu se înțeleg între ei? – a întrebat elevul. Ei încearcă să comunice, citesc cărți în care scrie despre înțelegerea reciprocă, dar se izbesc de un perete nevăzut. De ce? Oare nu pot să învețe asta?

– Vino cu mine – a zis profesorul, și a mers pe gheață până la jumătatea râului. Uită-te în jos. Vezi ceva aici?

– Nu. Cum să văd ceva prin gheață?

– Acolo, sub gheață, e o întreagă lume necunoscută ție. Dacă vei topi gheața, ea va deveni apă, care dă viață întregii lumi, dar dacă vei vărsa peste ea apă, aceasta va îngheța și nu va face decât să întărească împărăția gheții. Gheața despre care vorbești tu poate fi topită numai prin dragoste."

(Apa vieții – 300 de istorioare cu tâlc duhovnicesc, 2014)

- Extrage învățătura morală din această povestire.
- Discută despre raportul dintre cunoaștere și iubire, în relațiile dintre oameni.

Evaluare – Capitolul III

Test

1. Transcrie varianta corectă de răspuns, pentru fiecare enunț de mai jos:
Exemplu: a) – Împărăția cerurilor

a) Fiecare dintre cele nouă Fericiri are ca promisiune:

bogăția materială Împărăția cerurilor lipsa necazurilor

b) Bucuria întâlnirii cu semenii înseamnă:

comuniune mândrie popularitate

c) Reconcilierea dintre oameni are la bază:

curajul iertarea perseverența

d) La înfrumusețarea sufletului contribuie harul, credința și:

intenția bună întâmplarea faptele bune

e) Muzica liturgică aparține:

artei teatrale artei religioase artei literare

f) Potrivit învățăturii biblice, prietenia de durată are ca fundament:

interesul reciproc nevoia de socializare iubirea creștină

2. Numește minunea reprezentată în icoana dată, relatează faptele petrecute, în minimum șapte rânduri și prezintă două virtuți manifestate de persoanele implicate:

3. Alcătuiește patru enunțuri în care să utilizezi câte un simbol al cuvintelor: *reconciliere, comportament, vocație, loialitate.*

4. Redactează o compunere de maximum o pagină, despre modalități concrete de manifestare a iubirii creștine la vârsta adolescenței. Utilizează în cadrul compoziției proverbul: *Din iubire se naște orice facere de bine.* **Dă-i un titlu potrivit.**

PUNCTAJ EVALUARE / AUTOEVALUARE

Ex. 1 – 2 puncte
5 x 0,4 p. pentru fiecare alegere corectă

Ex. 2 – 3 puncte
1 p. pentru identificarea minunii
1 p. pentru relatarea faptelor
2 x 0,5 p. pentru precizarea fiecărei virtuți

Ex. 3 – 1 punct
4 x 0,25 p. pentru fiecare enunț cu sinonimul corect

Ex. 4 – 3 puncte
0,5 p. – alegerea titlului reprezentativ;
1 p. – respectarea temei indicate;
1 p. – structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);
0,5 p. – înlănțuirea logică a ideilor

Se acordă 1 punct din oficiu.

Timp de lucru: 45 minute

RAPSODII DE PRIMĂVARĂ

-fragment-

de George Topârceanu

Un zarzăr mic, în mijlocul grădinii,
Și-a răsfirat crenguțele ca spinii
De frică să nu-i cadă la picioare,
Din creștet, vălul subțirel de floare.

Că s-a trezit așa de dimineață
Cu ramuri albe – și se poate spune
Că-i pentru-ntâia oară în viață
Când i se-ntâmplă-asemenea minune.

Un nor sihastru
Și-adună-n poală
Argintul tot.
Cerul e-albastru
Ca o petală
De miozot.

Criterii de evaluare:

- ✓ respectarea indicațiilor de lucru;
- ✓ atractivitatea formei de prezentare;
- ✓ colaborarea responsabilă a membrilor echipei.

Miniproiect – Eco

Să redecorăm clasa!

Protejarea naturii dăruite de Dumnezeu oamenilor este una dintre prioritățile secolului nostru. În acest sens se organizează proiecte ecologice, cu scopul de a reduce poluarea cu care se confruntă lumea. Realizează un proiect ecologic la nivelul clasei tale, pentru a contribui și tu la păstrarea mediului înconjurător cât mai curat și sănătos.

1. Ce ne propunem?

- pavoazarea și personalizarea sălii de clasă;
- realizarea unor obiecte utile și decorative, din materiale reciclabile (exemple: suport pentru creioane/pentru flori, ceas, coș de gunoi, cutie pentru cretă/markere/burete);
- compararea fotografiilor realizate înainte și după redecorare;
- popularizarea sălii de clasă pavoazate.

2. Cum ne organizăm?

- formarea grupelor de lucru, alcătuite din patru-cinci elevi;
- stabilirea rolurilor/sarcinilor în cadrul echipei;
- colectarea de materiale reciclabile din carton și din plastic, în decursul unei săptămâni.

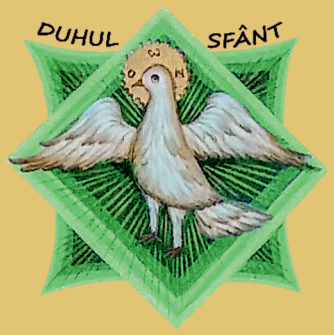
3. Cum procedăm?

- selectarea obiectelor care vor fi confecționate de echipa ta;
- confecționarea acestor obiecte, potrivit sarcinilor de lucru prestabilite;
- pavoazarea clasei cu produsele obținute.

4. Cum evaluăm?

- efectuarea unui sondaj de opinie în rândul colectivului de profesori care predau la clasă;
- postarea pe site-ul școlii a fotografiilor realizate pe parcursul acestui proiect, ca exemplu de bună practică pentru alte clase.

1. Praznicele împărătești
2. Sărbători închinate Maicii Domnului
Recapitulare
Evaluare

IV. VIAȚA COMUNITĂȚII ȘI SĂRBĂTORILE CREȘTINE

Lecția 1

Idei ancoră

❖ Cele mai mari sărbători ale creștinilor sunt Nașterea și Învierea Domnului.
❖ Icoanele praznicelor împărătești se află pe catapeteasma bisericii.

Nașterea Domnului

Dicționar

icoană praznicală = icoană a unui praznic împărătesc;
june = fecior, tânăr;
tăiere împrejur = ritual iudaic, săvârșit a opta zi de la nașterea unui băiat, când i se punea și numele. Era considerat un semn al legământului lui Dumnezeu cu patriarhul Avraam.

Praznicele împărătești

El (Domnul) a statornicit vremurile felurite și zilele de praznic. Dintre ele pe unele le-a înălțat și le-a sfințit. (Ecclesiasticul 33, 8-9)

Dintre sărbătorile creștine, cele mai importante sunt praznicele împărătești, închinate Persoanelor Sfintei Treimi și evenimentelor din viața pământească a Mântuitorului. Patru dintre acestea sunt în cinstea Sfintei Fecioare Maria: Nașterea Maicii Domnului, Intrarea în biserică a Maicii Domnului, Buna Vestire și Adormirea Maicii Domnului. Unele au dată fixă de sărbătorire, iar altele au dată schimbătoare, în funcție de data Sfintelor Paști.

Aspecte biblice. Evenimentele din **istoria mântuirii**, cinstite de către credincioși la praznicele împărătești, sunt relatate **în Noul Testament**: Nașterea Domnului (25 decembrie), Tăierea împrejur (1 ianuarie), Întâmpinarea Domnului (2 februarie), Botezul Domnului (6 ianuarie), Schimbarea la Față (6 august), Intrarea Domnului în Ierusalim (duminica dinaintea Sfintelor Paști), Învierea Domnului (Duminica Sfintelor Paști), Înălțarea Domnului (la 40 de zile după Sfintele Paști) și Pogorârea Duhului Sfânt (la 50 de zile după Sfintele Paști).

Sfinții Evangheliști au consemnat că Fecioara Maria „a născut pe Fiul său, Cel Unul-Născut" (Luca 2, 7), Căruia „când s-au împlinit opt zile, ca să-L taie împrejur, I-au pus numele Iisus" (Luca 2, 21). La 40 de zile de la naștere, Maica Domnului și Dreptul Iosif „L-au adus pe Prunc la Ierusalim, ca să-L pună înaintea Domnului" (Luca 2, 22). La vârsta de 30 ani, când Iisus a fost botezat de Sfântul Proroc Ioan, S-a arătat „Duhul ca un porumbel coborându-Se peste El" (Marcu 1, 10). Când Domnul Hristos S-a schimbat la Față, Duhul Sfânt L-a învăluit ca un „nor luminos" (Matei 17, 5).

De asemenea, primele cărți ale Noului Testament prezintă intrarea Domnului în Ierusalim „pe mânzul asinei" (Ioan 12, 15), după care „Hristos avea să pătimească și să fie cel dintâi înviat din morți și să vestească lumină și poporului și neamurilor" (Faptele Apostolilor 26, 23). La 40 de zile după Înviere, Mântuitorul „S-a înălțat și un nor L-a luat de la ochii lor" (Faptele Apostolilor 1, 9), iar după zece zile, a trimis pe Duhul Sfânt asupra apostolilor, sub forma unor „limbi ca de foc" (Faptele Apostolilor 2, 3).

Reprezentări iconografice. După Edictul de la Milan din anul 313, au fost pictate numeroase icoane ale sfinților, ale Maicii Domnului și ale praznicelor împărătești, care transmit puterea sfințitoare a harului Duhului Sfânt. Icoanele praznicale transpun textul biblic în imagini, Persoana centrală fiind **Domnul Iisus Hristos**, Fiul lui Dumnezeu întrupat, icoană vie a dumnezeirii, „chipul lui Dumnezeu celui nevăzut" (Coloseni 1, 15).

În reprezentările iconografice ale praznicelor, pe lângă Persoanele divine, sunt înfățișate **persoane sfinte** care au participat la evenimentele respective: Maica Domnului, Dreptul Iosif, Dreptul Simeon, Proorocița Ana, Sfântul Ioan Botezătorul, Prorocii Moise și Ilie, Sfinții Îngeri și Sfinții Apostoli.

Aspecte specifice de sărbătorire în diferite comunități. Românii respectă cu evlavie sărbătorile bisericești, participând în număr mare la **slujbele de praznic** și păstrând **tradiții străvechi** legate de acestea.

Fiecare comunitate parohială își înfrumusețează în mod propriu cinstirea praznicelor. În diferite comunități din **Moldova,** grupuri de colindători în costume populare vestesc Nașterea Domnului în spectacole organizate în localitățile mari. În unele zone din **Ardeal,** după Sfânta Liturghie din noaptea Învierii, tinerele fete interpretează o scenetă a femeilor mironosițe. Junii din Șcheii Brașovului se reunesc în preajma Sfintelor Paști, oferind recitaluri legate de obiceiuri și tradiții străvechi pascale. De Rusalii, în unele comunități din **Muntenia** are loc spectacolul călușarilor, iar în altele, tinerii își oferă reciproc pâine și colivă, pentru întărirea prieteniei.

Praznicele împărătești sunt momente de bucurie sfântă, oferind prilejul întâlnirii cu Dumnezeu și al reunirii familiei. Pentru credincioși, bucuria este deplină când întreaga familie participă la slujbele praznicale, împărtășindu-se de harul divin. Sfântul Nectarie din Eghina subliniază că „sufletul care a fost atins de iubirea lui Dumnezeu mereu se bucură, este vesel, saltă și dansează fiindcă se odihnește în iubirea Domnului".

Concluzii

Praznicele împărătești
- sărbători închinate Sfintei Treimi, evenimentelor din viața pământească a Mântuitorului sau în cinstea Maicii Domnului;
- unele sunt cu dată fixă, altele cu dată schimbătoare.

Aspecte biblice
- primele cărți ale Noului Testament prezintă evenimentele praznicelor împărătești închinate Persoanelor Sfintei Treimi.

Aspecte ale sărbătoririi
- respectarea tradițiilor religioase și a datinilor străvechi, care au elemente comune și specifice diferitelor comunități de creștini.

Procesiune de Florii

Știați că

❖ De Crăciun, în zona Moldovei se pregătesc colăcei numiți *crăciunei*, care se agață la icoane, până în luna martie.

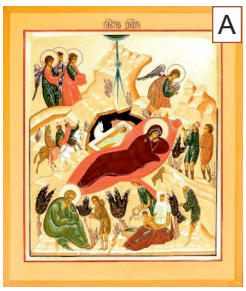
❖ În Maramureș, în prima zi de Paști, copiii merg pe la cunoscuți, să le vestească Învierea Domnului. Ei primesc de la gazde câte un ou roșu și le urează *Sărbători fericite!*

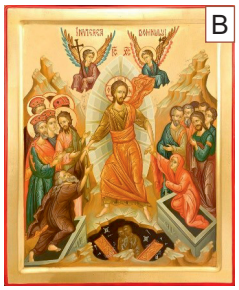
❖ De Florii, pentru a aminti de ramurile de finic de la Intrarea Domnului în Ierusalim, creștinii folosesc cel mai frecvent ramuri de salcie. În Anglia se folosesc și narcise, în Italia ramuri de măslin, iar în Lituania ramuri de ienupăr.

Exerciții

1. **Pornind de la icoanele de mai jos, rezolvă următoarele cerințe:**

a) recunoaște numele praznicelor împărătești din icoane;
b) indică persoanele sfinte participante;
c) stabilește corespondența cu textele biblice alăturate;
d) ordonează cronologic evenimentele prezentate în icoane.

a) „Și pe când îi binecuvânta, (...) S-a înălțat la cer.” (Luca 24, 51)

b) „Că vi s-a născut azi Mântuitor.” (Luca 2, 11)

c) „Și s-a botezat (Iisus) în Iordan, de către Ioan.” (Marcu 1, 9)

d) „Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt.” (Faptele Apostolilor 2, 4)

e) „Nu este aici; căci S-a sculat precum a zis.” (Matei 28, 6)

f) „El (Simeon) L-a primit în brațele sale (pe Prunc)”. (Luca 2, 28)

2. **Continuă povestirea următoare și discută despre importanța respectului reciproc:**

Aurel și Dan sunt colegi și prieteni din clasele primare. Aurel obișnuiește să meargă la biserică în fiecare duminică, împreună cu familia. Într-o zi, după orele de curs, Dan îl invită pe Aurel să vizioneze împreună un film, în dimineața zilei de Rusalii. Pus în încurcătură, Aurel ...

3. **Identifică aspecte de credință comune diferitelor culte existente la nivelul comunității tale, precum: *sărbători, sfinți, tradiții*. Utilizează diferite surse de informare: Internet, cărți de specialitate, discuții cu personal de cult sau membri ai diferitelor culte religioase din comunitate.**

4. **Audiază cântarea religioasă *Ca pe Împăratul*, din timpul Sfintei Liturghii.**

Ca pe Împăratul tuturor primim, pe Împăratul tuturor să-L primim, pe Cel nevăzut înconjurat de cetele îngerești. Aliluia. Aliluia. Aliluia.

A Dialog interdisciplinar

Potrivit *Convenției Europene a drepturilor omului*, unul dintre drepturile fundamentale ale persoanei umane este libertatea religioasă. În vederea respectării acestui drept, statele europene au stabilit prin lege zile nelucrătoare cu ocazia unor mari sărbători religioase, în funcție de apartenența populației la cultele oficial recunoscute.

Praznicele Nașterii și Învierii Domnului sunt declarate zile libere în țări precum: Anglia, Austria, Belgia, Cehia, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Grecia, Polonia, România. Sărbătoarea Botezul Domnului este zi nelucrătoare în Austria, Croația, Finlanda, Grecia, Italia, Polonia ș.a., iar de Înălțarea Domnului este zi liberă în Austria, Belgia, Elveția, Finlanda, Franța, Germania ș.a. A doua zi de Rusalii este declarată liberă în Austria, Belgia, Danemarca, Elveția, Estonia, Franța, Germania, Grecia, Polonia, România, Ungaria ș.a.

Pe lângă acestea, la nivel european există și alte zile libere, cu prilejul unor sărbători religioase în cinstea Maicii Domnului și a sfinților.

- *Numește cinci state europene care au zile libere de Crăciun, Paști și Rusalii.*
- *Prezintă alte aspecte despre libertatea religioasă a omului, studiate la orele de educație socială (educație pentru cetățenie democratică).*

B Credința străbună

Coșul de Paști

În Duminica Învierii, credincioși din multe zone ale țării vin la biserică aducând spre sfințire un coș pascal, plin cu bucate tradiționale, după rânduiala din moși-strămoși. Coșul este acoperit cu un ștergar popular și conține mâncăruri precum: pască, brânză, ouă roșii, cozonac, drob, friptură și prăjituri. După binecuvântarea coșului, bucatele se împart celor sărmani și cunoscuților, după care se servește masa de Paști în familie.

În Țara Oașului, în dimineața de Paști se duce un coș de nuiele plin cu bunătăți, numit *coșarca păștii*.

În zona Câmpulung Moldovenesc, se adaugă în coș o farfurie cu semințe de mac pentru încetarea secetei, sare și făină ca semne de belșug, ceapă și usturoi pentru alungarea insectelor.

În alte zone, precum Călărași și Teleorman, gospodarii aduc coșul pascal chiar în noaptea de Paști, împreună cu cocoși albi. Potrivit legendei, cântatul cocoșului vestește învierea Domnului. După slujbă, cocoșii sunt oferiți celor nevoiași.

Binecuvântarea și dăruirea bucatelor la praznicul Învierii simbolizează iubirea creștină deschisă tuturor.

- *Realizează un articol pentru revista clasei/școlii sau pentru site-ul parohiei tale, despre obiceiuri pascale din trecut și din prezent, în regiunea în care locuiești.*

Lecția 2

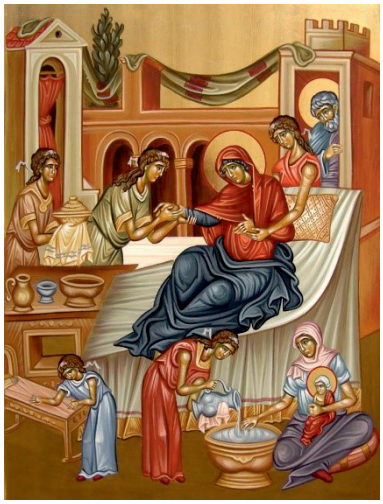
Sărbători închinate Maicii Domnului și sfinților

Am auzit despre credința voastră în Hristos Iisus și despre dragostea ce aveți către toți sfinții. (Coloseni 1, 4)

Idei ancoră

- Între praznicele împărăteşti se regăsesc patru sărbători închinate Maicii Domnului.
- Sfinții sunt persoanele care au urmat învățătura mântuitoare, ajungând la asemănarea cu Dumnezeu.

Naşterea Maicii Domnului

Dicționar

martirologiu = scriere care prezintă aspecte din viața martirilor Bisericii;
patristic = care se referă la scrierile Sfinților Părinți ai Bisericii, parte a Sfintei Tradiții;
sinaxar = carte care cuprinde pe scurt viețile sfinților;
sobor = (aici) adunarea credincioșilor, spre cinstirea unui sfânt;
a venera = a cinsti, a respecta.

Maica Domnului și sfinții mijlocesc neîncetat pentru oameni, ducând cererile credincioșilor înaintea lui Dumnezeu, întrucât „mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului" (Iacov 5, 16). În semn de mulțumire și de cinstire, creștinii au închinat acestor persoane sfinte sărbători anuale, însemnate în calendarul creștin-ortodox.

Aspecte biblice și patristice. Dintre sărbătorile Maicii Domnului, Sfânta Scriptură amintește de evenimentul prăznuit la **Buna Vestire** (25 martie), când Arhanghelul Gavriil i-a vestit că a fost aleasă de Dumnezeu să Îl nască pe Fiul Său: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine" (Luca 1, 28).

Sfânta Tradiție dă mărturie despre sărbătorile: **Nașterea Maicii Domnului** (8 septembrie), **Intrarea Maicii Domnului în Biserică** (21 noiembrie) și **Adormirea Maicii Domnului** (15 august). Sfântul Ioan Damaschin învață despre nașterea Maicii Domnului că este „începutul mântuirii noastre". Sfântul Tarasie al Constantinopolului precizează că la intrarea Fecioarei în Templul din Ierusalim au fost prezenți și îngerii, uimiți de puritatea și strălucirea copilei. La mutarea ei la cer, Sfinții Apostoli au fost aduși de îngeri din toate părțile lumii, potrivit mărturiei Sfântului Maxim Mărturisitorul.

Sărbătorile închinate sfinților sunt moduri de cinstire a acestora, ca urmare a vieții lor virtuoase. Credința, faptele bune și momentele importante din viața lor sunt consemnate în Sfânta Scriptură și în Sfânta Tradiție.

Sărbătorile sfinților care au trăit până la sfârșitul secolului I d. Hr. au temei scripturistic și patristic, spre exemplu: Sfântul Proroc Ilie (20 iulie), Soborul Sfântului Ioan Botezătorul (7 ianuarie), Sfântul Arhidiacon Ștefan (27 decembrie); Sfinții Apostoli Petru și Pavel (29 iunie).

Zilele închinate sfinților care au trăit după secolul I d. Hr., au temei în Sfânta Tradiție, viețile lor fiind consemnate în scrierile Sfinților Părinți, în martirologii sau în sinaxare. Între cele mai mari sărbători cinstite de Biserică sunt: Sfântul Ierarh Nicolae (6 decembrie), Sfântul Mare Mucenic Gheorghe (23 aprilie), Sfântul Mare Mucenic Dimitrie (26 octombrie), Sfinții Împărați Constantin și Elena (21 mai) și Sfânta Cuvioasă Parascheva (14 octombrie).

Reprezentări iconografice. Cea mai veche reprezentare a unei sărbători închinate Maicii Domnului este Buna Vestire, pe o frescă din catacombele Romei, din secolele II-III. În general, **Sfânta Fecioară** este înfățișată într-o mantie lungă, de culoare roșu-închis. În icoanele sărbătorilor este însoțită de Fiul dumnezeiesc, de Sfinții ei Părinți Ioachim și Ana, Arhanghelul Gavriil, Sfinții Apostoli, de îngeri și de credincioși.

Sfinții sunt reprezentați cu aura sfințeniei și cu alte elemente specifice înfățișării și misiunii lor, păstrate în Sfânta Tradiție. Spre exemplu, Sfântul Ioan Botezătorul este zugrăvit în haine din păr de cămilă, ca pustnic și proror; Sfântul Gheorghe, în haine militare, pe un cal alb, biruind balaurul; Sfinții Împărați Constantin și Elena, cu Sfânta Cruce la mijloc.

Aspecte specifice de sărbătorire în diferite comunități. Biserica o preacinstește pe Fecioara Maria și îi venerează pe sfinți prin lăcașuri de cult închinate acestora sau prin **pelerinaje** la sfintele lor moaște și la icoanele făcătoare de minuni. În România, printre cele mai cunoscute locuri de pelerinaj sunt mănăstirile cu hramul *Adormirea Maicii Domnului*: Nicula, Putna și Curtea de Argeș sau sfintele moaște ale Cuviosului Dimitrie cel Nou din București și ale Sfintei Parascheva de la Iași.

Unii sfinții se bucură de o **cinstire locală** deosebită, precum Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș, în Timișoara, sau Sfântul Antonie de la Iezeru-Vâlcea.

Periodic sunt trecuți în rândul sfinților credincioși care au dus o viață virtuoasă, după cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur: „Sfințenia vine din dragoste. Toți cei ce cred și iubesc cu adevărat sunt sfinți".

Concluzii

Aspecte biblice și patristice	Reprezentări iconografice	Aspecte specifice de sărbătorire
Temei biblic: • Buna Vestire; • sărbătorile sfinților până în secolul I.	**Maica Domnului:** • în mantie de culoare roșu-închis, însoțită de persoane sfinte.	**Pelerinaje:** • la biserici; • la moaște; • la icoane.
Temei patristic: • celelalte sărbători ale Maicii Domnului; • sfinții de după secolul I.	**Sfinții:** • cu elemente specifice înfățișării și misiunii lor.	**Cinstire locală:** • unii sfinți se bucură de o cinstire deosebită.

Mănăstirea Putna

Știați că

❖ *Nașterea Maicii Domnului* este prima sărbătoare importantă din cursul anului bisericesc, care începe la 1 septembrie.

❖ În cinstea Maicii Domnului există și alte sărbători, între care: *Izvorul Tămăduirii* (vinerea din Săptămâna Luminată); *Așezarea cinstitului brâu al Maicii Domnului în raclă* (31 august); *Acoperământul Maicii Domnului* (1 octombrie); *Soborul Maicii Domnului* (26 decembrie).

❖ În calendarul creștin-ortodox, marile sărbători sunt evidențiate cu o cruce roșie, sfinții mai cunoscuți cu o cruce neagră, iar sfinții români cu o cruce albastră.

Exerciții

1. **Pornind de la icoanele sărbătorilor Maicii Domnului, completează tabelul, după exemplul dat:**

Icoana sărbătorii				
Numele sărbătorii	*Nașterea Maicii Domnului*			
Data	*8 septembrie*			
Alte informații	*Părinții Fecioarei Maria sunt Sfinții Ioachim și Ana.*			

2. **Potrivit jocului didactic *Eu aleg/Tu răspunzi*, numește câte o sărbătoare a Maicii Domnului sau a sfinților amintiți în lecție și solicită unui coleg să spună cuvinte-cheie despre aceasta. Cel care a răspuns corect îl alege pe următorul elev. Jocul se încheie după ce au fost alese zece sărbători.**

Ex.: Sfântul Nicolae – Ierarh/6 decembrie.

3. **Alcătuiește enunțuri cu termenii: *sobor, proroc, preacinstire, a venera, sărbătoare, pelerinaj, a mijloci*.**
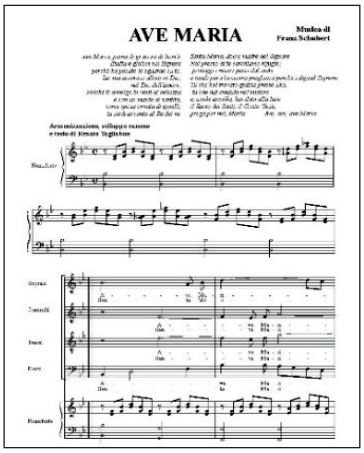
4. **Discută despre ce crezi că ar face un sfânt, dacă:**

a) ...i-ar cere ajutorul o persoană de altă etnie.
b) ...l-ar ofensa cineva intenționat sau nu.
c) ...ar observa o nedreptate în jurul său.
d) ...ar avea un vecin cu dizabilități fizice.
e) ...ar face cunoștință cu cineva de altă religie.

5. **Analizează calendarul creștin-ortodox pentru luna în care te afli și selectează pe o foaie A4: sărbătorile Maicii Domnului și ale Sfinților importanți; Sfinții români din luna respectivă. Adaugă fișa la portofoliul personal.**

6. **Caută pe Internet informații despre alte confesiuni creștine care îi cinstesc pe sfinții amintiți în lecție și despre particularitățile de venerare ale acestora. Prezintă la clasă un rezumat al materialelor cercetate.**

A Dialog interdisciplinar

Bucuria participării la sărbătorile creştine se împleteşte cu rugăciunea cântată. Muzica bisericească este compusă cu ajutorul inspiraţiei divine, fiind o formă de o manifestare a bucuriei duhovniceşti. Pentru fiecare sfânt şi pentru fiecare eveniment sărbătorit, s-au conceput scurte cântări numite *tropare*.

În cinstea Maicii Domnului, s-au alcătuit numeroase imne liturgice, între care se remarcă *Prohodul Maicii Domnului*, întocmit în secolul al XVI-lea de către profesorul imnograf Manuel din Corint. Acesta se cântă alternativ, de către două sau mai multe grupuri de credincioşi (în stil antifonic).

Preacinstirea Fecioarei Maria i-a inspirat şi pe compozitorii laici, precum Franz Schubert (1797-1828), care a alcătuit celebrul lied *Ave Maria*, o compoziţie muzicală cu acompaniament instrumental, pentru voce.

Liedul este interpretat de mulţi cântăreţi renumiţi la nivel internaţional, precum: Luciano Pavarotti, Maria Callas, Andrea Bocelli, Beyonce, Celine Dion, Angela Gheorghiu. Compozitorul şi pianistul Franz Liszt (1811-1886) a adaptat pentru pian acest lied, în trei variante.

- *Cu ajutorul profesorului de religie, interpretează antifonic trei strofe din Prohodul Maicii Domnului împreună cu alţi colegi.*
- *Audiază liedul „Ave Maria" de Schubert, în interpretarea unui cântăreţ de operă.*

B Credinţa străbună

Sfinţii Mari Mucenici Gheorghe şi Dimitrie

Încă din cele mai vechi timpuri, Sfântul Gheorghe este cunoscut în poporul român cu numele *Sângheorghe* sau *Sângeorz,* iar Sfântul Dimitrie cu numele *Sânmedru* sau *Sumedru*.

Ei sunt ocrotitori ai păstoritului şi agriculturii din ţara noastră, iar sărbătorile lor sunt repere calendaristice pentru aceste ocupaţii de bază din străbuni.

La munte, păstorii ies cu turmele la păşunat de Sângeorz şi coboară cu turmele la iernat de Sumedru. La câmpie, sărbătoarea Sfântului Gheorghe marchează activităţile agricole de primăvară, iar cea a Sfântului Dimitrie, strângerea recoltelor de toamnă. Acestea sunt însoţite de tradiţii şi obiceiuri populare specifice. Spre exemplu, de Sângeorz se face primul muls al oilor printr-o cunună de plante sau printr-un colac numit *colacul oilor*, iar toamna, cărbunele de la focul de Sânmedru este aruncat în grădină, pentru a aduce rod bogat.

Corelarea datelor serbării acestor sfinţi cu ocupaţiile tradiţionale indică evlavia poporului român, care cere ocrotirea lui Dumnezeu prin mijlocirea sfinţilor în orice moment al vieţii.

- *Argumentează evlavia deosebită a poporului român faţă de aceşti doi sfinţi.*

Recapitulare – Capitolul IV

I. Schemă de consolidare a cunoștințelor

În capitolul **Viața comunității și sărbătorile creștine** ai studiat despre praznicele împărătești, despre sărbătorile în cinstea Maicii Domnului și a sfinților, cu referire la aspecte concrete de sărbătorire, în cadrul comunităților locale. Amintește-ți principalele teme studiate, pe baza schemei următoare:

1. Praznicele împărătești sunt închinate Sfintei Treimi și evenimentelor principale din viața pământească a Mântuitorului, despre care dă mărturie Sfânta Scriptură.
2. Cel mai important praznic este Învierea Domnului, în funcție de care se calculează data Intrării Domnului în Ierusalim, a Înălțării Domnului și a Pogorârii Duhului Sfânt.
3. Reprezentările iconografice ale sărbătorilor păstrează amintirea evenimentelor sfinte și transmit puterea sfințitoare a harului Duhului Sfânt.
4. Biserica o preacinstește pe Maica Domnului, sărbătorită de mai multe ori pe an și îi cinstește pe sfinții care au bineplăcut lui Dumnezeu.
5. Românii respectă cu evlavie toate marile sărbători bisericești, participând în număr mare la slujbele anuale și păstrând tradiții străvechi legate de acestea.

II. Exerciții

1. Stabilește corespondența între cele trei coloane ale tabelului, conform exemplului dat:

Sărbătoarea	*Data*	*Persoane participante*
❖ *Buna Vestire*	*6 ianuarie*	*Iisus Hristos, Sf. Proroci Moise și Ilie, Sf. Apostoli*
❖ *Nașterea Domnului*	*21 noiembrie*	*Fecioara Maria, Sf. părinți Ioachim și Ana, arhiereul templului, credincioși*
❖ *Botezul Domnului*	*25 martie*	*Sf. Ana, Fecioara Maria, credincioase*
❖ *Schimbarea la Față a Domnului*	*6 august*	*Iisus Hristos, Sf. Ioan Botezătorul, Dumnezeu Tatăl, Duhul Sfânt, îngeri*
❖ *Nașterea Maicii Domnului*	*25 decembrie*	*Fecioara Maria, Arhanghelul Gavriil*
❖ *Întâmpinarea Domnului*	*15 august*	*Iisus Hristos, Fecioara Maria, Sf. Apostoli, îngeri și credincioși*
❖ *Intrarea Maicii Domnului în Biserică*	*8 septembrie*	*Fecioara Maria, Pruncul Iisus, Dreptul Iosif, păstorii, magii, îngerii*
❖ *Adormirea Maicii Domnului*	*2 februarie*	*Fecioara Maria, Dreptul Iosif, Pruncul Iisus, Dreptul Simeon, Proorocița Ana*

2. Completează spațiile punctate cu termenii potriviți din paranteză, după model:
În toate zonele României există *obiceiul* reunirii familiei de Crăciun și de Paști, pentru a se bucura împreună de marile ... . Credincioșii se pregătesc pentru participarea la slujbele acestor mari sărbători prin ..., rugăciune, ... și împărtășanie. În cinstea Nașterii Domnului, cete de ... participă la spectacole organizate în regiunea ... . De Înviere, românii încondeiază ouă cu motive ...; tinere ardelence interpretează o scenetă a ... ..., iar junii din ... ... participă la festivități pascale. Printre cele mai cunoscute locuri de ... închinate Fecioarei Maria se află mănăstirile Putna, ..., Tismana și Sâmbăta de Sus, având hramul Adormirea Maicii Domnului.

(colindători, străvechi, ~~obiceiul~~, praznice împărătești, pelerinaj, spovedanie, femeilor mironosițe, Moldovei, post, Șcheii Brașovului, Nicula)

3. Recunoaște sfinții din icoanele de mai jos și precizează categoria din care face parte fiecare, precum și data sărbătoririi lor, potrivit exemplului.

Sf. Gheorghe - Mare Mucenic, 23 aprilie | ... | ... | ...

4. Alcătuiește patru enunțuri despre persoanele sfinte la care se referă citatele biblice și patristice următoare și alte patru enunțuri despre sărbătorile privitoare la aceste persoane, conform exemplului.

a. S-a înălțat și un nor L-a luat de la ochii lor.
Faptele Apostolilor 1, 9

b. Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine.
Luca 1, 28

c. Va naște pe Hristos, Mărgăritarul cel de mult preț.
Sfântul Ioan Damaschin

d. El a spus că Hristos va boteza cu Duh Sfânt și cu foc.
Sfântul Ioan Gură de Aur

Exemplu: *a. <u>Domnul Iisus Hristos</u> a transmis învățăturile Sale Sfinților Apostoli.*
<u>Înălțarea Domnului la cer</u> se sărbătorește la 40 de zile după Sfintele Paști.

5. În scrierile Sfinților Bisericii găsim numeroase sfaturi necesare unei trăiri autentice creștine. Mulți dintre aceștia fac referire la bucuria sărbătorilor, fie că sunt praznice închinate Persoanelor Sfintei Treimi, sărbători ale Maicii Domnului sau ale sfinților. Sărbătorile sunt momente de bucurie sfântă ce oferă prilejul întâlnirii cu Dumnezeu și cu sfinții Săi, precum și cu semenii, iar modul în care credincioșii ar trebui să le prăznuiască este arătat de Sfântul Paisie Aghioritul în una din scrierile sale.

Lecturează textul și răspunde întrebărilor de mai jos:

„Ca să trăim sărbătorile, trebuie să avem mintea noastră la acele zile sfinte și nu la treburile pe care le avem de făcut pentru aceste sfinte zile. Să ne gândim la faptele fiecărei zile sfinte (Nașterea Domnului, Botezul Domnului, Paștile etc.) și să rostim rugăciunea lui Iisus slăvind pe Dumnezeu. În felul acesta vom sărbători cu multă evlavie fiecare sărbătoare. (...)

Când cineva cercetează faptele fiecărei sărbători, firește, va fi mișcat și se va ruga cu mai multă evlavie. Apoi la slujbe mintea să fie la faptele pe care le sărbătorim și să urmărim cu evlavie troparele ce se cântă. Când mintea este la înțelesurile dumnezeiești, omul trăiește faptele și astfel se schimbă. Atunci când, de pildă, ne gândim la un sfânt pe care îl avem la evlavie sau la Sfântul pe care îl prăznuim, mintea va merge și puțin mai sus; va merge în cer. Și când ne gândim la Sfinți, și Sfinții se gândesc la noi și ne ajută. În felul acesta își face omul prietenie cu sfinții, care este cea mai sigură prietenie."

(Sfântul Paisie Aghioritul,
Cu durere și cu dragoste pentru omul contemporan)

Sfântul Paisie Aghioritul

a) La ce sărbători face referire textul?
b) Cum îndeamnă Sfântul Paisie Aghioritul să fie cinstite sărbătorile creștine?
c) Care este folosul înălțării gândului la rugăciune, în timpul sfintelor slujbe?
d) Ce alte modalități de cinstire a sărbătorilor creștine cunoști?

6. Alcătuiește o compunere de minimum zece rânduri despre una dintre sărbătorile religioase studiate, în care să prezinți importanța evenimentului în istoria mântuirii și în plan personal. Dă-i un titlu potrivit.

Evaluare – Capitolul 4

Test

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor propoziții:

a) Cele mai importante sărbători sunt praznicele împărătești. A/F
b) Icoanele praznicale redau textul scripturistic în imagini. A/F
c) Toate praznicele împărătești au dată fixă de sărbătorire. A/F
d) Preacinstirea Maicii Domnului se arată și prin sărbătorile închinate ei. A/F
e) Persoanele sfinte sunt reprezentate in icoane având în jurul capului aura sfințeniei. A/F

2. Corelează praznicele împărătești din prima coloană cu denumirea sinonimă din a doua coloană.

1)	Nașterea Domnului
2)	Intrarea Domnului În Ierusalim
3)	Învierea Domnului
4)	Înălțarea Domnului
5)	Pogorârea Duhului Sfânt

a)	Sfintele Paști
b)	Rusaliile
c)	Crăciunul
d)	Floriile
e)	Ispasul

3. Alcătuiește o rugăciune în versuri/proză pentru ocrotirea familiei, având ca model versurile de mai jos.

Rugăciune pentru familie
de Mirela Șova

Maică Preacinstită,
Casa-i ocrotită
Pururea de tine:
Mila ta ne ține!
Harul mijlocește,
Dragostea ne crește,
Păzind Cununia,
Fecioară Maria.
Ca din neam în neam
Să te lăudăm,
Să simțim ce-nseamnă
Dragostea de Mamă!

4. Alcătuiește un eseu de o pagină, cu titlul *Sărbătoarea în familia mea*, în care să prezinți modul în care sărbătorești unul dintre praznicele împărătești, pornind de la textul de mai jos:

„Că acolo e adevărată sărbătoare, acolo unde e mântuire sufletelor, unde e pace și înțelegere, unde e alungat orice gând lumesc, (...) unde, (...) sălășluiește liniștea, pacea, dragostea, bucuria, bunătatea și alte nenumărate bunătăți."

(Sfântul Ioan Gură de Aur)

PUNCTAJ EVALUARE / AUTOEVALUARE

Ex. 1 – 2 puncte
5 x 0,4 p. pentru fiecare răspuns corect.

Ex. 2 – 1,5 puncte
5 x 0,3 p. pentru asociere corectă.

Ex. 3 – 2 puncte
1 p. – pentru respectarea temei;
1 p. – pentru originalitate.

Ex. 4 – 3,5 puncte
2 p. – pentru respectarea temei și utilizarea informațiilor din citat;
1 p. – pentru structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);
0,5 p. – pentru înlănțuirea logică a ideilor.

Se acordă 1 punct din oficiu.

Timp de lucru: 45 minute

Sărbătorile se pot clasifica în mai multe categorii:

• Unele dintre ele se numesc praznice împărătești, deoarece sunt închinate Sfintei Treimi și evenimentelor majore din viața Mântuitorului Hristos.

• Altele sunt sărbători în cinstea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

• Numeroase sărbători sunt dedicate Sfinților cinstiți în Biserica Ortodoxă de pretutindeni.

Criterii de evaluare:
- respectarea indicațiilor de lucru;
- corectitudinea conținutului;
- atractivitatea formei de prezentare;
- colaborarea responsabilă a membrilor echipei.

Miniproiect – Afiș
Sărbătoarea noastră preferată

- În echipă cu alți trei-patru colegi, realizează un afiș despre una din sărbătorile preferate, dintre cele studiate în acest capitol. Fiecare echipă își poate alege o altă sărbătoare.
- Utilizează o foaie/un carton format A3 și metoda colajului/ desenului. Te poți informa mai înainte de realizarea proiectului, cu privire la tradiții religioase și modalități de celebrare a sărbătorii respective în comunitatea ta și/sau îți poți folosi experiența personală.
- În procesul realizării afișului, vei avea în vedere următoarele aspecte:

Recapitulare finală

I. Schemă de consolidare a cunoștințelor

În acest an școlar ai studiat despre **Dumnezeu Duhul Sfânt** și lucrarea Sa sfințitoare. El este slăvit și invocat în slujbele Bisericii, prin intermediul cărora revarsă harul mântuitor asupra oamenilor. Credincioșii își exprimă evlavia prin rugăciuni, precum *Împărate Ceresc* sau *Acatistul Preasfântului și de viață Făcătorului Duh*:

„Veniți toți credincioșii să preaslăvim pogorârea Sfântului Duh. Cel Care din sânurile Tatalui a purces asupra Apostolilor, acoperind ca și cu niște ape pământul de cunoștința lui Dumnezeu și învrednicind de harul cel de viață făcător al învierii și de slava cea de sus pe cei ce aleargă la El întru curățire, sfințind și îndumnezeind pe cei ce strigă: Vino, Mângâietorule, Duhule Sfinte și Te sălășluiește întru noi! (...)

O, Duhule Preabun și Neajuns, din care izvorăște sfințenia! Tu ai înveșmântat-o pe Preacurata Fecioară Maria cu strălucirea orbitoare și neapropiată a Dumnezeirii Tale, făcând-o Maică a lui Dumnezeu Cuvântul, Împărătească a îngerilor, spre mântuirea oamenilor. Cu puterea cea mai presus de lume, Tu i-ai umbrit pe proroci și apostoli, Tu i-ai purtat până la al treilea cer, Tu le-ai rănit inimile cu frumusețea cea de sus, punând în graiul lor îndemn înflăcărat, cu care aduc pe oameni la Dumnezeu. Tu îi preschimbi pe cei păcătoși, iar ei, plini fiind de arzătoare bucurie, îți cântă: Aliluia!”

(fragmente din *Acatistul Preasfântului și de viață Făcătorului Duh*)

Unitatea 1

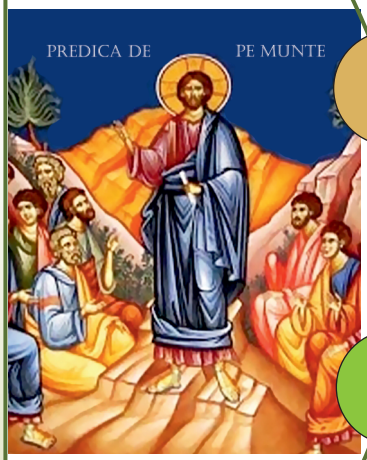
1. Omul creat după chipul lui Dumnezeu este chemat la asemănarea cu El.
2. Duhul Sfânt, Persoană a Sfintei Treimi, este Dătător de viață și Sfințitorul lumii.
3. Biserica a luat naștere în ziua Pogorârii Duhului Sfânt asupra apostolilor, care i-au botezat pe primii creștini.
4. Duhul Sfânt transmite harul divin în Biserică, prin Sfintele Taine.
5. Duhul Sfânt oferă credincioșilor daruri, pentru a le face să rodească în folosul lor și al semenilor.

Unitatea 2

1. Creştinismul este religia celor ce cred în Sfânta Treime şi urmează învăţăturile Domnului Iisus, spre mântuire.
2. În Biserică, creştinii intră în comuniune cu Dumnezeu şi cu semenii.
3. Biserica este lăcaşul de cult cu arhitectură şi pictură specifice.
4. Persecuţiile împotriva creştinilor au încetat în anul 313, prin edictul de la Milan.

Unitatea 3

1. Cele nouă Fericiri sunt sfaturi la practicarea virtuţilor, pentru dobândirea Împărăţiei cerurilor.
2. Frumuseţea spirituală a omului se manifestă în comportament, în artă şi în protejarea naturii ca dar al lui Dumnezeu.
3. Iubirea şi prietenia sunt două dintre cele mai frumoase însuşiri sufleteşti ale omului.

Unitatea 4

1. Praznicele împărăteşti sunt sărbători în cinstea Sfintei Treimi şi a Maicii Domnului, unele având dată fixă, iar altele dată schimbătoare.
2. Maica Domnului şi sfinţii sunt mijlocitori ai oamenilor către Dumnezeu, având şi anumite zile de prăznuire.

II. Exerciții

1. Alege varianta corectă, conform modelului: *A. – b)*.

Rugăciune în biserică

A. Cele trei însușiri ale sufletului omenesc sunt:
a) credința, nădejdea și dragostea;
b) rațiunea, voința și simțirea;
c) dreptatea, înțelepciunea și curajul.

B. Cel mai important scop al creștinului este:
a) practicarea postului;
b) dobândirea bunurilor materiale;
c) asemănarea cu Dumnezeu.

C. În rugăciunea *Împărate ceresc*, Duhul Sfânt este numit:
a) Vistierul bunătăților;
b) Tatăl ceresc;
c) Mântuitorul.

D. Prin Sfintele Taine se împărtășește:
a) harul divin;
b) fericirea veșnică;
c) lucruri văzute.

E. Credința creștină se bazează pe:
a) valorile umane;
b) porunca iubirii;
c) cultul divin.

F. Lăcașul de cult specific religiei iudaice este:
a) moscheea;
b) sinagoga;
c) casa de rugăciune.

G. Prietenii adevărați sunt:
a) morali, onești și altruiști;
b) distractivi și egoiști;
c) populari și prefăcuți.

H. Praznicele împărătești sunt sărbători dedicate:
a) Sfinților;
b) Persoanelor Sfintei Treimi;
c) Sfinților Îngeri.

I. Pilda viței și a mlădițelor se referă la:
a) creștinii aflați în comuniune cu Hristos;
b) harul Duhului Sfânt;
c) activitățile filantropice ale Bisericii.

J. Sfinții Apostoli au hirotonit:
a) episcopi, ucenici și diaconi;
b) preoți, diaconi și credincioși;
c) episcopi, preoți și diaconi.

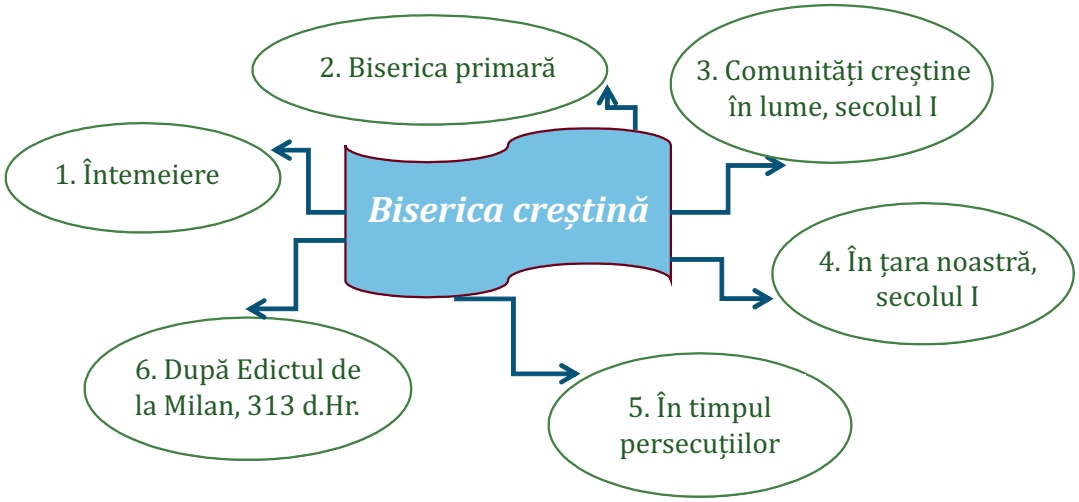
K. Primul martir al Bisericii a fost:
a) Sfântul Apostol Petru;
b) Sfântul Apostol Andrei;
c) Sfântul Arhidiacon Ștefan.

L. Ziua de naștere a Bisericii este la:
a) Florii;
b) Pogorârea Duhului Sfânt;
c) Sfintele Paști.

M. Fericirile rostite de Mântuitorul conțin:
a) darurile Duhului Sfânt;
b) virtuți;
c) Predica de pe munte.

2. **Alcătuiește câte un enunț cu următoarele cuvinte: *har, spiritual, invocare, comuniune, persecuție, Euharistie, talant, frumusețe.***

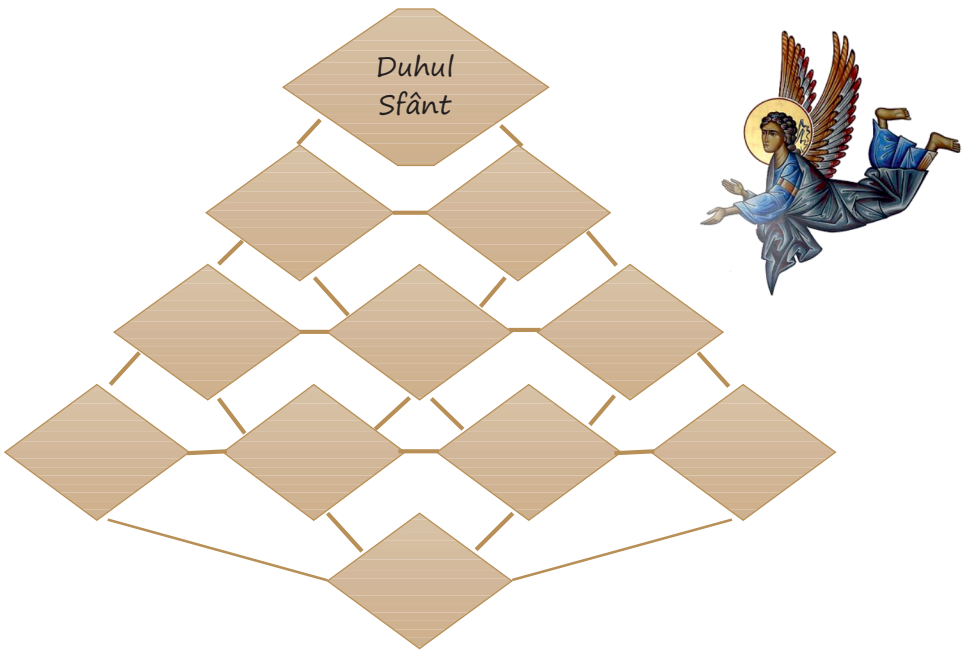
3. **Discută despre Biserica creștină, pornind de la temele date în diagrama următoare:**

4. **Completează schema diamantului pe tema *Duhul Sfânt*, astfel:**

- două adjective;
- trei verbe;
- o propoziție din patru cuvinte;
- un cuvânt reprezentativ, la bază.

Poți utiliza în completarea schemei fragmente din rugăciunea *Împărate Ceresc*, închinată Persoanei Duhului Sfânt.

5. Organizează un joc de rol, pornind de la *Pilda talanților*, în echipe de câte patru elevi. Fiecare grupă distribuie cele patru roluri, apoi alcătuiește replicile proprii, corelate cu textul biblic al pildei. Pe rând, echipele prezintă colegilor interpretarea rolurilor.

6. Analizează textul următor, folosind metoda exploziei stelare: „Eu sunt vița cea adevărată și Tatăl Meu este lucrătorul. (...) Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne întru Mine și Eu în el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic.” (Ioan 15, 1; 5)

7. Corelează textele Fericirilor cu roadele Duhului Sfânt:

1. Fericiți cei săraci cu duhul
2. Fericiți cei ce plâng
3. Fericiți cei blânzi
4. Fericiți cei însetați de dreptate
5. Fericiți cei milostivi
6. Fericiți cei curați cu inima
7. Fericiți făcătorii de pace
8. Fericiți cei prigoniți pentru dreptate
9. Fericiți cei ocărâți și prigoniți

A. blândețea
B. smerenia
C. pacea
D. dreptatea
E. pocăința
F. mărturisirea credinței
G. curăția
H. milostenia
I. dreapta credință

Exemplu: 1. Fericiți cei săraci cu duhul – B. smerenia

8. **Indică cinci praznice împărătești, la alegere, și prezintă:**

- data/momentul sărbătoririi lor;
- rezumatul evenimentelor celebrate;
- importanța acestora în istoria mântuirii;
- tradiții românești legate de aceste praznice.

9. **Recunoaște icoanele de mai jos și precizează, pe rând:**

- Numele sfinților reprezentați;
- Locul acestor icoane în pictura interioară a unei biserici;
- Simbolistica unor culori utilizate;
- Importanța activității acestor sfinți, în viața creștinilor.

10. **Pornind de la proverbele de mai jos, extrage însușirile necesare unei persoane pentru a trăi în armonie cu ceilalți în societate, după modelul comuniunii din Biserică. Alcătuiește un text de 7-10 rânduri cu aceste cuvinte, care să reflecte o experiență personală.**

Faima unei fapte bune dăinuiește de-a pururi. (proverb latin)

Om mare te numești, când pentru oameni te străduiești. (proverb românesc)

Omul bun e ca pâinea cea de grâu. (proverb românesc)

Omul sfințește locul. (proverb românesc)

Virtutea este adevărata și unica noblețe. (proverb latin)

Conștiința curată e cea mai bună pernă. (proverb rusesc)

11. **Selectează trei fișe din portofoliul personal alcătuit pe parcursul anului școlar și prezintă-le în fața clasei.**

Evaluare finală

Test

1. Alege varianta corectă:

A. Pe data de 25 martie creștinii prăznuiesc:
a) Nașterea Maicii Domnului
b) Buna Vestire
c) Adormirea Maicii Domnului

B. Principalele stiluri arhitecturale bisericești sunt:
a) romanic, bizantin și cruciform
b) gotic, bisericesc și bizantin
c) bizantin, romanic și gotic

C. Schimbarea la Față a Domnului se sărbătorește la:
a) 1 ianuarie
b) 2 februarie
c) 6 august

D. Creștinul primește cele șapte daruri ale Duhului Sfânt prin:
a) Taina Împărtășaniei
b) Taina Mirungerii
c) Taina Preoției

2. Prezintă virtuțile conținute de următoarele două *Fericiri*:
a) „Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul.” (Matei 5, 5)
b) „Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.” (Matei 5, 8)

3. Analizează imaginea și precizează:

a) numele sărbătorii ilustrate;
b) importanța evenimentului în istoria Bisericii.

4. Pornind de la textul dat, rezolvă sarcinile de lucru:
„Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.” (Matei 28, 19)
a) numește Sfânta Taină la care face referire textul;
b) indică întemeietorul acestei Taine;
c) enumeră efectele primirii Sfintei Taine;
d) argumentează în cinci-opt rânduri necesitatea primirii Tainei.

5. Alcătuiește o compunere de maximum o pagină, cu unul din titlurile: *Duhul Sfânt în viața mea*, *Familia – biserica de acasă*, *Bucuria praznicelor împărătești* sau *Prietenia – rodul iubirii de semeni*.

PUNCTAJ EVALUARE / AUTOEVALUARE

Ex. 1 – 1 punct
4 x 0,25 p., pentru fiecare alegere corectă.

Ex. 2 – 1 punct
2 x 0,50 p., pentru fiecare virtute numită.

Ex. 3 – 1 punct
0,25 p., pentru precizarea numelui;
0,75 p., pentru indicarea importanței evenimentului .

Ex. 4 – 3 puncte
a) 0,25 p. – numirea Tainei;
b) 0,25 p. – indicarea întemeietorului;
c) 4 x 0,25 p. – enumerarea efectelor;
d) 1,50 p. – argumentarea necesității Tainei.

Ex. 5 – 3 puncte
1,50 p. – respectarea temei alese;
1 p. – structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);
0,50 p. – înlănțuirea logică a ideilor.

Se acordă 1 punct din oficiu.
Timp de lucru: 45 minute

Miniproiect

Sunt ghid în biserica mea

Biserica Buna Vestire, sat Slătioara, jud. Vâlcea

• *Imaginează-ți că un prieten de altă religie din străinătate te vizitează și dorește să cunoască mai multe despre țara ta.*

• *Îți propui să-i fii ghid, iar primul obiectiv ales este biserica de parohie, fiind reprezentativă pentru credința și cultura neamului tău.*

• *Elaborează un miniproiect, pentru a-i prezenta cele mai importante aspecte ale lăcașului de cult.*

Biserica Sfântul Ilie – Grant, București

Realizează o prezentare a bisericii parohiale de care aparții, folosind una din metodele PowerPoint, colaj, fișe A4.

Vei avea în vedere următorii pași:

1. Alegerea elementelor pe care dorești să le prezinți în calitate de ghid al bisericii:
- istoricul bisericii, elemente specifice de arhitectură și de pictură, obiecte de cult, sfinte slujbe.

2. Identificarea surselor de informare:
- resurse în format fizic (inscripția cu istoricul bisericii, cărți, fotografii ale bisericii);
- resurse în format electronic (site-ul parohiei și alte pagini web sugerate de profesor)

3. Precizarea elementelor de conținut:
- pagină de prezentare: autor, școală, titlu, colaboratori;
- introducere: argumentarea alegerii temei;
- cuprinsul: descrierea elementelor pe care ți-ai propus să le prezinți;
- concluziile;
- anexe: bibliografie.

4. Colectarea datelor:
- selectarea aspectelor semnificative ale temei, din sursele găsite;
- vizitarea bisericii de parohie;
- discuții cu preotul paroh, părinți, bunici despre biserica parohială.

5. Realizarea produselor, conform metodei de prezentare alese:
- exactitatea datelor;
- atractivitatea materialelor prezentate.

6. Prezentarea rezultatelor:
- expunerea proiectului la clasă, în forma aleasă de realizare.

7. Diseminarea rezultatelor proiectului:
- în revista școlii, pe site-ul școlii și al parohiei.

Felicitări!

ISBN 978-606-31-0000-0